

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

PARTEA GENERALĂ

TITLUL I.....	10
PRINCIPIILE ȘI LIMITELE APLICĂRII LEGII PROCESUAL PENALE.....	10
Art. 1. Scopul Codului de procedură penală.....	10
Art. 2. Legalitatea procesului penal.....	10
Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare.....	10
Art. 4. Prezumția de nevinovăție.....	11
Art. 5. Aflarea adevărului.....	11
Art. 6. Autoritatea de lucru judecat.....	11
Art. 7. Obligativitatea acțiunii penale.....	11
Art. 8. Termenul rezonabil al procesului penal.....	11
Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță.....	12
Art. 10. Dreptul la apărare al suspectului și inculpatului.....	12
Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private.....	12
Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret.....	12
Art. 13. Aplicarea legii procesual penale în timp.....	13
TITLUL II.....	13
ACȚIUNEA PENALĂ ȘI ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL.....	13
CAPITOLUL I.....	13
Acțiunea penală.....	13
Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale.....	13
Art. 15. Condițiile de punere în mișcare și exercitare a acțiunii penale.....	13
Art. 16. Cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale.....	13
Art. 17. Stingerea acțiunii penale.....	14
Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea inculpatului.....	14
CAPITOLUL II.....	14
Acțiunea civilă.....	14
Art. 19. Obiectul și exercitarea acțiunii civile.....	14
Art. 20. Constituirea ca parte civilă.....	15
Art. 21. Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente.....	16
Art. 22. Renunțarea la pretențiile civile.....	16
Art. 23. Tranzacția și achiesarea.....	16
Art. 24. Exercitarea acțiunii civile de către sau față de succesori.....	16
Art. 25. Rezolvarea acțiunii civile în procesul penal.....	17
Art. 26. Disjungerea acțiunii civile.....	17
Art. 27. Rezolvarea separată a acțiunii civile.....	17
Art. 28. Autoritatea hotărârii penale în procesul civil și efectele hotărârii civile în procesul penal.....	18
TITLUL III.....	18
PARTICIPANȚII ÎN PROCESUL PENAL.....	18
CAPITOLUL I.....	18
Dispoziții generale.....	18
Art. 29. Participanții în procesul penal.....	18
CAPITOLUL II.....	19
Organele judiciare și competența acestora.....	19
SECȚIUNEA 1.....	19
Dispoziții generale.....	19
Art. 30. Organele judiciare.....	19
SECȚIUNEA a 2-a.....	19
Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești.....	19
Art. 31. Competența judecătorei.....	19
Art. 32. Competența tribunalului.....	19

Art. 33. Competența curții de apel.....	19
Art. 34. Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție.....	20
SECȚIUNEA a 3-a.....	20
Competența teritorială a instanțelor judecătorești	20
Art. 35. Competența pentru infracțiunile săvârșite pe teritoriul României.....	20
Art. 36. Competența pentru infracțiunile săvârșite în afara teritoriului României.....	21
SECȚIUNEA a 4-a.....	21
Competența în caz de reunire a cauzelor	21
Art. 37. Cazuri de reunire.....	21
Art. 38. Competența în caz de reunire a cauzelor.....	22
Art. 40. Disjungerea cauzelor.....	22
Art. 41. Excepții de necompetență.....	22
Art. 42. Competența în caz de schimbare a calității inculpatului.....	23
Art. 43. Competența în caz de schimbare a încadrării juridice sau a calificării faptei.....	23
Art. 44. Declinarea de competență.....	23
Art. 45. Conflictul de competență.....	24
Art. 46. Chestiuni prelabile.....	24
SECȚIUNEA a 5-a.....	24
Judecătorul de drepturi și libertăți și competența acestuia	24
Art. 47. Competența judecătorului de drepturi și libertăți.....	24
SECȚIUNEA a 6-a.....	25
Organele de urmărire penală și competența acestora	25
Art. 48. Organele de urmărire penală.....	25
Art. 49. Competența generală a organelor de urmărire penală.....	25
Art. 50. Competența procurorului.....	25
Art. 51. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare.....	26
Art. 52. Verificarea competenței.....	26
Art. 53. Extinderea competenței teritoriale.....	26
Art. 54. Cazuri urgente.....	27
Art. 55. Actele încheiate de unele organe de constatare.....	27
Art. 56. Actele încheiate de comandanții de nave și aeronave.....	27
Art. 57. Dispoziții comune.....	27
Secțiunea a 7-a.....	28
Incompatibilitatea și strămutarea	28
Art. 58. Incompatibilitatea judecătorului.....	28
Art. 59. Incompatibilitatea procurorului, a organului de cercetare penală și a magistratului- asistent.....	29
Art. 60. Abținerea.....	29
Art. 61. Recuzarea.....	29
Art. 62. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a judecătorului.....	30
Art. 63. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a persoanei care efectuează cercetarea penală.....	30
Art. 64. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a procurorului.....	30
Art. 65. Temeiul strămutării.....	31
Art. 66. Cererea de strămutare și efectele acesteia.....	31
Art. 67. Admisibilitatea în principiu.....	31
Art. 68. Procedura de soluționare a cererii de strămutare.....	32
Art. 69. Cazuri speciale.....	32
CAPITOLUL III	33
Apărătorul. Asistența juridică și reprezentarea	33
Art. 70. Apărătorul.....	33
Art. 71. Asistența juridică a suspectului sau inculpatului.....	33
Art. 72. Asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului.....	33
Art. 73. Apărătorul din oficiu.....	33
Art. 74. Drepturile apărătorului suspectului sau inculpatului.....	34
Art. 75. Dreptul de a consulta actele dosarului.....	34
Art. 76. Dreptul de a asista la efectuarea actelor de urmărire penală.....	35
Art. 77. Dreptul de a formula plângere.....	35
Art. 78. Asistența juridică a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente.....	35
Art. 79. Reprezentarea.....	35

CAPITOLUL IV	36
Persoana vătămată și drepturile acesteia.....	36
Art. 80. Persoana vătămată	36
Art. 81. Desemnarea unui reprezentant al persoanelor vătămate	36
Art. 82. Drepturile persoanei vătămate	36
CAPITOLUL V.....	37
Inculpatul și drepturile acestuia.....	37
Art. 83. Inculpatul	37
Art. 84. Drepturile inculpatului	37
CAPITOLUL VI	37
Partea civilă și drepturile acesteia.....	37
Art. 85. Partea civilă	37
Art. 86. Drepturile părții civile	37
CAPITOLUL VII.....	38
Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia	38
Art. 87. Partea responsabilă civilmente.....	38
Art. 88. Drepturile părții responsabile civilmente	38
<i>TITLUL IV .....</i>	38
<i>PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ .....</i>	38
CAPITOLUL I.....	38
Reguli generale	38
Art. 89. Proba și mijloacele de probă.....	38
Art. 90. Obiectul probei	38
Art. 91. Sarcina probei.....	39
Art. 92. Administrarea probelor	39
Art. 93. Excluderea probelor ilegale	39
Art. 94. Principiul loialității.....	40
Art. 95. Aprecierea probelor	40
CAPITOLUL II.....	40
Ascultarea persoanelor.....	40
SECȚIUNEA 1	40
Reguli generale în materia ascultării persoanelor	40
Art. 96. Persoane ascultate în cursul procesului penal	40
Art. 97. Ascultarea prin interpret.....	41
Art. 98. Protecția sănătății persoanelor ascultate	41
SECȚIUNEA a 2-a.....	41
Ascultarea suspectului sau a inculpatului	41
Art. 99. Întrebări privind persoana suspectului sau a inculpatului	41
Art. 100. Comunicarea drepturilor și a obligațiilor	42
Art. 101. Modul de ascultare	42
Art. 102. Consemnarea declarațiilor	43
SECȚIUNEA a 3-a.....	43
Ascultarea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente.....	43
Art. 103. Modul de ascultare a persoanei vătămate	43
Art. 104. Modul de ascultare a părții civile și a părții responsabile civilmente.....	43
Art. 105. Protecția persoanei vătămate și a părții civile	44
SECȚIUNEA a 4-a.....	44
Ascultarea martorilor.....	44
Art. 106. Persoane ascultate ca martor.....	44
Art. 107. Capacitatea de a fi martor	44
Art. 108. Obiectul și limitele declarației martorului.....	44
Art. 109. Persoane care au dreptul de a refuza să depună mărturie.....	45
Art. 110. Persoane care nu pot depune mărturie.....	45
Art. 111. Incompatibilitatea cu calitatea de martor	46

Art. 112. Mărturia indirectă.....	46
Art. 113. Dreptul martorului de a nu contribui la propria incriminare	47
Art. 114. Întrebări privind persoana martorului.....	47
Art. 115. Comunicarea drepturilor și obligațiilor.....	47
Art. 116. Jurământul și declarația solemnă a martorului	48
Art. 117. Modul de ascultare al martorului	48
Art. 118. Consemnarea declarațiilor	48
Art. 119. Ascultarea martorului minor.....	49
SECȚIUNEA a 5-a.....	49
Protecția martorilor	49
§ 1. Protecția martorilor amenințați.....	49
Art. 120. Martor amenințat	49
Art. 121. Măsuri de protecție dispuse în cursul urmăririi penale	49
Art. 122. Măsuri de protecție dispuse în cursul judecății	50
Art. 123. Protecția totală a martorului.....	51
Art. 124. Disponerea măsurii protecției totale a martorului	51
§ 2. Protecția martorilor vulnerabili	52
Art. 125. Martorul vulnerabil.....	52
CAPITOLUL III	52
Identificarea persoanelor sau a obiectelor	52
Art. 126. Scopul și obiectul măsurii.....	52
Art. 127. Audierea prealabilă a persoanei care face identificarea	52
Art. 128. Identificarea de obiecte de către suspect sau inculpat.....	53
Art. 129. Identificarea persoanelor sau a obiectelor de către martor sau victima infracțiunii ..	54
Art. 130. Alte identificări	54
Art. 131. Pluralitatea de identificări.....	55
CAPITOLUL IV	55
Tehnici speciale de supraveghere sau cercetare	55
Art. 132. Dispoziții generale	55
Art. 133. Supravegherea tehnică	56
Art. 134. Procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică.....	57
Art. 135. Autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică de către procuror.....	58
Art. 136. Punerea în executare a mandatului supraveghere tehnică.....	59
Art. 137. Redarea activităților de supraveghere tehnică.....	60
Art. 138. Informarea persoanei supravegheate	61
Art. 139. Conservarea sau distrugerea materialelor rezultate din supravegherea tehnică.....	61
Art. 140. Prelungirea mandatului de supraveghere tehnică	62
Art. 141. Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale	62
Investigatorii sub acoperire.....	63
Art. 142. Actele efectuate de investigatorii sub acoperire	63
Art. 143. Măsuri de protecție a investigatorilor sub acoperire.....	65
Art. 144. Simularea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții.....	65
Art. 145. Livrarea supravegheată	66
Art. 146. Identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații sau a unui punct de acces la un computer.....	67
Art. 147. Excluderea probelor în cazul tehnicilor speciale de cercetare.....	68
CAPITOLUL V	68
Conservarea datelor informatice sau provenite din sisteme de telecomunicații.....	68
Art. 148. Conservarea rapidă a datelor informatice	68
Art. 149. Conservarea rapidă a datelor provenite din sisteme de telecomunicații.....	69
CAPITOLUL VI	69
Percheziția	69
Art. 150. Tipurile de percheziție.....	69
SECȚIUNEA 1	69
Percheziția domiciliară.....	69
Art. 151. Cazuri și condiții în care se poate dispune percheziția domiciliară	69
Art. 152. Procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară	70
Art. 153. Efectuarea percheziției domiciliare	71

Art. 154. Identificarea și păstrarea obiectelor.....	73
Art. 155. Procesul-verbal de percheziție	73
Art. 156. Măsuri privind obiectele sau înscrisurile ridicate.....	74
Art. 157. Conservarea sau valorificarea obiectelor ridicate.....	75
Art. 158. Dispoziții speciale privind perchezițiile efectuate la o autoritate publică, instituție publică sau alte persoane juridice de drept public.....	75
SECȚIUNEA a 2-a.....	75
Percheziția corporală.....	75
Art. 159. Cazuri și condiții în care poate fi dispusă percheziția corporală.....	75
Art. 160. Procedura de emitere a mandatului de percheziție corporală.....	75
Art. 161. Efectuarea percheziției corporale.....	76
Art. 162. Percheziția unui vehicul.....	76
Art. 163. Percheziția informatică și accesul la date informatice.....	77
Art. 164. Predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice.....	78
CAPITOLUL VII.....	79
Expertiza.....	79
Art. 165. Dispunerea efectuării expertizei.....	79
Art. 166. Numirea expertului.....	79
Art. 167. Incompatibilitatea expertului.....	80
Art. 168. Drepturile și obligațiile expertului.....	80
Art. 169. Înlocuirea expertului.....	81
Art. 170. Procedura expertizei.....	81
Art. 171. Examinarea obiectelor supuse expertizei.....	82
Art. 172. Raportul de expertiză.....	82
Art. 173. Expertiza efectuată în cadrul unui serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate.....	83
Art. 174. Audierea expertului.....	83
Art. 175. Suplimentul de expertiză.....	84
Art. 176. Efectuarea unei noi expertize.....	84
Art. 177. Lămuriri cerute la institutul de emisiune.....	84
Art. 178. Prezentarea scriptelor de comparație.....	84
Art. 179. Expertiza psihiatrică.....	85
Art. 180. Autopsia și exhumarea.....	87
Art. 181. Autopsia foetusului sau a nou născutului decedat.....	88
Art. 182. Expertiza toxicologică.....	88
Art. 183. Expertiza vătămarilor corporale cauzate victimei infracțiunii.....	89
Art. 184. Examinarea fizică.....	89
Art. 185. Expertiza ADN.....	90
CAPITOLUL VIII.....	91
Cercetarea la fața locului și reconstituirea.....	91
Art. 186. Cercetarea la fața locului.....	91
Art. 187. Reconstituirea.....	92
Art. 188. Participarea experților la efectuarea cercetării la fața locului sau a reconstituirii.....	92
Art. 189. Procesul-verbal de cercetare la fața locului sau de reconstituire.....	93
CAPITOLUL IX.....	93
Fotografierea și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane.....	93
Art. 190. Fotografierea și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane.....	93
CAPITOLUL X.....	94
Mijloace materiale de probă.....	94
Art. 191. Obiectele ca mijloc de probă.....	94
Art. 192. Corpuri delictive.....	94
Art. 193. Descrierea, fotografierea, înregistrarea mijloacelor materiale de probă.....	94
CAPITOLUL XI.....	94
Înscrisurile.....	94
Art. 194. Mijloacele de probă scrise.....	94
Art. 195. Procesul-verbal ca mijloc de probă.....	95
Art. 196. Cuprinsul și forma procesului-verbal.....	95

TITLUL V	96
MĂSURILE PREVENTIVE ȘI ALTE MĂSURI PROCESUALE	96
CAPITOLUL I	96
Măsurile preventive	96
SECȚIUNEA 1	96
Dispoziții generale	96
Art. 197. Scopul, condițiile generale de aplicare și categoriile măsurilor preventive.....	96
Art. 198. Organul judiciar competent și actul prin care se dispune asupra măsurilor preventive.....	96
.....	96
SECȚIUNEA a 2-a	97
Reținerea	97
Art. 199. Reținerea suspectului.....	97
Art. 200. Reținerea inculpatului.....	98
Art. 201. Încunoștințarea despre reținere.....	100
SECȚIUNEA a 3-a	100
Punerea sub control judiciar și liberarea provizorie sub control judiciar	100
Art. 202. Condițiile generale de aplicare a controlului judiciar.....	100
Art. 203. Punerea inculpatului sub control judiciar de către procuror.....	101
Art. 204. Punerea inculpatului sub control judiciar de către judecătorul de drepturi și libertăți.....	101
.....	101
Art. 205. Punerea inculpatului sub control judiciar de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată.....	102
Art. 206. Liberarea provizorie sub control judiciar a inculpatului arestat preventiv.....	102
Art. 207. Conținutul controlului judiciar.....	103
Art. 208. Reguli speciale.....	105
Art. 209. Revocarea controlului judiciar.....	106
SECȚIUNEA a 4-a	107
Rămânerea în libertate pe cauțiune și liberarea provizorie pe cauțiune	107
Art. 210. Condițiile generale de aplicare a cauțiunii.....	107
Art. 211. Rămânerea în libertate pe cauțiune a inculpatului în privința căruia s-a formulat propunere de arestare preventivă.....	107
Art. 212. Liberarea provizorie pe cauțiune a inculpatului arestat preventiv.....	108
Art. 214. Revocarea libertății pe cauțiune.....	110
SECȚIUNEA a 5-a	111
Arestul la domiciliu	111
Art. 215. Condițiile generale de aplicare a arestului la domiciliu.....	111
Art. 216. Aplicarea arestului la domiciliu de către judecătorul de drepturi și libertăți.....	112
Art. 217. Aplicarea arestului la domiciliu de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată.....	112
Art. 218. Conținutul măsurii arestului la domiciliu.....	112
Art. 219. Revocarea arestului la domiciliu.....	114
Art. 220. Durata arestului la domiciliu.....	114
SECȚIUNEA a 6-a	115
Arestarea preventivă	115
Art. 221. Condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive.....	115
Art. 222. Propunerea de arestare preventivă a inculpatului în cursul urmăririi penale.....	116
Art. 223. Soluționarea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale.....	117
Art. 224. Admiterea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale.....	118
Art. 225. Respingerea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale.....	118
Art. 226. Calea de atac împotriva încheierii prin care se dispune asupra propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale.....	118
Art. 227. Încunoștințarea despre arestarea preventivă și locul de deținere a inculpatului arestat preventiv în cursul urmăririi penale.....	120
Art. 228. Luarea măsurilor de ocrotire în caz de arestare preventivă în cursul urmăririi penale.....	120
.....	120
Art. 229. Mandatul de arestare preventivă.....	120
Art. 230. Executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului.....	121
Art. 231. Obiecții în ceea ce privește identitatea.....	122
Art. 232. Negăsirea persoanei prevăzute în mandatul de arestare preventivă.....	123
Art. 233. Alte cazuri de ascultare a inculpatului după luarea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale.....	123

Art. 234. Durata arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale	123
Art. 235. Prelungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale.....	123
Art. 236. Procedura prelungirii arestării preventive în cursul urmăririi penale.....	124
Art. 237. Admiterea propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale	125
.....	
Art. 238. Respingerea propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale	125
.....	
Art. 239. Calea de atac împotriva încheierii prin care se dispune asupra propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale.....	126
Art. 240. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive în procedura de cameră preliminară	127
Art. 241. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive în cursul judecății	128
Art. 242. Arestarea preventivă a inculpatului în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății.....	128
Art. 243. Durata maximă a arestării preventive a inculpatului în cursul judecății în primă instanță și în apel	128
Art. 244. Internarea sub pază permanentă a inculpatului arestat preventiv	129
SECȚIUNEA a 7-a.....	129
Încetarea de drept, ridicarea și înlocuirea măsurilor preventive.....	129
Art. 245. Încetarea de drept a măsurilor preventive	129
Art. 246. Ridicarea măsurilor preventive	130
Art. 247. Înlocuirea arestului la domiciliu și a arestării preventive.....	132
SECȚIUNEA a 8-a.....	133
Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor.....	133
Art. 248. Condiții speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive	133
Art. 249. Condiții speciale de executare a reținerii și arestării preventive dispuse față de minori	134
.....	
CAPITOLUL II.....	135
APLICAREA PROVIZORIE A MĂSURILOR DE SIGURANȚĂ CU CARACTER MEDICAL.....	135
SECȚIUNEA 1	135
Obligarea provizorie la tratament medical.....	135
Art. 250. Condițiile de aplicare și conținutul măsurii	135
Art. 251. Procedura de aplicare și de ridicare a măsurii	135
SECȚIUNEA a 2-a.....	136
Internarea medicală provizorie	136
Art. 252. Condițiile de aplicare și conținutul măsurii.....	136
Art. 253. Procedura de aplicare și de ridicare a măsurii.....	137
CAPITOLUL III	138
MĂSURILE ASIGURĂTORII, RESTITUIREA LUCRURILOR ȘI RESTABILIREA SITUAȚIEI ANTERIOARE SĂVÂRȘIRII INFRAȚIUNII	138
Art. 254. Condițiile generale de luare a măsurilor asigurătorii	138
Art. 255. Procedura de luare și contestare a măsurilor asigurătorii.....	139
Art. 256. Organele care aduc la îndeplinire măsurile asigurătorii.....	140
Art. 258. Procesul-verbal de sechestru și inscripția ipotecară.....	141
Art. 259. Poprirea	141
Art. 260. Restituirea lucrurilor	142
Art. 261. Restabilirea situației anterioare	142
TITLUL VI.....	142
ACTE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE COMUNE.....	142
CAPITOLUL I.....	142
Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere.....	142
Art. 262. Modul de citare	142
Art. 263. Conținutul citației.....	143
Art. 264. Locul de citare	144
Art. 265. Înmânarea citației.....	145
Art. 266. Înmânarea citației altor persoane.....	146

Art. 267. Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației	146
Art. 268. Incidente privind citarea	147
Art. 269. Comunicarea altor acte procedurale	147
Art. 270. Mandatul de aducere	147
Art. 271. Executarea mandatului de aducere	148
CAPITOLUL II.....	149
Termenele	149
Art. 272. Consecințele nerespectării termenului	149
Art. 273. Calculul termenelor procedurale	149
Art. 274. Acte considerate ca făcute în termen	149
Art. 275. Calculul termenelor în cazul măsurilor preventive	150
CAPITOLUL III	150
Cheltuielile judiciare	150
Art. 276. Acoperirea cheltuielilor judiciare	150
Art. 277. Sumele convenite martorului, expertului și interpretului	150
Art. 278. Plata cheltuielilor avansate de stat în caz de condamnare	151
Art. 279. Plata cheltuielilor avansate de stat în celelalte cazuri	151
Art. 280. Plata cheltuielilor judiciare făcute de părți	152
CAPITOLUL IV	153
Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite.....	153
Art. 281. Modificări în acte procedurale	153
Art. 282. Îndreptarea erorilor materiale	153
Art. 283. Înlăturarea unor omisiuni vădite	153
CAPITOLUL V.....	153
Nulitățile	153
Art. 284. Efectele nulității	153
Art. 286. Nulitățile relative	154
CAPITOLUL VI	155
Amenda judiciară.....	155
Art. 287. Abateri judiciare	155
Art. 288. Procedura privitoare la amenda judiciară	156

TITLUL I

PRINCIPIILE ȘI LIMITELE APLICĂRII LEGII PROCESUAL PENALE

Art. 1. Scopul Codului de procedură penală

(1) Prezentul Cod stabilește normele de procedură penală obligatorii pentru organele judiciare penale, părți, precum și pentru toți ceilalți participanți la procesul penal.

(2) Normele de procedură penală au ca scop reglementarea desfășurării unui proces penal echitabil astfel încât nicio persoană nevinovată să nu fie condamnată, iar persoana care a săvârșit o infracțiune să fie condamnată potrivit normelor penale, în baza unor proceduri desfășurate în baza legii.

(3) Normele de procedură penală urmăresc asigurarea eficienței procesului penal, garantând, în același timp, drepturile suspectului sau inculpatului și ale persoanei vătămate într-o manieră compatibilă cu prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări comunitare, precum și cu pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte.

Art. 2. Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor legale.

(2) Deciziile organelor judiciare penale nu se pot baza pe mijloace de probă obținute prin încălcarea legii, a drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în Constituție sau în tratatele și convențiile internaționale la care România este parte.

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare

(1) În procesul penal funcțiile de urmărire penală și judecată se exercită independent în faze procesuale distincte.

(2) În desfășurarea procesului penal exercitarea funcției de urmărire este incompatibilă cu exercitarea funcției de judecată.

(3) În exercitarea funcției de urmărire, procurorul și polițiștii strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de sesizare a instanței.

(4) Asupra regularității actului de sesizare, precum și asupra legalității și temeiniciei probelor pe care se bazează actul de sesizare se pronunță judecătorul de Cameră preliminară.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul de drepturi și libertăți.

(6) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite, prevăzute de lege.

Art. 4. Prezumția de nevinovăție

(1) Orice persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată până la stabilirea legală a vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă a instanței competente.

(2) Orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Art. 5. Aflarea adevărului

(1) Organele judiciare au obligația de a stabili, pe bază de probe, elementele de fapt necesare pentru pronunțarea unei hotărâri legale.

(2) Organele judiciare au obligația de a strânge și de a administra mijloace de probă atât în favoarea, cât și în defavoarea inculpatului.

Art. 6. Autoritatea de lucru judecat

(1) Nicio persoană nu poate fi urmărită și judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă privind aceeași faptă.

(2) O hotărâre judecătorească definitivă poate fi revizuită prin căi de atac extraordinare numai în favoarea persoanei condamnate, cu excepția cazurilor în care prin lege se prevede altfel.

Art. 7. Obligatorietatea acțiunii penale

(1) Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă motive verosimile de a crede că o persoană a săvârșit o infracțiune.

(2) În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercițiul acțiunii penale atunci când, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în urmărirea suspectului sau inculpatului.

(3) În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală doar după depunerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării organului competent.

Art. 8. Termenul rezonabil al procesului penal

(1) Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata într-un termen rezonabil, cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor fiecărei părți.

(2) Organele judiciare au obligația de a desfășura activitățile procesuale și de a asigura exercitarea drepturilor părților fără întârzieri nejustificate.

(3) Arestarea preventivă sau orice privare de libertate necesară bunei desfășurări a procesului penal va fi redusă la cel mai scurt timp posibil.

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță

(1) În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege, prin dispoziția sau sub controlul efectiv al unui judecător.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp, și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii acestei măsuri.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod ilegal, organele judiciare au obligația de a pune de îndată în libertate pe cel arestat sau de a dispune ridicarea imediată a măsurii.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus, în mod ilegal sau pe nedrept, în cursul procesului penal, o măsură privativă sau restrictivă de libertate, are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 10. Dreptul la apărare al suspectului și inculpatului

(1) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către suspect, inculpat și de către celelalte părți în tot cursul procesului penal. Apărătorul suspectului sau inculpatului are dreptul să dispună de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(2) Suspectul are dreptul de a fi informat, înainte de a fi ascultat, despre fapta pentru care este cercetat și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat în cel mai scurt timp despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa. Acuzația se comunică și înaintea oricărei ascultări.

(3) Suspectul și inculpatul au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de apărător.

(4) Inculpatului trebuie să i se asigure dreptul de a face o declarație privitoare la acuzația ce i se aduce și dreptul de a prezenta toate probele în apărarea sa.

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private

(1) Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită de lege.

(2) Respectarea vieții private, a domiciliului și a corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este proporțională și necesară într-o societate democratică.

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret

(1) Limba oficială în procesul penal este limba română.

(2) În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română.

(3) Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret.

Art. 13. Aplicarea legii procesual penale în timp

Legea procesual penală se aplică în procesul penal, actelor efectuate și măsurilor dispuse, de la intrarea ei în vigoare și până în momentul ieșirii din vigoare.

TITLUL II

ACȚIUNEA PENALĂ ȘI ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL

CAPITOLUL I

Acțiunea penală

Art. 14. Obiectul și exercitarea acțiunii penale

(1) Acțiunea penală are ca obiect rezolvarea conflictului de drept penal.

(2) Acțiunea penală se pune în mișcare de către procuror, prin actul de inculpare prevăzut de lege.

(3) Acțiunea penală se poate exercita în tot cursul procesului penal, în condițiile legii.

Art. 15. Condițiile de punere în mișcare și exercitare a acțiunii penale

Acțiunea penală se pune în mișcare și se exercită când există probe din care rezultă motive întemeiate de a crede că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există cazuri care împiedică exercitarea acesteia.

Art. 16. Cazuri care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale

(1) Cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale sunt:

a) nu există probe din care rezultă motive întemeiate de a crede că o persoană a săvârșit o infracțiune;

b) lipsește plângerea prealabilă a persoanei vătămate, autorizarea sau sesizarea organului competent ori o altă condiție prevăzută de lege, necesară pentru punerea în mișcare a acțiunii penale;

c) a intervenit amnistia sau prescripția, decesul suspectului ori al inculpatului persoană fizică sau s-a dispus radierea suspectului ori inculpatului persoană juridică;

d) a fost retrasă plângerea prealabilă ori părțile s-au împăcat, în cazul infracțiunilor pentru care retragerea plângerii sau împăcarea părților înlătură răspunderea penală;

e) există o cauză de nepedepsire prevăzută de lege;

f) există autoritate de lucru judecat. Împiedicarea produce efecte chiar dacă faptei definitiv judecate i s-ar da o altă încadrare juridică.

g) a intervenit un transfer de proceduri către un alt stat, potrivit legii.

(2) În cazul prevăzut la lit. b), acțiunea penală poate fi pusă în mișcare ulterior, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 17. Stingerea acțiunii penale

(1) În cursul urmăririi penale acțiunea penală se stinge prin clasare sau prin renunțare la urmărirea penală, în condițiile prevăzute de lege.

(2) În procedurile desfășurate în fața judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, acțiunea penală se stinge prin renunțarea procurorului la exercitarea acesteia, ori prin pronunțarea unei hotărâri definitive.

Art. 18. Continuarea procesului penal la cererea inculpatului

În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii prelabile, în cazul existenței unei cauze de nepedepsire, precum și în cazul renunțării procurorului la exercitarea acțiunii penale, inculpatul poate cere continuarea procesului penal.

CAPITOLUL II

Acțiunea civilă

Art. 19. Obiectul și exercitarea acțiunii civile

(1) Acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect repararea prejudiciului material sau moral produs prin săvârșirea infracțiunii.

(2) Acțiunea civilă se exercită de către persoana vătămată sau de către succesorii acesteia, care se constituie partea civilă împotriva inculpatului și, după caz, a părții responsabile civilmente.

(3) Când persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu sau are capacitate de exercițiu restrânsă, acțiunea civilă se exercită de către procuror în

condițiile art. 21 alin. (1) și (2), dacă aceasta nu este exercitată de reprezentantul legal sau de persoana care încuviințează actele persoanei prejudiciate.

(4) Acțiunea civilă se soluționează în cadrul procesului penal, dacă prin aceasta nu se depășește durata rezonabilă a procesului.

(5) Repararea prejudiciului material se face potrivit dispozițiilor legii civile, după cum urmează:

a) în natură, prin restituirea lucrului, prin restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, prin desființarea totală sau parțială a unui înscris ori prin orice alt mijloc de reparare;

b) prin plata unei despăgubiri bănești, în măsura în care repararea în natură nu este cu putință;

(6) Despăgubirile se acordă și pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă.

(7) Repararea prejudiciului moral se face potrivit dispozițiilor legii civile, după cum urmează:

a) prin plata unei despăgubiri bănești;

b) prin dispunerea oricăror măsuri necesare pentru remedierea dreptului lezat.

Art. 20. Constituirea ca parte civilă

(1) Constituirea ca parte civilă se poate face după punerea în mișcare a acțiunii penale și până la începerea cercetării judecătorești. În cazul procedurilor simplificate, constituirea ca parte civilă se poate face, cel mai târziu, la primul termen de judecată cu procedura legal îndeplinită.

(2) Constituirea ca parte civilă se face în scris sau oral, cu indicarea naturii și a întinderii pretențiilor, a motivelor și a probelor pe care acestea se întemeiază.

(3) În cazul în care constituirea ca parte civilă se face oral, organele judiciare au obligația de a consemna aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheiere.

(4) În cazul nerespectării vreuneia dintre condițiile prevăzute în alin. (1) și (2), persoana vătămată sau succesorii acesteia nu se mai pot constitui parte civilă în cadrul procesului penal, putând introduce acțiunea la instanța civilă.

(5) În cazul în care mai multe persoane s-au constituit parte civilă, acestea pot desemna o persoană, care să le reprezinte interesele în cadrul procesului penal. În cazul în care părțile civile nu și-au desemnat un reprezentant, pentru buna desfășurare a procesului penal, desemnarea poate fi realizată din oficiu de către organul judiciar.

(6) Dacă dreptul la repararea prejudiciului a fost transmis pe cale convențională unei alte persoane, aceasta nu poate exercita acțiunea civilă în cadrul procesului penal. Dacă transmiterea acestui drept are loc după constituirea ca parte civilă, acțiunea civilă se disjunge.

(7) Acțiunea civilă care are ca obiect repararea prejudiciului rezultat din săvârșirea unei infracțiuni, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, este scutită de taxa de timbru.

Art. 21. Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente

(1) Introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, la cererea părții civile sau a inculpatului, în termenul prevăzut la art. 21 alin. (1).

(2) Atunci când exercită acțiunea civilă, procurorul este obligat să ceară introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente, în condițiile alin. (1).

(3) Partea responsabilă civilmente poate interveni în procesul penal până la începerea dezbaterilor la prima instanță de judecată, luând procedura din stadiul în care se află în momentul intervenției.

(4) Partea responsabilă civilmente are, în ceea ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru inculpat.

Art. 22. Renunțarea la pretențiile civile

(1) Partea civilă poate renunța, în tot sau în parte, la pretențiile civile formulate, până la terminarea dezbaterilor în ultimul grad de jurisdicție ordinară parcurs în cauză.

(2) Renunțarea se poate face, fie verbal în ședință, fie prin cerere scrisă.

(3) Partea civilă nu poate reveni asupra renunțării și nu poate introduce acțiune la instanța civilă pentru aceleași pretenții.

Art. 23. Tranzacția și achiesarea

(1) În cursul procesului penal, cu privire la pretențiile civile, inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente pot încheia tranzacție, potrivit legii civile.

(2) Inculpatul, cu acordul părții responsabile civilmente, poate recunoaște, în tot sau în parte, pretențiile părții civile.

(3) În cazul recunoașterii pretențiilor civile, instanța va acorda despăgubiri în măsura recunoașterii. Cu privire la pretențiile civile nerecunoscute, părțile pot administra probe.

Art. 24. Exercițarea acțiunii civile de către sau față de succesori

(1) Acțiunea civilă rămâne în competența instanței penale în caz de deces al uneia din părți, introducându-se în cauză moștenitorii acesteia.

(2) Dacă una din părți este o persoană juridică, în caz de reorganizare a acesteia, se introduc în cauză succesorii în drepturi, iar în caz de desființare sau de dizolvare se introduc în cauză lichidatorii.

(3) În cazurile prevăzute de alin. (1) și (2), dacă se depășește durata rezonabilă a procesului, acțiunea civilă se disjunge și se trimite la instanța civilă competentă.

Art. 25. Rezolvarea acțiunii civile în procesul penal

(1) În caz de condamnare, instanța penală se pronunță prin aceeași hotărâre și asupra acțiunii civile.

(2) Când acțiunea civilă are ca obiect repararea prejudiciului material prin restituirea lucrului, iar aceasta este posibilă, instanța dispune ca lucrul să fie restituit părții civile.

(3) Instanța, chiar dacă nu există constituire de parte civilă, se pronunță cu privire la desființarea totală sau parțială a unui înscris și la restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii.

(4) Când prin desființarea înscrisului sau prin restabilirea situației anterioare pot fi afectate drepturile terților, instanța disjunge acțiunea și o trimite la instanța civilă.

(5) În caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă și informează partea civilă că poate introduce acțiune la instanța civilă.

(6) În cazul în care respinge rechizitoriul, judecătorul de cameră preliminară informează partea civilă că poate introduce acțiunea la instanța civilă.

Art. 26. Disjungerea acțiunii civile

(1) Instanța penală poate dispune disjungerea acțiunii civile și trimiterea ei la instanța civilă competentă potrivit legii civile, când soluționarea concomitentă a celor două acțiuni determină depășirea duratei rezonabile a procesului.

(2) Disjungerea se dispune de către instanță, din oficiu ori la cererea procurorului sau a părților.

(3) Instanța se pronunță prin încheiere, care poate fi contestată de către partea civilă la instanța ierarhic superioară în termen de 3 zile de la pronunțare. Contestația este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile. Soluționarea contestației se face în Camera de Consiliu, fără participarea procurorului și a părții civile, afară de cazul când instanța ierarhic superioară apreciază că prezența și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(4) Probele administrate în fața instanței penale până la disjungere pot fi folosite în fața instanței civile, afară de cazul când instanța civilă apreciază că este necesară refacerea lor.

Art. 27. Rezolvarea separată a acțiunii civile

(1) Dacă nu s-au constituit parte civilă în procesul penal, persoana vătămată sau succesorii acesteia pot introduce la instanța civilă acțiune pentru repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune.

(2) În cazul prevăzut în alin. (1), precum și în cazul acțiunii civile disjuncte, judecata în fața instanței civile se suspendă până la rezolvarea definitivă a cauzei penale.

(3) Persoana vătămată sau succesorii acesteia, care s-au constituit parte civilă în procesul penal, pot să introducă acțiune în fața instanței civile, dacă procesul penal a fost suspendat. În caz de reluare a procesului penal, acțiunea introdusă la instanța civilă se suspendă în condițiile prevăzute în alin. (2).

(4) Persoana vătămată sau succesorii acesteia, care au pornit acțiunea în fața instanței civile, pot să părăsească această instanță și să se adreseze organului de urmărire penală, judecătorului ori instanței, dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc ulterior sau procesul penal a fost reluat după suspendare. Părăsirea instanței civile nu poate avea loc dacă aceasta a pronunțat o hotărâre, chiar nedefinitivă.

(5) Persoana vătămată sau succesorii acesteia, care s-au constituit parte civilă în procesul penal, pot să introducă acțiune la instanța civilă dacă, prin hotărâre definitivă, judecătorul de cameră preliminară a respins sesizarea instanței de judecată ori dacă instanța penală a lăsat nesoluționată acțiunea civilă.

(6) Dacă se constată din probe noi că prejudiciul nu a fost integral reparat prin hotărârea definitivă a instanței penale, diferența poate fi cerută pe calea unei acțiuni la instanța civilă.

(7) Persoana vătămată sau succesorii acesteia pot introduce acțiune la instanța civilă, pentru repararea prejudiciului născut ori descoperit după constituirea ca parte civilă.

Art. 28. Autoritatea hotărârii penale în procesul civil și efectele hotărârii civile în procesul penal

(1) Hotărârea definitivă a instanței penale are autoritate de lucru judecat în fața instanței civile care judecă acțiunea civilă, cu privire la existența faptei, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

(2) Hotărârea definitivă a instanței civile prin care a fost soluționată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organelor judiciare penale, cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.

TITLUL III

PARTICIPANȚII ÎN PROCESUL PENAL

CAPITOLUL I

Dispoziții generale

Art. 29. Participanții în procesul penal.

Participanții în procesul penal sunt:

- a) organele judiciare;
- b) apărătorul;

- c) inculpatul;
- d) persoana vătămată;
- e) partea civilă;
- f) partea responsabilă civilmente.

CAPITOLUL II

Organele judiciare și competența acestora

SECȚIUNEA 1 *Dispoziții generale*

Art. 30. Organele judiciare.

Organele judiciare sunt:

- a) instanțele judecătorești;
- b) judecătorul de drepturi și libertăți;
- c) judecătorul de cameră preliminară;
- d) organele de urmărire penală.

SECȚIUNEA a 2-a

Competența funcțională, după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești

Art. 31. Competența judecătoriei

(1) Judecătoria judecă în primă instanță infracțiunile pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, cele pentru care împăcarea părților înlătură răspunderea penală, precum și cele pentru care legea prevede pedeapsa amenzii sau pedeapsa închisorii de cel mult de 5 ani.

(2) Judecătoria soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

Art. 32. Competența tribunalului

(1) Tribunalul judecă în primă instanță toate infracțiunile, cu excepția celor date prin lege în competența altor instanțe.

(2) Tribunalul soluționează conflictele de competență ivite între judecătoriile din circumscripția sa.

(3) Tribunalul soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

Art. 33. Competența curții de apel

(1) Curtea de Apel judecă în primă instanță:

- a) infracțiunile prevăzute de Codul penal în art.401-418 și 440-446;

b) infracțiunile privind securitatea națională a României, prevăzute în legi speciale;

c) infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii, tribunale și de procurorii de la parchetele care funcționează pe lângă aceste instanțe;

d) alte infracțiuni date prin lege în competența sa.

(2) Curtea de Apel judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de judecătorii și de tribunale.

(3) Curtea de Apel soluționează conflictele de competență ivite între tribunale sau între judecătorii și tribunale din circumscripția sa, ori între judecătorii din circumscripția unor tribunale diferite aflate în circumscripția sa.

(4) Curtea de Apel soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

Art. 34. Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție

(1) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă în primă instanță infracțiunile săvârșite de senatori și deputați, de membrii Guvernului, de judecătorii și magistrații asistenți de la Curtea Constituțională, de judecătorii și magistrații asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, de judecătorii de la curțile de apel, precum și de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

(2) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă apelurile împotriva hotărârilor penale pronunțate, în primă instanță, de curțile de apel și de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursurile în casație împotriva hotărârilor penale rămase definitive, precum și recursurile în interesul legii.

(4) Înalta Curte de Casație și Justiție soluționează conflictele de competență în cazurile în care este instanța superioară comună, cazurile în care cursul justiției este întrerupt și cererile de strămutare.

(5) Înalta Curte de Casație și Justiție soluționează și alte cauze anume prevăzute de lege.

SECȚIUNEA a 3-a

Competența teritorială a instanțelor judecătorești

Art. 35. Competența pentru infracțiunile săvârșite pe teritoriul României

(1) Competența după teritoriu este determinată, în ordine, de:

a) locul săvârșirii infracțiunii;

b) locul în care a fost prins inculpatul;

c) locuința inculpatului persoană fizică sau, după caz, sediul inculpatului persoană juridică;

d) locuința sau, după caz, sediul persoanei vătămate.

(2) Prin "locul săvârșirii infracțiunii" se înțelege locul unde s-a desfășurat activitatea infracțională, în totul sau în parte, ori locul unde s-a produs urmarea acesteia.

(3) În cazul în care, potrivit alin. (2), o infracțiune a fost săvârșită în raza teritorială a mai multor instanțe, oricare dintre acestea este competentă să o judece.

(4) Infracțiunea săvârșită pe o navă sub pavilion românesc este de competența instanței în a cărei rază teritorială se află primul port român în care ancorează nava, afară de cazul în care prin lege se dispune astfel.

(5) Infracțiunea săvârșită pe o aeronavă înmatriculată în România este de competența instanței în a cărei rază teritorială se află primul loc de aterizare pe teritoriul român.

(6) Dacă nava nu ancorează într-un port român sau dacă aeronava nu aterizează pe teritoriul român, iar competența nu se poate determina potrivit alin. (1), competența este cea prevăzută în alin. (2).

Art. 36. Competența pentru infracțiunile săvârșite în afara teritoriului României

(1) Infracțiunile săvârșite în afara teritoriului României se judecă de către instanțele în a căror rază teritorială se află locuința inculpatului persoană fizică sau, după caz, sediul inculpatului persoană juridică.

(2) Dacă inculpatul nu locuiește sau, după caz, nu are sediul în România, iar infracțiunea este de competența judecătoriei, aceasta se judecă de Judecătoria Sectorului 2 București, iar în celelalte cazuri, de instanța competentă după materie ori după calitatea persoanei, din municipiul București, afară de cazul când prin lege se dispune altfel.

(3) Infracțiunea săvârșită pe o navă este de competența instanței în a cărei rază teritorială se află primul port român în care ancorează nava, afară de cazul în care prin lege se dispune astfel.

(4) Infracțiunea săvârșită pe o aeronavă este de competența instanței în a cărei rază teritorială se află primul loc de aterizare pe teritoriul român.

(5) Dacă nava nu ancorează într-un port român sau dacă aeronava nu aterizează pe teritoriul român, competența este cea prevăzută în alin. (1) și (2), afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

SECȚIUNEA a 4-a

Competența în caz de reunire a cauzelor

Art. 37. Cazuri de reunire

(1) Instanța dispune reunirea cauzelor în cazul infracțiunii continuate sau în orice alte cazuri când două sau mai multe acte materiale alcătuiesc o singură infracțiune.

(2) Instanța poate dispune reunirea cauzelor, dacă prin aceasta nu se întârzie judecata, în următoarele situații:

- a) când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană;
- b) când la săvârșirea unei infracțiuni au participat două sau mai multe persoane;
- c) când între două sau mai multe infracțiuni există legătură și reunirea cauzelor se impune pentru buna desfășurare a justiției.

Art. 38. Competența în caz de reunire a cauzelor

(1) În caz de reunire, dacă competența în raport cu diferiții făptuitori ori diferitele fapte aparține, potrivit legii, mai multor instanțe de grad egal, competența de a judeca toate faptele și pe toți făptuitorii revine instanței mai întâi sesizate, iar dacă competența după natura faptelor sau după calitatea persoanelor aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad.

(2) Competența de a judeca cauzele reunite rămâne dobândită instanței, chiar dacă pentru fapta sau pentru făptuitorul care a determinat competența acestei instanțe s-a dispus disjungerea sau încetarea procesului penal ori s-a pronunțat achitarea.

(3) Tăinuirea, favorizarea infractorului și nedenunțarea unor infracțiuni sunt de competența instanței care judecă infracțiunea la care acestea se referă, iar dacă competența după calitatea persoanelor aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad.

Art. 39. Procedura de reunire a cauzelor

(1) Reunirea cauzelor se poate dispune la cererea procurorului sau a părților și din oficiu de către instanța competentă potrivit art. 37.

(2) Cauzele se pot reuni dacă ele se află în fața primei instanțe chiar după desființarea sau casarea hotărârii, sau în fața instanței de apel.

(3) Instanța se pronunță prin încheiere care poate fi atacată numai odată cu fondul.

Art. 40. Disjungerea cauzelor

(1) Atunci când consideră necesar pentru judecarea cu celeritate a cauzei, instanța poate dispune disjungerea acesteia, cu privire la unii dintre inculpați sau la unele dintre infracțiuni.

(2) Disjungerea cauzei se dispune de instanță, din oficiu sau la cererea procurorului ori a părților.

(3) Instanța se pronunță prin încheiere care poate fi atacată numai odată cu fondul.

Art. 41. Excepții de necompetență

(1) Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei, a instanței inferioare celei competente potrivit legii, pot fi invocate în tot cursul judecării, până la pronunțarea hotărârii definitive.

(2) Excepția de necompetență materială și cea de necompetență după calitatea persoanei a instanței superioare celei competente potrivit legii, pot fi invocate până la începerea dezbaterilor în procedura de cameră preliminară sau, după caz, până la începerea cercetării judecătorești.

(3) Excepția de necompetență teritorială poate fi invocată în condițiile alin. (2).

(4) Excepțiile de necompetență pot fi invocate din oficiu, de către procuror sau de către oricare dintre părți.

Art. 42. Competența în caz de schimbare a calității inculpatului

(1) Când competența instanței este determinată de calitatea inculpatului, instanța rămâne competentă să judece chiar dacă inculpatul, după săvârșirea infracțiunii, nu mai are acea calitate.

(2) Dobândirea calității după săvârșirea infracțiunii nu determină schimbarea competenței.

Art. 43. Competența în caz de schimbare a încadrării juridice sau a calificării faptei

(1) Instanța sesizată cu judecarea unei infracțiuni rămâne competentă a o judeca, chiar dacă, după schimbarea încadrării juridice, infracțiunea este de competența instanței inferioare.

(2) Schimbarea calificării faptei printr-o lege nouă, intervenită în cursul judecării cauzei, nu atrage necompetența instanței, afară de cazul când prin acea lege s-ar dispune altfel.

Art. 44. Declinarea de competență

(1) Instanța care își declină competența trimite, de îndată, dosarul instanței de judecată arătată ca fiind competentă prin hotărârea de declinare.

(2) Dacă declinarea a fost determinată de competența materială sau după calitatea persoanei, instanța căreia i s-a trimis cauza poate menține probele administrate, actele îndeplinite și măsurile dispuse de instanța care și-a declinat competență.

(3) În cazul declinării pentru necompetență teritorială, actele îndeplinite și măsurile dispuse se mențin.

(4) Hotărârea de declinare a competenței nu este supusă nici unei căi de atac.

Art. 45. Conflictul de competență

(1) Când două sau mai multe instanțe se recunosc competente a judeca aceeași cauză ori își declină competența reciproc, conflictul pozitiv sau negativ de competență se soluționează de instanța ierarhic superioară comună.

(2) Instanța ierarhic superioară comună este sesizată, în caz de conflict pozitiv, de către instanța care s-a declarat cea din urmă competentă, iar în caz de conflict negativ, de către instanța care și-a declinat cea din urmă competența.

(3) Sesizarea instanței ierarhic superioare comune se poate face și de procuror sau de părți.

(4) Până la soluționarea conflictului pozitiv de competență judecată se suspendă.

(5) Instanța care și-a declinat competența ori s-a declarat competentă cea din urmă ia măsurile și efectuează actele ce reclamă urgență.

(6) Instanța ierarhic superioară comună se pronunță asupra conflictului de competență, de urgență, prin încheiere definitivă.

(7) Când instanța sesizată cu soluționarea conflictului de competență constată că acea cauză este de competența altei instanțe decât cele între care a intervenit conflictul și față de care nu este instanță superioară comună trimite dosarul instanței superioare comune.

(8) Instanța căreia i s-a trimis cauza prin hotărârea de stabilire a competenței nu se mai poate declara incompetentă, cu excepția situațiilor în care apar elemente noi care atrag competența altor instanțe.

(9) Instanța căreia i s-a trimis cauza aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 44 alin. (2) și (3).

Art. 46. Chestiuni prealabile

(1) Instanța penală este competentă să judece orice chestiune prealabilă de care depinde soluționarea cauzei, chiar dacă prin natura ei acea chestiune este de competența altei instanțe, cu excepția situațiilor prevăzute expres de lege.

(2) Chestiunea prealabilă se judecă de către instanța penală, potrivit regulilor și utilizând mijloacele de probă din procesul penal.

(3) Hotărârile irevocabile ale altor instanțe decât cele penale, sau deciziile altor autorități, asupra unei chestiuni prealabile în procesul penal, nu au autoritate de lucru judecat în fața instanței penale, în ceea ce privește stabilirea existenței infracțiunii.

SECȚIUNEA a 5-a

Judecătorul de drepturi și libertăți și competența acestuia

Art. 47. Competența judecătorului de drepturi și libertăți

Judecătorul de drepturi și libertăți soluționează, în cazurile expres prevăzute de lege:

- a) cererile privind măsurile preventive;
- b) cererile privind măsurile asiguratorii;
- c) plângerile împotriva actelor procurorului;
- d) cererile privind efectuarea de percheziții, autorizarea de tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare și alte procedee probatorii;
- e) cererile privind administrarea anticipată a probelor.

SECȚIUNEA a 6-a

Organele de urmărire penală și competența acestora

Art. 48. Organele de urmărire penală

- (1) Organele de urmărire penală sunt:
  - a) procurorul;
  - b) organele de cercetare penală ale poliției judiciare.
- (2) Procurorii sunt constituiți în parchete care funcționează pe lângă instanțele judecătorești și își exercită atribuțiile în cadrul Ministerului Public.
- (3) În cadrul procesului penal procurorul are următoarele atribuții:
  - a) supraveghează sau efectuează urmărirea penală;
  - b) exercită acțiunea penală;
  - c) exercită acțiunea civilă, în cazurile prevăzute de lege;
  - d) încheie acordul de recunoaștere a vinovăției, în condițiile legii;
  - e) exercită căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârilor judecătorești;
  - f) orice alte atribuții prevăzute de lege.
- (4) Ca organe de cercetare penală ale poliției judiciare funcționează numai lucrători specializați din Ministerul Internelor și Reformei Administrative, anume desemnați în condițiile legii speciale.
- (5) Organele de cercetare penală ale poliției judiciare își desfășoară activitatea sub conducerea și supravegherea procurorului.

Art. 49. Competența generală a organelor de urmărire penală

Procurorul și organele de cercetare penală ale poliției judiciare efectuează urmărirea penală.

Art. 50. Competența procurorului

- (1) Procurorul conduce și supraveghează activitatea organelor de cercetare penală ale poliției judiciare.
- (2) Procurorul poate să efectueze orice act de urmărire penală în cauzele pe care le conduce și le supraveghează.

(3) Procurorul efectuează urmărirea penală în cazul infracțiunilor pentru care competența de judecată în primă instanță aparține curții de apel sau Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) În cazurile prevăzute în alin.(3), procurorul, prin ordonanță motivată, poate delega organelor de cercetare penală ale poliției judiciare efectuarea unor acte de urmărire penală.

(5) Punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea sau propunerea măsurilor restrictive de drepturi și libertăți, încuviințarea de probatorii ori dispunerea celorlalte acte procesuale sau măsuri procesuale, precum și ascultarea suspectului sau a inculpatului nu pot forma obiectul delegării prevăzute la alin. (4).

(6) În cazurile prevăzute în alin. (1) și (3), competența aparține procurorului de la parchetul corespunzător instanței care, potrivit legii, judecă în primă instanță cauza.

(7) Atunci când există o suspiciune rezonabilă că obiectivitatea activității de urmărire penală este afectată din cauza împrejurărilor cauzei sau calității părților, ori există pericolul de tulburare a ordinii publice, procurorul general de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție poate trimite cauza la un parchet egal în grad, dispozițiile de la art. 65 - 68 fiind aplicabile în mod corespunzător.

(8) În cauzele trimise în condițiile alin. (7), procurorii din cadrul parchetelor ierarhic egale în grad pot infirma actele și măsurile procurorilor de la parchetele egale în grad sau ale organelor de cercetare penală ale poliției judiciare, dacă sunt contrare legii.

Art. 51. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare

Organele de cercetare penală ale poliției judiciare efectuează urmărirea penală pentru orice infracțiune care nu este dată, prin lege, în competența procurorului.

Art. 52. Verificarea competenței

(1) Organul de urmărire penală este dator să-și verifice competența imediat ce a fost sesizat.

(2) Dacă procurorul constată că nu este competent să efectueze sau să supravegheze urmărirea penală, dispune de îndată declinarea de competență și trimite cauza procurorului competent.

(3) Dacă organul de cercetare penală constată că nu este competent să efectueze cercetarea penală, trimite de îndată cauza procurorului care exercită supravegherea, în vederea sesizării organului competent.

Art. 53. Extinderea competenței teritoriale

(1) Când anumite acte de urmărire penală trebuie să fie efectuate în afara razei teritoriale în care se face urmărirea, procurorul sau, după caz, organul de

cercetare penală poate să le efectueze el însuși ori procurorul poate dispune efectuarea lor prin comisie rogatorie sau prin delegare.

(2) În cuprinsul aceleiași localități, procurorul sau organul de cercetare penală, după caz, efectuează toate actele de urmărire, chiar dacă unele dintre acestea trebuie îndeplinite în afara razei sale teritoriale.

Art. 54. Cazuri urgente

Procurorul sau organul de cercetare penală, după caz, este obligat să efectueze actele de urmărire penală care nu suferă amânare, chiar dacă acestea privesc o cauză care nu este de competența acestuia. Lucrările efectuate în astfel de cazuri se trimit, de îndată, procurorului competent.

Art. 55. Actele încheiate de unele organe de constatare

(1) Ori de câte ori există suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni, sunt obligate să întocmească un proces verbal despre împrejurările constatate:

a) organele inspecțiilor de stat, alte organe de stat, precum și ale unităților la care se referă art. 174 din Codul penal, pentru infracțiunile care constituie încălcări ale dispozițiilor și obligațiilor a căror respectare o controlează, potrivit legii;

b) organele de control și cele de conducere ale administrației publice, ale altor unități la care se referă art. 174 din Codul penal, pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu serviciul de către cei aflați în subordinea ori sub controlul lor.

c) ofițerii și subofițerii din cadrul Jandarmeriei Române pentru infracțiunile constatate pe timpul executării misiunilor specifice.

(2) Organele prevăzute în alin. (1) au obligația să ia măsuri de conservare a locului săvârșirii infracțiunii și a mijloacelor materiale de probă.

(3) Actele încheiate se înaintează, de îndată, procurorului.

(4) Procesele-verbale astfel încheiate constituie acte de sesizare ale organelor de urmărire penală.

Art. 56. Actele încheiate de comandanții de nave și aeronave

(1) Obligațiile și drepturile prevăzute în art. 55 le au și comandanții de nave și aeronave pentru infracțiunile săvârșite pe acestea, pe timpul cât navele și aeronavele pe care le comandă se află în afara porturilor sau aeroporturilor.

(2) Când infracțiunea a fost săvârșită pe o navă sau aeronavă, termenul de mai sus curge de la ancorarea navei ori de la aterizarea aeronavei pe teritoriul român.

(3) Procesele-verbale astfel încheiate constituie acte de sesizare ale organelor de urmărire penală.

Art. 57. Dispoziții comune

(1) Dispozițiile prevăzute în art. 35 - 40 și 42 se aplică în mod corespunzător și în cursul urmăririi penale.

(2) Prevederile art. 38 alin. (2) nu se aplică în faza de urmărire penală.

(3) Declinarea de competență se dispune prin ordonanță.

(4) Când nici unul din locurile arătate în art. 35 alin. (1) nu este cunoscut, competența revine organului de urmărire penală care a fost mai întâi sesizat.

(5) În caz de sesizări simultane, precăderea se stabilește în ordinea enumerării de la art. 35 alin. (1).

(6) În caz de sesizări consecutive, competența revine organului care a fost mai întâi sesizat.

(7) Urmărirea penală a infracțiunilor săvârșite în condițiile prevăzute în art. 35 se efectuează de către organul de urmărire penală din circumscripția instanței competente să judece cauza.

(8) Conflictul de competență între doi sau mai mulți procurori se rezolvă de către procurorul superior comun acestora. Când conflictul se ivește între două sau mai multe organe de cercetare penală, competența se stabilește de către procurorul care exercită supravegherea activității de cercetare penală a acestor organe.

Secțiunea a 7-a

Incompatibilitatea și strămutarea

Art. 58. Incompatibilitatea judecătorului

(1) Orice judecător este incompatibil, dacă în cauza respectivă:

a) a fost reprezentant sau apărător al vreunui dintre părți;

b) este rudă sau afin, până la gradul al IV-lea, inclusiv, soț sau a stabilit relații asemănătoare aceluia dintre soți sau dintre părinți și copii, cu una dintre părți, cu apărătorul ori cu reprezentantul acesteia;

c) a fost expert sau martor;

d) este tutore sau curator al uneia dintre părți;

e) a efectuat orice acte de urmărire penală sau a participat, în calitate de procuror, la orice procedură desfășurată în fața unui judecător sau a unei instanțe de judecată;

f) există împrejurări din care, în mod rezonabil, se poate presupune că imparțialitatea sa este afectată.

(2) Nu pot face parte din același complet de judecată judecătorii care se află în vreuna din situațiile prevăzute în alin. (1) lit. b).

(3) Judecătorul care a participat la judecarea unei cauze nu mai poate participa la judecarea aceleiași cauze într-o cale de atac sau la rejudecarea cauzei după desființarea sau casarea hotărârii.

(4) Judecătorul de drepturi și libertăți și judecătorul de cameră preliminară nu pot participa, în aceeași cauză, la judecata în fond sau în căile de atac.

(5) Judecătorul de drepturi și libertăți nu poate fi, în aceeași cauză, judecător de cameră preliminară.

Art. 59. Incompatibilitatea procurorului, a organului de cercetare penală și a magistratului-asistent

(1) Dispozițiile art. 58 alin. (1) lit.a) - d) și f) se aplică procurorului și organului de cercetare penală.

(2) Dispozițiile art. 58 alin. (1) lit.a) - f) se aplică magistratului asistent.

(3) Dispozițiile art. 58 alin. (2) se aplică procurorului și magistratului-asistent când cauza de incompatibilitate există între ei sau între vreunul dintre ei și judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau unul dintre membrii completului de judecată.

(4) Procurorul care a participat ca judecător de drepturi și libertăți sau ca judecător de cameră preliminară nu poate, în aceeași cauză, să efectueze acte de urmărire penală și nici să pună concluzii la judecarea acelei cauze în primă instanță și în căile de atac. Procurorul care a participat ca judecător la judecarea cauzei în primă instanță nu poate pune concluzii la judecarea ei în căile de atac.

Art. 60. Abținerea

(1) Persoana incompatibilă este obligată să declare, după caz, președintelui instanței, procurorului care supraveghează urmărirea penală sau procurorului ierarhic superior, că se abține de a participa la procesul penal, cu arătarea cazului de incompatibilitate și a temeiurilor de fapt care constituie motivul abținerii.

(2) Cererea de abținere se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate.

Art. 61. Recuzarea

(1) În cazul în care persoana incompatibilă nu a făcut declarație de abținere, părțile sau procurorul pot face cerere de recuzare, de îndată ce au aflat despre existența cazului de incompatibilitate.

(2) Cererea de recuzare nu poate privi organul de urmărire penală în întregul său, toți judecătorii unei instanțe sau ai unei secții a acesteia.

(3) Cererea de recuzare se formulează oral sau în scris, cu arătarea, pentru fiecare persoană în parte, a cazului de incompatibilitate invocat și a tuturor temeiurilor de fapt cunoscute la momentul formulării cererii. Cererea de recuzare formulată oral se consemnează într-un proces-verbal sau, după caz, în încheierea de ședință.

(4) Nerespectarea condițiilor prevăzute în alin. (2) și (3) sau recuzarea aceleiași persoane pentru același caz de incompatibilitate și pentru aceleași temeiuri de fapt invocate într-o cerere anterioară de recuzare care a fost respinsă atrage inadmisibilitatea cererii de recuzare. Inadmisibilitatea se constată de completul în fața căruia s-a formulat recuzarea, cu participarea judecătorului recuzat.

(5) Judecătorul de cameră preliminară sau completul în fața căruia s-a formulat recuzarea, cu participarea judecătorului recuzat, se pronunță asupra măsurilor preventive.

Art. 62. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a judecătorului

(1) Cererea de abținere sau de recuzare a judecătorului de drepturi și libertăți și a judecătorului de cameră preliminară se soluționează de către un alt judecător.

(2) Cererea de abținere sau de recuzare a judecătorului care face parte din completul de judecată se soluționează de către un alt complet de judecată.

(3) Examinarea cererii de abținere sau de recuzare se face de îndată, în Camera de Consiliu. Dacă apreciază necesar pentru soluționarea cererii, judecătorul sau completul de judecată, după caz, poate efectua orice verificări și poate asculta procurorul, părțile și persoana care se abține sau a cărei recuzare se cere.

(4) În caz de admitere a cererii de abținere sau de recuzare, se va stabili în ce măsură actele îndeplinite ori măsurile dispuse se mențin.

(5) Încheierea prin care se soluționează cererea de abținere sau de recuzare nu este supusă niciunei căi de atac.

(6) Când pentru soluționarea cererii de abținere sau de recuzare nu poate fi desemnat un alt judecător din cadrul aceleiași instanțe, cererea se soluționează de un judecător de la instanța ierarhic superioară.

(7) În cazul în care se admite cererea de abținere sau de recuzare și nu se poate desemna un alt judecător la instanța competentă pentru soluționarea cauzei, judecătorul de la instanța ierarhic superioară desemnează un judecător de la o instanță egală în grad cu instanța în fața căreia s-a formulat cererea de abținere sau recuzare.

(8) Dispozițiile alin. (6) și (7) se aplică în mod corespunzător și în cazul soluționării cererii de abținere sau de recuzare a judecătorului care face parte din completul de judecată.

Art. 63. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a persoanei care efectuează cercetarea penală

(1) Asupra abținerii sau recuzării persoanei care efectuează cercetarea penală se pronunță procurorul care supraveghează cercetarea penală.

(2) Cererea de recuzare se adresează fie persoanei recuzate, fie procurorului. În cazul în care cererea este adresată persoanei care efectuează cercetarea penală, aceasta este obligată să o înainteze împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului, fără a întrerupe cursul cercetării penale.

(3) Procurorul este obligat să soluționeze cererea în cel mult 5 zile.

(4) Dispozițiile art. 21 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

(5) Cererea de abținere se soluționează potrivit dispozițiilor alin. (2) și (3), care se aplică în mod corespunzător.

Art. 64. Procedura de soluționare a cererii de abținere sau de recuzare a procurorului

(1) Asupra abținerii sau recuzării procurorului se pronunță procurorul ierarhic superior.

(2) Cererea de recuzare se adresează fie persoanei recuzate, fie procurorului ierarhic superior. În cazul în care cererea este adresată procurorului care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, acesta este obligat să o înainteze, împreună cu lămuririle necesare, în termen de 24 de ore, procurorului ierarhic superior, cursul urmăririi penale nefiind întrerupt.

(3) Procurorul ierarhic superior este obligat să soluționeze cererea în cel mult 5 zile.

(4) Dispozițiile art. 62 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

(5) Cererea de abținere se soluționează potrivit dispozițiilor alin. (2) și (3), care se aplică în mod corespunzător.

Art. 65. Temeiul strămutării

Înalta Curte de Casație și Justiție poate strămuta judecarea unei cauze de la instanța competentă la o altă instanță egală în grad, atunci când există o suspiciune rezonabilă că imparțialitatea judecătorilor este afectată datorită împrejurărilor cauzei sau calității părților, ori atunci când există pericolul de tulburare a ordinii publice.

Art. 66. Cererea de strămutare și efectele acesteia

(1) Strămutarea poate fi cerută de părți sau de către procuror.

(2) Cererea se depune la instanța de la care este solicitată strămutarea și trebuie să cuprindă indicarea temeiului de strămutare precum și motivarea în fapt și în drept.

(3) La cerere se pot anexa înscrisurile pe care aceasta este întemeiată.

(4) În cerere se face mențiune dacă inculpatul este supus unei măsuri privative sau restrictive de libertate.

(5) Cererea se înaintează de îndată Înaltei Curți de Casație și Justiție împreună cu înscrisurile anexate. Conducerea instanței de la care este solicitată strămutarea poate formula observații cu privire la temeiurile de strămutare invocate.

(6) Cererea de strămutare a cauzei nu poate fi întemeiată pe împrejurări cunoscute Înaltei Curți de Casație și Justiție la soluționarea unei cereri anterioare.

(7) Introducerea unei cereri de strămutare nu suspendă judecarea cauzei.

Art. 67. Admisibilitatea în principiu

(1) La primirea cererii, Înalta Curți de Casație și Justiție examinează, de urgență, în Camera de Consiliu, fără citarea părților și fără participarea procurorului, admisibilitatea în principiu a cererii de strămutare.

(2) Dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 39 alin. (1), (2) și (6), Înalta Curte de Casație și Justiție, prin încheiere, admite în principiu cererea,

fixează termen de soluționare a acesteia, dispune citarea părților punându-le în vedere că pot depune concluzii scrise și ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu în cazurile în care asistența juridică este obligatorie.

(3) În cazul în care se constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 39 alin. (1), (2) și (6), Înalta Curte de Casație și Justiție, prin încheiere, respinge cererea ca inadmisibilă.

(4) Încheierile prevăzute la alin. (2) și (3) nu sunt supuse niciunei căi de atac.

Art. 68. Procedura de soluționare a cererii de strămutare

(1) Soluționarea cererii de strămutare se face în ședință publică cu participarea obligatorie a procurorului.

(2) Neprezentarea părților nu împiedică soluționarea cererii.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție acordă cuvântul părții care a formulat cererea de strămutare, celorlalte părți prezente, precum și procurorului. Dacă procurorul a formulat cererea, acestuia i se acordă primul cuvântul

(4) Înalta Curte de Casație și Justiție dispune prin încheiere motivată admiterea sau respingerea cererii.

(5) În cazul în care găsește cererea întemeiată, Înalta Curte de Casație și Justiție dispune strămutarea judecării cauzei, la una dintre instanțele din raza aceleiași curții de apel. Strămutarea judecării cauzei de la o curte de apel se face la una dintre curțile de apel dintr-o rază teritorială învecinată cu a acesteia.

(6) Înalta Curte de Casație și Justiție hotărăște în ce măsură se mențin actele îndeplinite în fața instanței de la care s-a strămutat cauza.

(7) Instanța de la care a fost strămutată cauza precum și instanța la care s-a strămutat cauza vor fi înștiințate de îndată despre admiterea cererii de strămutare.

(8) Dacă instanța de la care a fost strămutată cauza a procedat între timp la judecarea cauzei, hotărârea pronunțată este desființată prin efectul admiterii cererii de strămutare.

(9) Încheierea prevăzută la alin. (4) nu este supusă nici unei căi de atac.

Art. 69. Cazuri speciale

(1) Dispozițiile art. 65 - 68 se aplică în mod corespunzător și în procedura de cameră preliminară.

(2) În cazul în care se dispune strămutarea în cursul procedurii de cameră preliminară, judecarea cauzei se efectuează de către instanța la care s-a strămutat cauza.

CAPITOLUL III

Apărătorul. Asistența juridică și reprezentarea

Art. 70. Apărătorul

(1) Apărătorul asistă sau reprezintă părțile ori persoana vătămată în procesul penal, în condițiile legii.

(2) Nu poate fi apărător al suspectului sau inculpatului persoana vătămată, soțul persoanei vătămate sau al procurorului, ori ruda până la gradul al IV-lea inclusiv a persoanei vătămate sau a procurorului, martorul citat în cauză sau cel care a participat în aceeași cauză în calitate de judecător sau de procuror.

(3) Avocatul ales sau desemnat din oficiu este obligat să asigure asistența juridică a suspectului, a inculpatului sau a celorlalte părți.

Art. 71. Asistența juridică a suspectului sau inculpatului

(1) Suspectul sau inculpatul are dreptul să fie asistat de unul sau mai mulți apărători în tot cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecății, iar organele judiciare sunt obligate să-i aducă la cunoștință acest drept. Apărarea este asigurată atunci când cel puțin unul dintre avocați este prezent.

(2) Persoana reținută sau arestată are dreptul să ia contact cu apărătorul, asigurându-i-se deplina confidențialitate a discuțiilor, a convorbirilor și a corespondenței.

(2) În cazul suspectului sau inculpatului persoană juridică, dispozițiile alin. (1) – (7) se aplică în mod corespunzător.

Art. 72. Asistența juridică obligatorie a suspectului sau a inculpatului

(1) Asistența juridică este obligatorie când suspectul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de detenție sau într-un centru educativ, când este reținut sau arestat, chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale ori a obligării la tratament medical, chiar în altă cauză, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Organul judiciar ia măsuri pentru asigurarea asistenței juridice a suspectului sau a inculpatului în cazul în care apreciază ca suspectul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea.

(3) În procedura de cameră preliminară, precum și în cursul judecății, în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viața sau pedeapsa închisorii de 3 ani sau mai mare, asistența juridică este obligatorie.

Art. 73. Apărătorul din oficiu

(1) În cazurile prevăzute în art. 72, dacă suspectul sau inculpatul nu și-a ales un apărător, organul judiciar ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu.

(2) În tot cursul procesului penal, când asistența juridică este obligatorie, dacă apărătorul ales lipsește nejustificat și nici nu asigură substituirea, pleacă sau refuză să efectueze apărarea, organul judiciar ia măsuri pentru desemnarea unui avocat din oficiu care să-l înlocuiască, acordându-i un termen rezonabil și înlesnirile necesare pentru pregătirea unei apărări efective, făcându-se mențiune despre aceasta într-un proces-verbal sau, după caz, în încheierea de ședință.

(3) Delegația avocatului desemnat din oficiu se menține chiar și după prezentarea apărătorului ales, până în momentul în care acesta din urmă poate asigura o apărare concretă și efectivă.

Art. 74. Drepturile apărătorului suspectului sau inculpatului

(1) Apărătorul are aceleași drepturi pe care legea le recunoaște suspectului sau inculpatului, cu excepția celor pe care acesta le exercită personal.

(2) În cursul urmăririi penale, apărătorul suspectului sau inculpatului poate formula cereri și depune memorii, are dreptul de a consulta actele dosarului și de a asista la efectuarea actelor de urmărire penală, la audierea oricărei persoane de către judecătorul de drepturi și libertăți, precum și dreptul de a formula plângere, în condițiile prezentului cod.

(3) În procedura de cameră preliminară și în cursul judecății, apărătorul are dreptul să participe la orice act efectuat de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanță.

Art. 75. Dreptul de a consulta actele dosarului

(1) Dreptul de a consulta actele dosarului presupune dreptul de a nota date sau informații din dosar, precum și de a obține copii din acesta, după sesizarea instanței.

(2) Apărătorul suspectului are dreptul de a consulta:

a) declarațiile suspectului;

b) rapoartele de expertiză;

c) orice alte acte privind activitățile efectuate de organele de urmărire penală la care are, potrivit legii, dreptul de a participa.

(3) Apărătorul inculpatului are dreptul de a consulta toate actele dosarului. Procurorul poate restricționa motivat și pentru o perioadă determinată de timp dreptul de a consulta actele dosarului, dacă prin aceasta s-ar putea aduce atingere bunei desfășurări a urmăririi penale. În toate cazurile, apărătorului inculpatului nu-i poate fi restricționat dreptul de a consulta actele prevăzute la alin. (2).

(4) În cazul în care procurorul solicită judecătorului de drepturi și libertăți luarea unor măsuri privative sau restrictive de drepturi, apărătorul inculpatului are dreptul de a lua cunoștință de întreg materialul dosarului de urmărire penală în vederea pregătirii apărării. Acest drept nu poate fi restricționat de procuror sau de judecătorul de drepturi și libertăți.

Art. 76. Dreptul de a asista la efectuarea actelor de urmărire penală

(1) În cursul urmăririi penale, apărătorul suspectului sau al inculpatului are dreptul de a asista la efectuarea oricărui act care implică audierea sau prezența suspectului sau inculpatului căruia îi asigură apărarea

(2) Lipsa apărătorului nu împiedică efectuarea actului, dacă există dovada că apărătorul a fost încunoștințat de data și ora efectuării acestuia. Încunoștințarea se face prin notificare telefonică, fax, poștă electronică sau prin alte asemenea mijloace, încheindu-se în acest sens un proces-verbal.

(3) În cazul în care procurorul consideră necesar, poate solicita apărătorului suspectului sau al inculpatului să participe și la efectuarea altor acte de urmărire penală.

(4) În cazul în care apărătorul suspectului sau al inculpatului este prezent la efectuarea unui act, se face mențiune despre aceasta, iar actul este semnat și de apărător.

Art. 77. Dreptul de a formula plângere

Apărătorul suspectului sau al inculpatului are dreptul de a formula plângere, potrivit art. ... (articolul privind plângerea împotriva actelor și măsurilor procurorului), dacă cererile sale nu au fost acceptate; în situațiile prevăzute în art. 71 alin. (2) și art. 76 alin. (2), procurorul este obligat să rezolve plângerea de îndată.

Art. 78. Asistența juridică a persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente

(1) Apărătorul persoanei vătămate, al părții civile sau al părții responsabile civilmente are dreptul să asiste la efectuarea oricărui act de urmărire penală care implică audierea sau prezența părții căreia îi asigură apărarea și poate formula cereri și depune memorii.

(2) Apărătorul persoanei vătămate, al părții civile sau al părții responsabile civilmente are dreptul să dispună de timpul și înlesnirile necesare pentru pregătirea unei apărări efective.

(3) În cursul judecății apărătorul persoanei vătămate, al părții civile sau al părții responsabile civilmente are dreptul de a exercita drepturile persoanei asistate, cu excepția celor pe care aceasta le exercită personal, precum și dreptul de a consulta actele dosarului.

(4) Asistența juridică este obligatorie când persoana vătămată sau partea civilă este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu ori cu capacitate de exercițiu restrânsă. De asemenea, când organul judiciar apreciază că din anumite motive persoana vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu și-ar putea face singură apărarea, dispune luarea măsurilor pentru desemnarea unui avocat din oficiu.

Art. 79. Reprezentarea

(1) În cursul judecării, suspectul și inculpatul, celelalte părți, precum și persoana vătămată pot fi reprezentați, cu excepția cazurilor în care prezența suspectului sau inculpatului este obligatorie.

(2) Reprezentarea este obligatorie atunci când, din cauza conduitei sau altor motive temeinice, suspectul sau inculpatul este îndepărtat de la audierea unei părți sau a unui martor în fața judecătorului de cameră preliminară sau în cursul judecării ori în cazurile în care judecata se desfășoară în lipsa inculpatului.

(3) În cazurile în care legea admite reprezentarea suspectului sau inculpatului, instanța de judecată, când apreciază necesară prezența suspectului sau a inculpatului, dispune aducerea lui.

CAPITOLUL IV

Persoana vătămată și drepturile acesteia

Art. 80. Persoana vătămată

Persoana care a suferit o vătămare fizică, materială sau morală prin fapta penală se numește persoana vătămată.

Art. 81. Desemnarea unui reprezentant al persoanelor vătămăte

(1) În cazul în care prin fapta penală s-au adus vătămări unui număr foarte mare de persoane, iar prin asigurarea individuală a respectării drepturilor acestora s-ar prelungi considerabil durata procesului penal, judecătorul de drepturi și libertăți, la propunerea procurorului, judecătorul de cameră preliminară sau instanța poate obliga persoanele vătămăte să-și desemneze un reprezentant unic, în scopul exercitării drepturilor lor.

(2) Reprezentantul persoanelor vătămăte exercită toate drepturile recunoscute de lege acestora.

Art. 82. Drepturile persoanei vătămăte

(1) În cadrul procesului penal, persoana vătămată are următoarele drepturi:

- a) dreptul de fi tratată cu compasiune și respect de către organele judiciare;
- b) dreptul de a solicita administrarea de probe de către organele judiciare;
- c) dreptul de a fi informată, într-un termen rezonabil, cu privire la stadiul urmăririi penale, la cererea sa expresă, cu condiția de a indica o adresă pe teritoriul României, la care aceste informații să-i fie comunicate;
- d) dreptul de a consulta dosarul, în cursul judecării;
- e) dreptul de a fi audiată;
- f) dreptul de a adresa întrebări inculpatului, martorilor și experților;
- g) dreptul de a fi asistată sau reprezentată de apărător;
- h) dreptul de a fi informată, cu privire la drepturile sale;

i) alte drepturi prevăzute de lege.

(2) Organele judiciare au obligația de a asigura respectarea drepturilor persoanei vătămate în cursul procesului penal.

CAPITOLUL V

Inculpatul și drepturile acestuia

Art. 83. Inculpatul

Persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală este parte în procesul penal și se numește inculpat.

Art. 84. Drepturile inculpatului

(1) În cursul procesului penal inculpatul are drepturile prevăzute de legea procesual penală, precum și de reglementările internaționale în materia drepturilor omului, la care România este parte.

(2) Organele judiciare au obligația de a asigura respectarea drepturilor inculpatului în cursul procesului penal.

CAPITOLUL VI

Partea civilă și drepturile acesteia

Art. 85. Partea civilă

(1) Persoana vătămată care exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal este parte în procesul penal și se numește parte civilă.

(2) Au calitatea de parte civilă și succesorii universali ai persoanei prejudiciate, dacă exercită acțiunea civilă în cadrul procesului penal.

Art. 86. Drepturile părții civile

(1) În cursul procesului penal, partea civilă are drepturile prevăzute de legea procesual penală, precum și de reglementările internaționale în materia drepturilor omului, la care România este parte.

(2) Drepturile părții civile se exercită în scopul și în limitele necesare susținerii acțiunii civile.

(3) Organele judiciare au obligația de a asigura respectarea drepturilor părții civile în cursul procesului penal.

CAPITOLUL VII

Partea responsabilă civilmente și drepturile acesteia

Art. 87. Partea responsabilă civilmente

Persoana care, potrivit legii civile, are obligația legală sau convențională de a repara prejudiciul cauzat prin infracțiune și care este chemată să răspundă în procesul penal, este parte în procesul penal și se numește parte responsabilă civilmente.

Art. 88. Drepturile părții responsabile civilmente

(1) În cursul procesului penal, partea responsabilă civilmente are drepturile prevăzute de legea procesual penală, precum și de reglementările internaționale în materia drepturilor omului, la care România este parte.

(2) Drepturile părții civile se exercită în scopul și în limitele necesare soluționării acțiunii civile.

(3) Organele judiciare au obligația de a asigura respectarea drepturilor părții responsabile civilmente în cursul procesului penal.

TITLUL IV

PROBELE ȘI MIJLOACELE DE PROBĂ

CAPITOLUL I

Reguli generale

Art. 89. Proba și mijloacele de probă

(1) Constituie probă orice element de fapt care se referă la circumstanțele cauzei și care contribuie la aflarea adevărului în procesul penal.

(2) Proba se obține în procesul penal prin următoarele mijloace:

- a) declarațiile suspectului și ale inculpatului;
- b) declarațiile persoanei vătămate;
- c) declarațiile părții civile și ale părții responsabile civilmente;
- d) declarațiile martorilor;
- e) înscrisuri, rapoarte de expertiză, procese-verbale, fotografii, mijloace materiale de probă;
- f) orice alt mijloc de probă care nu este interzis prin lege.

Art. 90. Obiectul probei

Constituie obiect al probei:

- a) existența infracțiunii și săvârșirea ei de către inculpat;
- b) faptele privitoare la răspunderea civilă, atunci când există constituire de parte civilă;
- c) faptele și împrejurările de fapt de care depinde aplicarea normelor de procedură;
- d) orice împrejurare necesară pentru justa soluționare a cauzei.

Art. 91. Sarcina probei

(1) În acțiunea penală sarcina probei aparține procurorului, iar în acțiunea civilă, părții civile.

(2) Suspectul sau inculpatul nu este obligat să-și dovedească nevinovăția și are dreptul de a nu contribui la propria incriminare.

Art. 92. Administrarea probelor

(1) În cursul urmăririi penale, organul de urmărire penală administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau a inculpatului. Probele se administrează din oficiu sau la cerere.

(2) În cursul judecății, instanța administrează probe la cererea procurorului și a părților și, în mod subsidiar, din oficiu, atunci când consideră necesar pentru formarea convingerii sale.

(3) Cererea privitoare la administrarea unor probe formulată în cursul urmăririi penale sau în cursul judecății de către persoanele îndreptățite se admite sau se respinge motivat de către organele judiciare.

(4) Organele judiciare pot respinge o cerere privitoare la administrarea unor probe atunci când:

- a) proba nu este relevantă în raport cu circumstanțele cauzei;
- b) elementul de fapt care constituie obiectul probei a fost deja dovedit;
- c) proba nu este necesară întrucât faptul este notoriu;
- d) proba este imposibil de obținut;
- e) cererea a fost formulată în scopul vădit al tergiversării procesului.

Art. 93. Excluderea probelor ilegale

(1) Probele obținute în mod ilegal nu pot fi folosite atunci când legea prevede expres excluderea lor.

(2) În orice alte situații, probele obținute în mod ilegal sunt excluse atunci când, având în vedere dispoziția legală încălcată, gravitatea încălcării sau orice alte circumstanțe în care probele au fost obținute, precum și consecințele încălcării dispozițiilor legale asupra fiabilității probelor, folosirea lor ar încălca caracterul echitabil al procesului penal și drepturile suspectului sau inculpatului.

(3) Probele derivate din probele supuse excluderii potrivit dispozițiilor alin. (1) și (2) se exclud la rândul lor atunci când:

- a) au fost obținute în mod direct din probele obținute în mod ilegal și
- b) nu puteau fi obținute în alt mod decât în baza probelor obținute în mod ilegal.

Art. 94. Principiul loialității

(1) În scopul obținerii de probe este oprit a se întrebuița violența, promisiunea unui avantaj nepermis de lege, amenințarea cu un rău injust sau orice alt mijloc de constrângere interzis prin lege.

(2) Nu pot fi folosite metode sau tehnici de ascultare care afectează capacitatea persoanei de a-și aminti și de a relata în mod conștient și voluntar faptele care constituie obiectul probei. Interdicția se aplică chiar dacă persoana ascultată își dă consimțământul la utilizarea unei asemenea metode sau tehnici de ascultare.

(3) Încălcarea dispozițiilor alin. (1) și (2) se sancționează cu excluderea probei ilegale.

(4) Organele judiciare penale sau o altă persoană care acționează pentru acestea nu pot determina o persoană să săvârșească o infracțiune în vederea obținerii de probe.

(5) Atunci când o persoană a fost determinată să săvârșească o infracțiune în condițiile alin. (3), acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare pentru săvârșirea acestei infracțiuni, iar când a fost pusă în mișcare, nu mai poate fi exercitată.

Art. 95. Aprecierea probelor

(1) Probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză.

(2) În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită (de procuror) dincolo de orice îndoială rezonabilă.

(3) În cazurile expres prevăzute de lege, probele obținute prin anumite mijloace de probă nu pot avea o valoare determinantă în formarea convingerii instanței.

CAPITOLUL II

Ascultarea persoanelor

SECȚIUNEA 1

Reguli generale în materia ascultării persoanelor

Art. 96. Persoane ascultate în cursul procesului penal

(1) În cursul procesului penal, în condițiile prevăzute de lege, pot fi ascultate următoarele persoane: suspectul, inculpatul, persoana vătămată, partea civilă, partea responsabilă civilmente, martorii, experții și interpreții.

(2) Prin ascultare se înțelege orice procedură prin care organul judiciar solicită unei persoane informații privind săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală sau privind orice împrejurări necesare aflării adevărului în cauză.

(3) Ascultarea persoanelor în cursul procesului penal are ca scop obținerea de declarații conforme cu realitatea.

Art. 97. Ascultarea prin interpret

(1) Ori de câte ori persoana ascultată nu înțelege, nu vorbește sau nu se exprimă bine în limba română, ascultarea se face prin interpret.

(2) Dacă persoana ascultată este surdă, mută sau surdo-mută, ascultarea se face cu participarea unei persoane care are capacitatea de a comunica prin limbajul special.

(3) În cazuri excepționale, dacă nu este prezentă o persoană care poate comunica prin limbajul special, persoanei ascultate care este surdă îi vor fi adresate întrebările în scris, iar dacă este mută, răspunsurile vor fi redactate de aceasta în scris.

Art. 98. Protecția sănătății persoanelor ascultate

(1) Dacă în timpul ascultării unei persoane, aceasta acuză simptomele unei boli care îi afectează capacitatea fizică sau psihică de a participa la ascultare, organul judiciar dispune întreruperea ascultării și ia măsuri pentru ca persoana să fie consultată de un medic.

(2) Ascultarea se reia la o dată ulterioară sau imediat ce medicul decide că ascultarea poate continua.

SECȚIUNEA a 2-a

Ascultarea suspectului sau a inculpatului

Art. 99. Întrebări privind persoana suspectului sau a inculpatului

(1) La începutul primei ascultări, organul judiciar adresează întrebări suspectului sau inculpatului cu privire la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, numele și prenumele părinților, cetățenie, naționalitate, starea civilă, situația militară, studii, profesie sau ocupație, loc de muncă, adresa la care locuiește efectiv, antecedente penale sau dacă împotriva sa se desfășoară un alt proces penal, precum și cu privire la orice alte date pentru stabilirea situației sale personale.

(2) Întrebările prevăzute în alin. (1) se repetă și la ascultările ulterioare doar atunci când organul judiciar consideră necesar.

Art. 100. Comunicarea drepturilor și a obligațiilor

(1) Organul judiciar comunică suspectului sau inculpatului calitatea în care este ascultat, fapta prevăzută de legea penală pentru săvârșirea căreia este suspectat sau pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și încadrarea juridică a acesteia.

(2) Suspectului sau inculpatului i se aduc apoi la cunoștință următoarele drepturi și obligații:

a) dreptul de a nu da nicio declarație, atrăgându-i-se atenția că dacă refuză să dea declarații nu va suferi nicio consecință defavorabilă, iar dacă va da declarații acestea vor putea fi folosite ca mijloace de probă împotriva sa;

b) dreptul de a avea un apărător ales, iar dacă nu își desemnează unul, în cazurile de asistență obligatorie, dreptul de a i se desemna un avocat din oficiu;

c) dreptul de a propune administrarea de probe în condițiile prevăzute de lege;

d) dreptul de a beneficia în mod gratuit de un interpret atunci când nu înțelege sau nu poate vorbi limba română ori dacă este o persoană surdă, mută sau surdo-mută ;

e) obligația de a se prezenta la chemările organelor judiciare, atrăgându-i-se atenția că, în cazul neîndeplinirii acestei obligații, se poate emite mandat de aducere împotriva sa, iar în cazul sustragerii, judecătorul poate dispune să arestarea preventivă;

f) obligația de a comunica în scris în termen de 5 zile orice schimbare a adresei, atrăgându-i-se atenția că în cazul neîndeplinirii acestei obligații citațiile și orice alte acte comunicate la prima adresă rămân valabile și se consideră că le-a luat la cunoștință.

(3) În cursul urmăririi penale suspectului sau inculpatului i se înmânează și formularul scris privind drepturile și obligațiile sale.

(4) Încălcarea dispozițiilor alin. (1) - (3) se sancționează cu excluderea probei astfel obținute..

Art. 101. Modul de ascultare

(1) După îndeplinirea dispozițiilor art. 99 și 100, suspectul sau inculpatul este lăsat să declare tot ceea ce dorește în raport cu fapta prevăzută de legea penală care i-a fost comunicată.

(2) Ascultarea va da suspectului sau inculpatului ocazia să îndepărteze motivele de suspiciune care există împotriva sa și să prezinte faptele pe care le consideră în favoarea sa.

(3) La cererea suspectului sau inculpatului, atunci când consideră necesar, organul judiciar poate permite acestuia să utilizeze însemnări și notițe proprii.

(4) După ce suspectul sau inculpatul și-a finalizat relatarea liberă, i se pot pune întrebări.

(5) Dacă în cursul ascultării suspectul sau inculpatul își exercită dreptul de a nu face nicio declarație, ascultarea nu poate continua.

Art. 102. Consemnarea declarațiilor

(1) Declarațiile suspectului sau inculpatului se consemnează în scris.

(2) În cursul urmăririi penale, ascultarea suspectului sau inculpatului se înregistrează cu mijloace tehnice audio sau audio-video. Atunci când înregistrarea nu este posibilă, acest lucru se consemnează în procesul verbal care conține declarația suspectului sau inculpatului, cu indicarea concretă a motivului pentru care înregistrarea nu este posibilă.

(3) Dacă este de acord cu conținutul declarației scrise, suspectul sau inculpatul o semnează la sfârșit. Dacă suspectul sau inculpatul are de făcut completări, rectificări sau precizări, acestea vor fi indicate în finalul declarației, fiind urmate de semnătura suspectului sau a inculpatului.

(4) Atunci când suspectul sau inculpatul nu poate sau refuză să semneze, organul judiciar consemnează acest lucru în declarația scrisă.

(5) Declarația scrisă este semnată și de organul de urmărire penală care a procedat la ascultarea suspectului sau inculpatului ori de președintele completului de judecată și de greșier, de apărătorul suspectului sau inculpatului când acesta a fost prezent, precum și de interpret când declarația a fost luată printr-un interpret.

SECȚIUNEA a 3-a

Ascultarea persoanei vătămate, a părții civile și a părții responsabile civilmente

Art. 103. Modul de ascultare a persoanei vătămate

(1) Dispozițiile art. 99 se aplică în mod corespunzător.

(2) Persoanei vătămate i se aduc apoi la cunoștință următoarele drepturi și obligații:

- a) dreptul la apărător;
- b) dreptul de a propune probe;
- c) dreptul de a fi încunoștințată cu privire la derularea procedurii;
- d) obligația de a se prezenta la toate chemările organelor judiciare;
- e) obligația de a comunica orice schimbare de adresă;
- f) obligația de a spune adevărul.

(3) Dispozițiile art. 101 alin. (1) - (3) și art. 102 se aplică în mod corespunzător.

(4) În cursul urmăririi penale, ascultarea persoanei vătămate se înregistrează prin mijloace tehnice audio sau audio-video atunci când organul de urmărire penală consideră necesar sau atunci când persoana vătămată a solicitat aceasta în mod expres.

Art. 104. Modul de ascultare a părții civile și a părții responsabile civilmente

(1) Dispozițiile art. 103 alin. (1), (3) și (4) se aplică în mod corespunzător.

(2) Părții civile și părții responsabile civilmente li se comunică dreptul de a avea un apărător și dreptul de a propune administrarea de probe în latura civilă a cauzei în condițiile prevăzute de lege.

Art. 105. Protecția persoanei vătămate și a părții civile

Atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, organul de urmărire penală poate dispune față de persoana vătămată sau față de partea civilă măsurile de protecție prevăzute de art. 121 alin. (1) lit. a) și b), iar instanța poate dispune măsurile prevăzute de art. 122 lit. b), c) și d).

SECȚIUNEA a 4-a

Ascultarea martorilor

Art. 106. Persoane ascultate ca martor

(1) Poate fi ascultată în calitate de martor orice persoană care are cunoștință despre vreo faptă sau împrejurare de fapt care constituie probă în cauza penală.

(2) Orice persoană citată în calitate de martor are următoarele obligații:

a) de a se prezenta în fața organului judiciar care a citat-o la locul, ziua și ora arătate în citație;

b) de a depune jurământ sau declarație solemnă în fața instanței;

c) de a nu depune mărturie mincinoasă.

(3) Cu excepțiile prevăzute de lege, neîndeplinirea obligațiilor prevăzute în alin. (2) atrage aplicarea dispozițiilor din prezentul Cod privitoare la amenda judiciară și mandatul de aducere, precum și a celor din Codul penal privind infracțiunea de mărturie mincinoasă.

Art. 107. Capacitatea de a fi martor

(1) Orice persoană poate fi citată și ascultată în calitate de martor.

(2) Minorii sub 13 ani, persoanele care suferă de o boală sau care se află într-o oricare altă situație care are ca efect punerea la îndoială, în mod rezonabil, a capacității de a fi martor, depun mărturie în această calitate doar atunci când organul judiciar constată că persoana este capabilă să relateze în mod conștient fapte și împrejurări de fapt conforme cu realitatea și înțelege obligația de a spune adevărul.

(3) Pentru a decide cu privire la capacitatea unei persoane de a fi martor, organul judiciar poate dispune, la cerere sau din oficiu, orice examinare necesară, prin mijloacele prevăzute de lege.

Art. 108. Obiectul și limitele declarației martorului

(1) Martorul este ascultat asupra unor fapte sau împrejurări de fapt determinate care constituie obiectul probei în cauza în care a fost citat.

(2) Ascultarea martorului poate fi extinsă asupra tuturor împrejurărilor necesare pentru verificarea credibilității sale.

Art. 109. Persoane care au dreptul de a refuza să depună mărturie

(1) Au dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor:

a) soțul, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații și surorile suspectului sau inculpatului;

b) persoanele care au stabilit cu suspectul sau inculpatul relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii;

c) persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau al inculpatului, dar căsătoria a încetat ca efect al anulării sau al divorțului.

(2) După ce au fost îndeplinite dispozițiile art. 114 organele judiciare sunt obligate să comunice persoanelor prevăzute în alin. (1) dreptul de a refuza să dea declarații în calitate de martor și să le întrebe dacă intenționează să se folosească de acest drept.

(3) Încălcarea prevederilor alin. (2) se sancționează cu excluderea probei astfel obținute.

(4) Dacă persoanele prevăzute în alin. (1) sunt de acord să dea declarații, în privința acestora sunt aplicabile toate dispozițiile privitoare la drepturile și obligațiile martorilor.

(5) În cauzele reunite, persoana care îndeplinește una dintre calitățile prevăzute în alin. (1) în raport cu unul dintre suspecti sau inculpați este scutită de obligația de a depune mărturie și împotriva celorlalți suspecti sau inculpați, în cazul în care declarația sa nu poate fi limitată doar la aceștia din urmă.

Art. 110. Persoane care nu pot depune mărturie

(1) Nu pot da declarații în calitate de martor:

a) persoanele care, în virtutea profesiei sau a funcției, au obligația de a păstra un secret de stat, militar sau de serviciu;

b) slujitorii confesiunilor religioase recunoscute prin lege, avocații, notarii, medicii, precum și orice alte persoane cărora legea le impune, în virtutea profesiei sau a funcției, obligația de confidențialitate cu privire la informațiile dobândite în această calitate.

(2) Dacă există îndoieli privind încadrarea martorului într-una dintre categoriile prevăzute în alin. (1) lit. a) și lit. b), organul judiciar dispune efectuarea verificărilor necesare.

(3) Persoanele arătate în alin. (1) lit. a) și lit. b) au obligația de a da declarații atunci când autoritatea competentă sau persoana îndreptățită îi eliberează în scris de această obligație sau atunci când există o altă cauză legală de înlăturare a obligației de a păstra secretul sau confidențialitatea.

(4) Calitatea de martor are întâietate față de calitatea de apărător cu privire la faptele și împrejurările de fapt pe care persoana le-a cunoscut înainte de a deveni apărător al uneia dintre părți.

(5) Încălcarea dispozițiilor alin. (1) și (3) se sancționează cu excluderea probei astfel obținute.

Art. 111. Incompatibilitatea cu calitatea de martor

(1) Următoarele persoane nu pot fi citate și ascultate în calitate de martor:

a) suspectul, precum și persoana împotriva căreia există suspiciunea rezonabilă că a săvârșit o infracțiune, chiar dacă nu a dobândit calitatea de suspect;

b) inculpatul;

c) persoanele care au calitatea de suspect sau inculpat în aceeași cauză;

d) persoanele care au avut această calitate de suspect sau inculpat în aceeași cauză, dar ulterior s-a dispus disjungerea cauzelor;

e) persoanele care au calitatea de suspect sau inculpat în cauze diferite, dar între care există o strânsă legătură, deși nu a fost dispusă reunirea;

f) persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente.

(2) Persoanele prevăzute în alin. (1) lit. d) și lit. e) pot da declarații în calitate de martor atunci când împotriva lor s-a pronunțat o hotărâre judecătorească definitivă de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. În acest caz, după ce au fost îndeplinite dispozițiile art. 114 organele judiciare sunt obligate să-l încunoștințeze pe martor cu privire la dreptul de a fi asistat de apărător și la dreptul de a nu da nicio declarație sau de a refuza să răspundă la anumite întrebări atunci când s-ar putea incrimina.

(3) Declarația martorului, dată potrivit dispozițiilor alin. (2) nu poate fi folosită în nici o procedură penală ulterioară împotriva sa.

(4) Încălcarea dispozițiilor alin. (1) - (3) se sancționează cu excluderea astfel obținute.

Art. 112. Mărturia indirectă

(1) Atunci când în declarația sa martorul se referă la fapte sau la împrejurări de fapt cunoscute de la alte persoane, organul judiciar dispune, la cerere sau din oficiu, citarea în calitate de martori a acestor persoane.

(2) Dacă aceste persoane au fost ascultate deja în calitate de martor, organul judiciar dispune o nouă ascultare a lor doar dacă consideră necesar în raport cu elementele de fapt indicate de martor.

(3) Nerespectarea dispoziției prevăzute în alin. (1) determină imposibilitatea de folosire a declarației martorului în partea referitoare la elementele de fapt cunoscute de la alte persoane, cu excepția situației în care ascultarea acestora nu este posibilă datorită unor motive temeinice.

(4) În orice situație martorii nu pot fi ascultați asupra elementelor de fapt cunoscute de la persoanele prevăzute în art. 109 și 110, cu excepția situației în care aceste persoane au dat deja declarații în calitate de martor în cauză.

Art. 113. Dreptul martorului de a nu contribui la propria incriminare

(1) Martorul nu poate fi obligat să răspundă la acele întrebări prin care s-ar incrimina și s-ar expune unei investigații penale.

(2) Atunci când constată că prin declarația sa martorul se incriminează, organul judiciar are următoarele obligații:

a) de a întrerupe ascultarea martorului;

b) de a comunica martorului că în urma acestor declarații se pot declanșa investigații penale împotriva sa;

c) de a comunica martorului dreptul de a nu da nicio declarație, precum și dreptul de a fi asistat de un apărător.

(3) Încălcarea dispoziției prevăzute în alin. (2) determină ca declarația martorului să nu poată fi folosită în cursul unui proces penal desfășurat împotriva sa.

Art. 114. Întrebări privind persoana martorului

(1) Dispozițiile art. 99 se aplică în mod corespunzător în cazul ascultării martorului.

(2) Martorului i se comunică infracțiunea care face obiectul cauzei și apoi este întrebat dacă este soț sau membru de familie al suspectului, inculpatului, persoanei vătămate infracțiunii sau al celorlalte părți din procesul penal, precum și dacă a suferit vreo pagubă în urma săvârșirii infracțiunii.

(3) În faza de judecată, martorului nu i se adresează întrebările privind persoana sa, atunci când față de acesta s-a dispus o măsură de protecție a datelor de identitate.

Art. 115. Comunicarea drepturilor și obligațiilor

(1) Organul judiciar comunică martorului calitatea în care este ascultat și faptele sau împrejurările de fapt pentru dovedirea cărora a fost propus ca martor.

(2) Martorului i se aduc apoi la cunoștință următoarele drepturi și obligații:

a) dreptul de a fi supus măsurilor de protecție, atunci când sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege;

b) obligația de a se prezenta la chemările organelor judiciare, atrăgându-i-se atenția că în cazul neîndeplinirii acestei obligații, se poate emite mandat de aducere împotriva sa;

c) obligația de a comunica în scris, în termen de 5 zile, orice schimbare a adresei, atrăgându-i-se atenția că în cazul neîndeplinirii acestei obligații citațiile comunicate la prima adresă rămân valabile;

d) obligația de a da declarații conforme cu realitatea, atrăgându-i-se atenția că în cazul neîndeplinirii acestei obligații se pot declanșa investigații împotriva lui pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă;

e) în cursul judecății, obligația de a depune jurământ sau declarație solemnă.

(3) Martorului minor care la data ascultării nu a împlinit vârsta de 13 ani nu i se comunică obligațiile prevăzute în alin. (1) lit d) și e), dar i se atrage atenția să spună adevărul.

(4) Declarația dată de un martor potrivit alin. (3) nu poate avea o valoare determinantă în formarea convingerii instanței.

Art. 116. Jurământul și declarația solemnă a martorului

(1) În cursul judecății, după îndeplinirea dispozițiilor art. 1134 și 115, președintele completului solicită martorului depunerea jurământului sau a declarației solemne.

(2) În cursul urmăririi penale, martorul nu are obligația de a depune jurământul sau declarația solemnă, decât în procedura administrării anticipate a probelor în fața judecătorului de drepturi și libertăți, dispozițiile alin. (1) fiind aplicabile.

(3) Președintele completului îl întreabă pe martor dacă dorește să depună un jurământ religios sau o declarație solemnă și îi explică deosebirea dintre acestea. De asemenea, pune în vedere martorului că nu este obligat să-și declare apartenența religioasă și, că, în cazul în care alege formula jurământului religios, referirea la divinitate se face conform credinței sale.

(4) Textul jurământului este următorul: „Jur că voi spune adevărul și nu voi ascunde nimic din ceea ce știu. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”. Referirea la divinitate din formula jurământului se schimbă în funcție de credința religioasă a martorului.

(5) Martorul pronunță formula prevăzută în alin. (4), după indicațiile judecătorului.

(6) În timpul depunerii jurământului, cu excepțiile impuse de credința religioasă, martorul ține mâna dreaptă pe cruce sau pe Biblie.

(7) În cazul în care martorul alege să facă o declarație solemnă, textul acesteia este următorul: „Mă oblig că voi spune adevărului și nu voi ascunde nimic din ceea ce știu”.

Art. 117. Modul de ascultare al martorului

(1) Fiecare martor este ascultat separat și fără prezența altor martori.

(2) După îndeplinirea dispozițiilor art. 114 - 116, martorul este lăsat să declare tot ceea ce știe în legătură cu fapta care constituie obiectul cauzei.

(3) După ce a finalizat relatarea liberă, martorului i se pot adresa întrebări.

(4) Martorului nu i se pot adresa întrebări privind opțiunile politice, ideologice sau religioase ori alte circumstanțe strict personale și de familie, cu excepția cazului în care acestea sunt strict necesare pentru aflarea adevărului în cauză sau pentru verificarea credibilității martorului.

Art. 118. Consemnarea declarațiilor

(1) Dispozițiile art. 102 se aplică în mod corespunzător.

(2) În cursul urmăririi penale, ascultarea martorului se înregistrează prin mijloace tehnice audio sau audio-video atunci când organul de urmărire penală consideră necesar sau atunci când martorul solicită expres aceasta.

Art. 119. Ascultarea martorului minor

(1) Ascultarea martorului minor trebuie să evite producerea oricărui efect negativ asupra stării psihice a acestuia.

(2) În cursul urmăririi penale, minorul în vârstă de până la 14 ani are dreptul de a fi ascultat în prezența unuia dintre părinți, a tutorelui, a persoanei căreia îi este încredințat minorul spre creștere și educare sau în prezența oricărei alte persoane majore pe care o indică minorul.

(3) Dreptul prevăzut în alin. (2) se comunică minorului odată cu comunicarea celorlalte drepturi și obligații.

(4) Organul de urmărire penală refuză exercitarea dreptului prevăzut în alin. (2) atunci când părintele, tutorele sau persoana căreia îi este încredințat minorul spre creștere și educare sau persoana indicată de minor este suspect sau inculpat în cauză, persoana vătămată sau martor ori există suspiciunea rezonabilă că exercită o influență asupra minorului, astfel încât declarația acestuia va fi afectată.

(5) Dacă se consideră necesar, la cerere sau din oficiu, organul de urmărire penală dispune ca la audierea martorului minor să asiste un psiholog sau un consilier al serviciului de probațiune.

(6) Dispozițiile art. 117 se aplică în mod corespunzător în privința martorilor minori.

SECȚIUNEA a 5-a

Protecția martorilor

§ 1. Protecția martorilor amenințați

Art. 120. Martor amenințat

(1) În cazul în care viața, integritatea corporală, libertatea sau bunurile unui martor sunt puse în pericol ca urmare a datelor pe care a fost de acord să le furnizeze organelor judiciare sau a declarațiilor sale, organul judiciar competent poate să decidă acordarea acestuia a statutului de martor amenințat și să dispună una sau mai multe dintre măsurile de protecție prevăzute în art.121 sau 122.

(2) Statutul de martor amenințat poate fi acordat și atunci când pericolul privește un membru de familie al martorului.

Art. 121. Măsuri de protecție dispuse în cursul urmăririi penale

(1) În cursul urmăririi penale, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, procurorul poate dispune aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri de protecție:

- a) indicarea sediului organului judiciar în locul adresei martorului;
- b) supravegherea imobilului în care locuiește martorul sau asigurarea unei locuințe temporare;
- c) însoțirea martorului sau a membrilor familiei acestuia în cursul deplasărilor;
- d) protecția datelor de identitate și acordarea unui pseudonim cu care martorul va semna declarația sa, atunci când pericolul prevăzut în art. 120 este grav și celelalte măsuri de protecție nu sunt suficiente.

(2) Procurorul dispune aplicarea unei măsuri de protecție din oficiu, la cererea martorului, a suspectului sau a inculpatului ori a celorlalte părți.

(3) În cazul aplicării măsurilor de protecție prevăzute în alin. (1) lit. a) și d), declarația martorului nu va cuprinde adresa sa reală sau datele sale de identitate, acestea fiind consemnate într-un registru special la care vor avea acces doar organul de urmărire penală, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța, în condiții de strictă confidențialitate.

(4) Procurorul se pronunță asupra acordării statutului de martor amenințat și asupra aplicării măsurilor de protecție prin ordonanță motivată. În cazul aplicării măsurilor prevăzute în alin. (1) lit. a) și c), ordonanța se anexează la registrul special prevăzut în alin. (3), iar după finalizarea urmăririi penale, dacă măsurile nu se mențin, se depune și la dosarul cauzei.

(5) Procurorul verifică, la intervale de timp rezonabile, subzistența condițiilor de dispunere a măsurilor de protecție și se pronunță prin ordonanță asupra menținerii sau încetării acestora.

(6) Măsura prevăzută în alin. (1) lit. d) poate dura cel mult până la terminarea urmăririi penale, atunci când datele de identitate ale martorului trebuie să fie aduse la cunoștința inculpatului. În situația în care procurorul consideră că măsura este necesară și în faza de judecată și sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de lege, acesta sesizează judecătorul de drepturi și libertăți, în vederea dispunerii măsurii protecției totale a martorului potrivit art. 123.

(7) Măsurile prevăzute în alin. (1) lit. a) și b) pot fi menținute și în cursul judecății până la dispariția motivelor care au stat la baza dispunerii acestora.

Art. 122. Măsuri de protecție dispuse în cursul judecății

(1) În cursul judecății, odată cu acordarea statutului de martor amenințat, instanța poate dispune aplicarea uneia sau a mai multora dintre următoarele măsuri de protecție:

- a) supravegherea imobilului în care locuiește martorul sau asigurarea unei locuințe temporare;
- b) însoțirea martorului sau a membrilor de familie ai acestuia în cursul deplasărilor ;
- c) nepublicitatea ședinței de judecată pe durata ascultării martorului;

d) înlăturarea inculpatului din sala de judecată pe durata ascultării martorului;

e) ascultarea martorului fără a fi prezent în sala de judecată, prin intermediul mijloacelor audio-video de transmitere, atunci când pericolul prevăzut în art. 120 este grav și celelalte măsuri nu sunt suficiente.

(2) Instanța dispune aplicarea unei măsuri de protecție la cererea procurorului, a martorului, a inculpatului sau a celorlalte părți.

(3) Instanța se pronunță prin încheiere.

(4) Atunci când instanța a dispus măsura de protecție prevăzută în alin. (1) lit. e), ascultarea martorului se desfășoară potrivit dispozițiilor art..... (ascultarea martorului în cursul judecății).

Art. 123. Protecția totală a martorului

(1) Măsura protecției totale a martorului se aplică în cursul judecății și cuprinde:

a) protecția datelor de identitate a martorului și acordarea unui pseudonim sub care acesta va depune mărturie și

b) ascultarea martorului fără ca acesta să fie prezent în sala de judecată, prin intermediul mijloacelor audio-video de transmitere, cu vocea și imaginea distorsionate,.

(2) Măsura protecției totale a martorului se dispune atunci când pericolul prevăzut în art. 120 este grav și celelalte măsuri de protecție nu sunt suficiente.

(3) Declarația dată în cursul judecății de martorul față de care s-a dispus măsura protecției totale nu poate avea o valoare determinantă în formarea convingerii instanței.

Art. 124. Dispunerea măsurii protecției totale a martorului

(1) Atunci când consideră necesar, din oficiu, la cererea martorului sau a părților, procurorul formulează o cerere pentru dispunerea măsurii protecției totale a martorului.

(2) Cererea se formulează de procuror în cursul urmăririi penale și cuprinde elementele prevăzute în art..... (cererile procurorului adresate judecătorului de drepturi și libertăți), precum și:

a) numele martorului care urmează a fi ascultat în faza de judecată și față de care se dorește dispunerea măsurii de protecție;

b) motivarea concretă a gravității pericolului și a faptului că toate celelalte măsuri de protecție sunt insuficiente;

c) informații privind faptele și împrejurările de fapt asupra cărora martorul va depune mărturie în cursul judecății.

(3) Cererea se soluționează de judecătorul de drepturi și libertăți, în camera de consiliu.

(4) La soluționarea cererii participă procurorul și martorul față de care se dorește dispunerea măsurii de protecție. Suspectul sau inculpatul are dreptul să

participe doar atunci când a adresat procurorului cererea de dispunere a măsurii de protecție față de un martor, iar soluționarea cererii de către judecător privește acest martor propus de suspect sau inculpat.

(5) Martorul este ascultat de către judecător potrivit dispozițiilor art. 117.

(6) În vederea dispunerii măsurii de protecție judecătorul trebuie să verifice credibilitatea martorului.

(7) Judecătorul se pronunță prin încheiere.

(8) Încheierea prin care se dispune măsura de protecție se anexează la registrul special prevăzut în art. 121 alin. (3) și se depune la dosarul cauzei, atunci când instanța consideră că măsura protecției totale nu mai este necesară. Dacă protecția martorului este necesară și după rămânerea definitivă a hotărârii, sunt aplicabile dispozițiile legii speciale.

§ 2. Protecția martorilor vulnerabili

Art. 125. Martorul vulnerabil

(1) Instanța poate decide acordarea statutului de martor vulnerabil următoarelor categorii de persoane:

a) martorului care a suferit o traumă fizică sau psihică ca urmare a săvârșirii infracțiunii ori ca urmare a comportamentului ulterior al suspectului sau inculpatului;

b) martorului care, din cauza unei afecțiuni de natură psihică, manifestă o sensibilitate deosebită, care îl împiedică să depună mărturie în cursul ședinței de judecată;

c) martorului minor.

(2) Odată cu acordarea statutului de martor vulnerabil, instanța poate dispune măsurile de protecție prevăzute în art. 122 alin. (1) lit. b)-e).

CAPITOLUL III

Identificarea persoanelor sau a obiectelor

Art. 126. Scopul și obiectul măsurii

(1) Identificarea obiectelor sau a persoanelor de către suspect, inculpat, martor sau victimă se poate dispune atunci când, în scopul clarificării tuturor împrejurărilor cauzei, trebuie stabilite particularitățile unui anumit obiect sau identitatea unei persoane.

(2) Identificarea de obiecte sau de persoane poate fi dispusă de către procuror sau de către organele de cercetare penale, în cursul urmăririi penale, sau de către instanță, în cursul judecății.

Art. 127. Audierea prealabilă a persoanei care face identificarea

(1) După dispunerea măsurii și înainte ca identificarea să fie realizată, suspectul, inculpatul, martorul sau victima trebuie audiate cu privire la persoana sau obiectul pe care urmează să îl identifice.

(2) Audierea vizează descrierea tuturor caracteristicilor persoanei sau ale obiectului precum și împrejurările în care a fost văzut. De asemenea, persoana care face identificarea este întrebată dacă a mai participat anterior la o altă procedură de identificare vizând același obiect, sau dacă persoana sau obiectul de identificat i-au fost indicate sau descrise anterior.

Art. 128. Identificarea de obiecte de către suspect sau inculpat

(1) Obiectele despre care se presupune că sunt în legătură cu o infracțiune, cele care sunt folosite ca probe, sau cele în privința cărora este necesar a se stabili dacă sunt recunoscute, sunt prezentate suspectului sau inculpatului în vederea identificării, după ce acesta le-a descris în prealabil. Dacă aceste obiecte nu pot fi aduse pentru a fi prezentate suspectului sau inculpatului, acesta poate fi condus la locul unde se află obiectele, astfel încât să poată fi prezentate acestuia.

(2) Desfășurarea activității de identificare a obiectelor de către suspect sau inculpat, precum și declarațiile acestuia sunt consemnate într-un proces verbal ce trebuie să mai cuprindă: numele, prenumele organului de urmărire penală sau al judecătorului care îl încheie, ordonanța sau încheierea prin care s-a dispus măsura, locul unde a fost încheiat, data, ora la care a început și ora la care s-a terminat activitatea, cu menționarea oricărui moment de întrerupere, numele, prenumele și adresa persoanelor prezente și calitatea în care acestea participă, numele și prenumele suspectului sau inculpatului, informarea prealabilă a acestuia cu privire la dreptul de a păstra tăcerea și de a nu se auto-incrimina, descrierea amănunțită a obiectelor identificate.

(3) Desfășurarea activității de identificare a obiectelor de către suspect sau inculpat, precum și declarațiile acestuia sunt consemnate într-un proces-verbal.

(4) Procesul-verbal trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute în art. 194, următoarele date:

a) ordonanța sau încheierea prin care s-a dispus efectuarea identificării de obiecte sau de persoane;

b) descrierea amănunțită a obiectelor identificate.

(5) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagina și la sfârșit de cel care îl încheie, de suspect sau inculpat, precum și de persoanele care au participat la activitatea de identificare. Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze procesul-verbal, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

(6) În cursul urmăririi penale, în situația în care organul de urmărire consideră necesar, activitatea de identificare și declarația suspectului sau a inculpatului sunt înregistrate audio - video. Dacă activitatea de identificare a obiectelor este efectuată la locul unde se află acestea, este obligatorie, înregistrarea audio - video a activității și a declarațiilor suspectului sau ale inculpatului.

Înregistrarea identificării este anexată procesului-verbal, ca parte integrantă a acestuia și poate fi folosită ca probă.

Art. 129. Identificarea persoanelor sau a obiectelor de către martor sau victima infracțiunii

(1) În cazul în care este necesar să se stabilească dacă martorul sau victima poate recunoaște o persoană sau obiect pe care l-a descris anterior, este prezentată persoana în cauză împreună cu alte 4 - 6 persoane necunoscute persoanei ce face identificarea și ale căror trăsături distincte trebuie să fie asemănătoare celor descrise de către aceasta, sau fotografiile acestora, sau obiectul în cauză împreună cu obiecte de același fel sau asemănătoare ori fotografii ale acestora. Martorul sau victima este întrebată dacă poate identifica cu certitudine sau cu un anumit grad de probabilitate persoana sau obiectul descris anterior și, în caz de răspuns afirmativ, este invitată să indice persoana sau obiectul identificat.

(2) Identificarea persoanelor se desfășoară în așa fel încât persoana care reprezintă subiectul identificării să nu vadă martorul sau victima. De asemenea, martorul sau victima trebuie să nu vadă, înainte de începerea procedurii de identificare, persoana ce reprezintă subiectul identificării.

(3) Desfășurarea activității de identificare a persoanelor sau a obiectelor de către martor sau de către victimă, precum și declarațiile acestora sunt consemnate într-un proces verbal.

(4) Procesul verbal trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute în art. 194, următoarele date:

a) ordonanța sau încheierea prin care s-a dispus efectuarea identificării de obiecte sau de persoane;

b) numele, prenumele și adresa persoanelor care au fost introduse în grupul de identificare;

c) numele și prenumele persoanei identificate sau, după caz, descrierea amănunțită a obiectelor identificate.

(5) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagina și la sfârșit de cel care îl încheie, de martor sau de victimă precum și de persoanele care au participat la activitatea de identificare. Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze procesul-verbal, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

(6) În cursul urmăririi penale, în situația în care organul de urmărire penală consideră necesar, activitatea de identificare este înregistrată audio-video. Înregistrarea identificării este anexată procesului-verbal ca parte integrantă a acestuia și poate fi folosită ca probă.

Art. 130. Alte identificări

Identificarea de către martor sau de către victima infracțiunii a vocilor, sunetelor, sau a altor elemente ce fac obiectul percepției senzoriale, se dispune și se efectuează cu procedura prevăzută în art. 129.

Art. 131. Pluralitatea de identificări

(1) În cazul în care mai multe persoane sunt chemate să identifice aceeași persoană sau același obiect, organele judiciare competente iau măsuri prin care să fie evitată orice comunicare între cei care au făcut identificarea și cei care urmează să o efectueze.

(2) Dacă aceeași persoană urmează să participe la mai multe proceduri de identificare a unor persoane sau a unor obiecte, organele judiciare competente iau măsuri ca persoana supus identificării să fie situată între persoane diferite de cele ce au participat la procedurile anterioare, respectiv obiectul supus identificării să fie plasat printre obiecte diferite de cele utilizate anterior

CAPITOLUL IV

Tehnici speciale de supraveghere sau cercetare

Art. 132. Dispoziții generale

(1) Prin tehnici speciale de supraveghere sau cercetare se înțelege: 1. interceptarea convorbirilor și comunicațiilor, 2. supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private sau în locuri publice, 3. localizarea sau urmărirea prin GPS sau prin alte mijloace tehnice de supraveghere, 4. monitorizarea convorbirilor telefonice, 5. reținerea, predarea sau percheziționarea trimiterilor poștale, 6. colectarea, în timp real, a datelor transmise prin mijloacele de comunicare, 7. monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare, 8. utilizarea investigatorilor sub acoperire, 9. simularea unei infracțiuni de corupție, sau a încheierii unei convenții, 10. livrarea supravegheată, 11. identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații sau a unui punct de acces la un computer.

(2) Prin termenul de *interceptarea convorbirilor sau comunicațiilor* se înțelege interceptarea, accesul, monitorizarea, colectarea sau înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon, sistem informatic sau prin orice alt mijloc de comunicare.

(3) Prin *monitorizarea convorbirilor telefonice* se înțelege obținerea unei liste a apelurilor telefonice efectuate de la un anumit post telefonic.

(4) Prin termenul *supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private sau în locuri publice* se înțelege monitorizarea, fotografierea, observarea, sau înregistrarea conversațiilor, persoanelor, mișcărilor acestora sau a altor activități ale acestora, în spații private sau în locuri publice sau accesibile publicului.

(5) Prin *localizarea sau urmărirea prin GPS sau prin alte mijloace tehnice de supraveghere* se înțelege folosirea unor dispozitive care determină locul unde se află persoana sau obiectul la care este atașat.

(6) Prin *percheziționarea trimiterilor poștale* se înțelege percheziționarea, prin mijloace fizice sau tehnice, a scrisorilor, a altor trimiteri poștale, sau a obiectelor transmise prin orice mijloc.

(7) Prin *colectarea, în timp real, a datelor transmise prin mijloacele de comunicare* obținerea, monitorizarea, înregistrarea datelor de trafic ce indică sursa, destinația, data, ora, dimensiunea, durata sau tipul de comunicării efectuate prin telefon, sistem informatic sau prin orice alt mijloc de comunicare.

(8) Prin *monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare* se înțelege monitorizarea tranzacțiilor financiare efectuate prin intermediul unei bănci sau a altei instituții competente sau obținerea de la o bancă sau de la altă instituție financiară, de informații aflate în posesia acestora referitoare la depuneri, conturi sau tranzacțiile unei persoane.

(9) Prin *simularea unei infracțiuni de corupție* se înțelege acțiunea sau inacțiunea ce este similară unei infracțiuni de corupție, cu excepția faptului că este îndeplinită în scopul strângerii de probe în cadrul procesului penal.

(10) Prin *simularea încheierii unei convenții* se înțelege cumpărarea de la o persoană suspectată de comiterea unei infracțiuni a unui obiect ce poate constitui mijloc de probă, simularea prestării unui serviciu pentru persoana suspectată de comiterea unei infracțiuni, sau cumpărarea unei persoane care se bănuiește că este victima traficului de persoane sau a unei răpiri.

(11) Prin *livrarea supravegheată* se înțelege tehnica de supraveghere și cercetare prin care se permite intrarea, tranzitarea sau ieșirea pe sau de pe teritoriul țării a unor bunuri ilicite sau în privință cărora există o suspiciune cu privire la caracterul lor ilicit, sub supravegherea sau cu consimțământul autorităților competente, în scopul investigării unei infracțiuni sau al identificării persoanelor implicate în săvârșirea unei infracțiuni.

Art. 133. Supravegherea tehnică

(1) Prin *supravegherea tehnică* se înțelege: interceptarea convorbirilor și comunicațiilor, supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private sau în locuri publice, localizarea sau urmărirea prin GPS sau prin alte mijloace tehnice de supraveghere, monitorizarea convorbirilor telefonice, colectarea, în timp real, a datelor transmise prin mijloacele de comunicare, monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare.

(2) Supravegherea tehnică se dispune de judecătorul de drepturi și libertăți atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni,

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor fundamentale, dată fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii

c) probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar întârzia considerabil ancheta, ori un potențial pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(3) Supravegherea tehnică se poate dispune cu privire la suspect, sau inculpat. Interceptarea convorbirilor și comunicațiilor, monitorizarea convorbirilor telefonice colectarea, în timp real, a datelor transmise prin mijloacele de comunicare se poate dispune și cu privire la o altă persoană dacă există o suspiciune rezonabilă că aceasta primește sau transmite comunicări de la suspect sau destinate suspectului, ori că suspectul folosește telefonul sau sistemul de comunicare al persoanei respective, sau punctul de acces al acesteia la un sistem informatic. Monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare se poate dispune și cu privire la persoana care a participat sau participă la tranzacțiile financiare ale suspectului sau inculpatului, sau la persoana care coordonează activitățile financiare ale suspectului. Supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private sau în locuri publice se poate dispune și cu privire la altă persoană decât suspectul dacă există o suspiciune rezonabilă că printr-o astfel de măsură se poate ajunge la descoperirea locației în care se află suspectul sau inculpatul.

(4) Supravegherea tehnică se poate dispune în cazul infracțiunilor contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, al infracțiunilor care se săvârșesc prin mijloace de comunicare electronică, sau în cazul unor alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa de 5 ani închisoare sau mai mare.

(5) Este interzisă dispunerea supravegherii tehnice cu privire la raporturile dintre apărător și suspectul sau inculpatul pe care acesta îl apără. Dacă pe parcursul sau după executarea măsurii rezultă că activitățile de supraveghere tehnică au vizat și raporturile dintre apărător și suspectul sau inculpatul pe care acesta îl apără, probele obținute nu pot fi folosite în cadrul proces penal, urmând a fi șterse, de îndată, de către procuror.

(6) Apărătorul poate fi subiectul unei măsuri de supraveghere tehnică numai dacă are calitatea de suspect sau inculpat.

(7) Nu pot fi folosite în cadrul procesului penal probele rezultate din măsurile de supraveghere tehnică privind alte persoane care au obligația de a păstra secretul profesional, dacă nu sunt satisfăcute condițiile prevăzute de 109 – 110.

Art. 134. Procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică

(1) Supravegherea tehnică poate fi dispusă în cursul urmăririi penale, pe o durată de cel mult 30 de zile, la cererea procurorului, de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea.

(2) Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă: indicarea măsurii de supraveghere tehnică care se solicită a fi dispusă, numele sau alte date de identificare a persoanei împotriva căreia se dispune măsura, indicarea probelor sau

a datelor din care rezultă suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni pentru care se poate dispune măsura, indicarea infracțiunii, indicarea, în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private, dacă se solicită și încuviințarea ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private pentru a activa sau dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice, motivarea caracterului proporțional și subsidiar al măsurii. Procurorul trebuie să înainteze în mod obligatoriu dosarul judecătorului de drepturi și libertăți.

(3) Cererea prin care se solicită încuviințarea supravegherii tehnice se soluționează, în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

(4) În cazul în care apreciază că cererea este întemeiată judecătorul dispune, prin încheiere definitivă, admiterea cererii parchetului, emițând de îndată mandatul de supraveghere tehnică.

(5) Încheierea judecătorului și mandatul trebuie să cuprindă:

- a) denumirea instanței;
- b) data, ora și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a dat încheierea și a emis mandatul;
- d) indicarea măsurii concrete încuviințate
- e) perioada pentru care s-a autorizat măsura;
- f) scopul pentru care a fost emis,
- g) numele suspectului sau inculpatului, sau datele de identificare ale acestuia,
- h) indicarea, în cazul în care este necesar față de natura măsurii încuviințate, a elementelor de identificare a fiecărui telefon, a punctului de acces la un sistem informatic sau a numărului de cont al suspectului sau inculpatului,
- i) în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private, indicarea dacă a fost încuviințată solicitarea, ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private pentru a activa sau dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice,
- j) semnătura judecătorului și ștampila instanței.

(6) În cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că nu sunt satisfăcute condițiile prevăzute în art. 133 dispune, prin încheiere definitivă, respingerea cererii de încuviințare a măsurii supravegherii tehnice.

(7) O nouă cererea de încuviințare a aceleiași măsurii, poate fi formulată dacă au apărut sau s-au descoperit fapte sau împrejurări noi necunoscute la momentul soluționării cererii anterioare de către judecător.

Art. 135. Autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică de către procuror

(1) Procurorul poate autoriza, pe o durată de maxim 48 de ore, interceptarea convorbirilor și comunicațiilor, monitorizarea convorbirilor telefonice colectarea, în timp real, a datelor transmise prin mijloacele de comunicare, monitorizarea

tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare, supravegherea video, audio sau prin fotografiere în locuri publice, localizarea sau urmărirea prin GPS sau prin alte mijloace tehnice de supraveghere când:

a) există urgență, iar întârzierea ce ar putea rezulta din procedura obținerii mandatului în condițiile art. 134, ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor, ori ar pune în pericol siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora,

b) sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 133 alin. (2) – (5).

(2) Ordonanța procurorului prin care se autorizează măsura de supraveghere tehnică trebuie să cuprindă mențiunile prevăzute în art. 134 alin. (5).

(3) Procurorul are obligația de a sesiza, de îndată, dar nu mai târziu de 24 de ore de la luare măsurii, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a emis ordonanța, înaintând totodată un proces verbal de redare rezumativă a activităților de supraveghere tehnică efectuate și dosarul cauzei.

(4) Judecătorul are obligația de a se pronunța asupra legalității măsurii dispuse de procuror, înainte de expirarea duratei acesteia.

(5) Nerespectarea de către procuror a obligației de a sesiza judecătorul de drepturi și libertăți atrage excluderea probelor obținute ca urmare a măsurii de supraveghere tehnică dispusă. Procurorul are obligația ștergerii sau distrugerii probelor astfel obținute, încheindu-se în acest sens un proces verbal.

(6) În cazul în care judecătorul apreciază că au fost satisfăcute condițiile prevăzute de alin. (1), validează măsura dispusă de procuror, prin încheiere definitivă, pronunțată în camera de consiliu, fără citarea părților.

(7) În cazul în care judecătorul apreciază că nu au fost respectate condițiile prevăzute de alin. (1), judecătorul anulează ordonanța emisă de către procuror, și dispune ștergerea sau distrugerea probelor obținute în temeiul acesteia. Procurorul are obligația ștergerii sau distrugerii probelor astfel obținute, încheindu-se în acest sens un proces verbal.

(8) Odată cu cererea de validarea a ordonanței sau separat, procurorul poate solicita judecătorului de drepturi și libertăți luarea măsurii supravegherii tehnice în condițiile art. 133 și 134.

Art. 136. Punerea în executare a mandatului supraveghere tehnică

(1) Procurorul procedează personal la punerea în executare a supravegherii tehnice, sau poate dispune ca acestea să fie efectuate de organul de cercetare penală.

(2) Furnizorii de servicii de telecomunicații, informatice sau financiare sunt obligați să colaboreze cu organele de urmărire penală pentru executarea mandatului de supraveghere tehnică.

(3) Persoanele care sunt chemate sa dea concurs tehnic la supravegherea tehnică obligate sa păstreze secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsita potrivit Codului penal.

(4) Supravegherea tehnică trebuie efectuată de o asemenea manieră încât să reducă cât mai mult ingerința în dreptul la viață privată al persoanelor care nu sunt subiecții acestei măsuri.

(5) Procurorul are obligația de a înceta imediat supravegherea tehnică înainte de expirarea duratei mandatului dacă nu mai exista temeiurile care le-au justificat, informând, de îndată, despre aceasta instanța care a emis mandatul.

(6) În cazul supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private, când judecătorul a autorizat organul de urmărire penală să intre în spațiul privat, activitățile acestuia trebuie să se limiteze la cele prevăzute în mandat.

(7) Datele rezultate din măsurile de supraveghere tehnică care nu privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau nu contribuie la identificarea ori localizarea participanților se arhivează la sediul parchetului, în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității, și pot fi transmise judecătorului sau completului investit cu soluționarea cauzei, la solicitarea acestuia. La soluționarea definitivă a cauzei, acestea vor fi șterse sau, după caz, distruse de către procuror, încheindu-se în acest sens un proces-verbal.

(8) Datele rezultate din măsurile de supraveghere tehnică pot fi folosite și în altă cauză penală dacă din cuprinsul acestora rezultă date sau informații concludente și utile privitoare la pregătirea sau săvârșirea unei alte infracțiuni dintre cele prevăzute la art. 133 alin. (4).

Art. 137. Redarea activităților de supraveghere tehnică

(1) Procurorul sau de organul de cercetare penală întocmește câte un proces verbal pentru fiecare activitate de supraveghere tehnică, în care sunt redată integral activitățile efectuate care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori localizarea participanților, și după caz ora la care a început activitatea de supraveghere și ora la care s-a încheiat.

(2) Procesul verbal mai trebuie să cuprindă numărul de ordine al suportului care conține rezultatul activităților de supraveghere tehnică, numele persoanelor la care se referă, dacă sunt cunoscute sau alte date de identificare.

(3) La procesul-verbal se atașează, în plic sigilat, o copie a suportului care conține rezultatul activităților de supraveghere tehnică. Suportul original se păstrează la sediul parchetului, în locuri speciale, în plic sigilat, și va fi pus la dispoziția instanței, la solicitarea acesteia. După sesizarea instanței, copia suportului care conține activitățile de supraveghere tehnică și copii de pe procesele-verbale se păstrează la grefa instanței, în locuri speciale, în plic sigilat, la dispoziția exclusivă a judecătorului sau completului investit cu soluționarea cauzei.

(4) Convorbirile, comunicațiile sau conversațiile purtate într-o altă limbă decât cea română sunt transcrise în limba română, prin intermediul unui interpret.

(5) Convorbirile, comunicările sau conversațiile interceptate și înregistrate, care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori

localizarea participanților sunt redată integral într-un proces-verbal de procuror sau de organul de cercetare penală, în care se menționează mandatul emis pentru efectuarea acestora, numărul ori numerele posturilor telefonice, datele de identificare ale sistemelor informatice, sau alte date de identificare a legăturilor între care s-au purtat convorbirile, comunicările, sau conversațiile numele persoanelor care le-au purtat, dacă sunt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri, comunicări sau conversațiile în parte. Procesul-verbal este certificat pentru autenticitate de către procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală în cauză.

(6) După încetarea măsurii de supraveghere procurorul trebuie să informeze judecătorul de drepturi și libertăți despre activitățile efectuate.

Art. 138. Informarea persoanei supravegheate

(1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, de îndată, în scris pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa. După momentul informării persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință de activitățile de supraveghere tehnică efectuate.

(2) Procurorul poate să amâne motivat efectuarea informării sau a prezentării suporturilor pe care sunt stocate activitățile de supraveghere tehnică ori a proceselor verbale de redare a acestora, dacă aceasta ar pune în pericol buna desfășurare a urmăririi penale, siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora.

(3) Cel mai târziu la prezentarea materialului de urmărire penală, procurorul este obligat să informeze suspectul sau inculpatul despre măsura de supraveghere tehnică dispusă în privința acestuia, și să îi prezinte procesele-verbale în care sunt redată activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere, ascultarea convorbirilor, comunicărilor, sau conversațiilor sau vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.

Art. 139. Conservarea sau distrugerea materialelor rezultate din supravegherea tehnică

(1) Dacă în cauză s-a dispus o soluție de neurmărire sau netrimitere în judecată, procurorul este obligat să înștiințeze despre aceasta persoana supravegheată prin mijloace tehnice și pe judecătorul de drepturi și libertăți.

(2) Judecătorul de drepturi și libertăți dispune distrugerea suporturilor pe care sunt stocate activitățile de supraveghere tehnică și stabilește data și locul la care va fi executată această măsură, pe care le va comunica procurorului și persoanei supravegheate.

(3) Distrugerea suporturilor se face în prezența judecătorului de drepturi și libertăți sau a unei persoane desemnate de acesta, întocmindu-se un proces verbal despre aceasta.

(4) Dacă în cauză instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal, rămasă definitivă, suportul original și copia acestuia

se arhivează odată cu dosarul cauzei la sediul instanței, în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității.

Art. 140. Prelungirea mandatului de supraveghere tehnică

(1) Mandatul de supraveghere tehnică poate fi prelungit pentru motive temeinic justificate, la cererea motivată a procurorului, în cazul în care sunt satisfăcute condițiile prevăzute de art. 133 alin. (2), fiecare prelungire neputând depăși 30 de zile.

(2) Durata totală a măsurii de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, nu poate depăși un an, cu excepția măsurii de supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private care nu poate depăși 120 de zile.

Art. 141. Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale

(1) Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, cu privire la scrisorile, trimiterile poștale, sau obiectele trimise sau primite de suspect, inculpat, ori de orice altă persoană care este suspectată că primește sau trimite prin orice mijloc aceste bunuri de la suspect sau inculpat ori bunuri destinate acestuia dacă:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni,

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor fundamentale, dată fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii,

c) probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar întârzia considerabil ancheta, ori un potențial pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Este interzisă reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței sau a trimiterilor poștale, trimise sau primite în raporturile dintre apărător și suspectul sau inculpatul pe care acesta îl apără.

(3) Dispozițiile art. 134 se aplică în mod corespunzător.

(4) În cazurile în care există urgență, iar întârzierea ce ar putea rezulta din procedura obținerii mandatului de la judecătorul de drepturi și libertăți ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor, ori ar pune în pericol siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora și sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alin. (1)-(2), procurorul poate dispune, pe o durată de maxim 48 de ore, reținerea ridicarea sau percheziționarea scrisorilor, trimiterilor poștale, sau a altor obiecte trimise sau primite de suspect, inculpat, sau de orice altă persoană care este suspectată că primește sau trimite prin orice mijloc aceste bunuri de la suspect sau inculpat ori

bunuri destinate acestuia. Dispozițiile art. 135 alin. (2) – (7) se aplică în mod corespunzător.

(5) Unitățile poștale sau de transport sau orice alte persoane fizice sau juridice care efectuează activități de transport sau transfer de informații sunt obligate să rețină și să predea procurorului scrisorile, trimerile poștale sau obiectele la care se face referire în mandatul dispus de judecător sau a autorizație emisă de procuror.

(6) Procurorul deschide corespondența, trimerile poștale sau obiectele ridicate, în prezența a doi martori asistenți, întocmind un proces verbal despre activitățile efectuate.

(7) Corespondența, trimerile poștale sau obiectele ridicate și percheziționate care nu au legătură cu cauza se restituie destinatarului.

(8) După efectuarea activităților autorizate, procurorul informează, de îndată, în scris pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura ce a fost luată în privința sa. După momentul informării persoana a cărei corespondență, trimeri poștale sau obiecte au fost ridicate și percheziționate are dreptul de a lua cunoștință de activitățile de efectuate.

(9) Procurorul poate să amâne efectuarea informării, dacă aceasta ar pune în pericol buna desfășurare a urmăririi penale, siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora.

(10) Măsura poate fi prelungită în condițiile art. 140 alin. (1), fără ca durata totală să poată depăși 1 an.

Investigatorii sub acoperire

Art. 142. Actele efectuate de investigatorii sub acoperire

(1) Autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, pe o perioadă de maxim 60 de zile dacă:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea de către suspect a unei infracțiuni contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, șantaj, lipsire de libertate, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, sau în cazul unor alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa de 5 ani închisoare sau mai mare, sau există o suspiciune rezonabilă că o persoană este implicată în activități infracționale ce au legătură cu infracțiunile enumerate mai sus,

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor fundamentale, dată fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii,

c) probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar întârzia considerabil ancheta, ori un potențial pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Dispozițiile art. 134 se aplică în mod corespunzător. Încheierea și mandatul judecătorului trebuie să mai precizeze și identitatea pe care o va utiliza investigatorul sub acoperire precum și activitățile pe care urmează să le desfășoare.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune, la cererea procurorului, prin aceeași încheiere, ca investigatorul sub acoperire să poată utiliza dispozitive tehnice pentru a înregistra convorbiri sau pentru a obține fotografiile sau înregistrări audio și video, dacă sunt satisfăcute condițiile prevăzute de art. 133.

(4) În cazurile în care există urgență, iar întârzierea ce ar putea rezulta din procedura obținerii mandatului de la judecătorul de drepturi și libertăți ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor, ori ar pune în pericol siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora și sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alin. (1)-(2), procurorul poate autoriza, pe o durată de maxim 48 de ore, efectuarea de acte de către investigatorii sub acoperire. Dispozițiile art. 135 alin. (2) – (7) se aplică în mod corespunzător.

(5) Investigatorii sub acoperire sunt lucrători operativi din cadrul poliției judiciare și pot fi folosiți numai pe o perioadă determinată în mandatul judecătorului sau în autorizația procurorului.

(6) Investigatorul sub acoperire culege date și informații în baza mandatului sau autorizației emise potrivit alin. (1) – (5), pe care le pune, în totalitate, la dispoziția procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, întocmind un proces verbal.

(7) În scopul executării activităților pentru care a fost dispusă măsura investigatorul sub acoperire are dreptul de a pătrunde în locuința sau alte imobile ale unei persoane, acest drept fiind inclus de iure în mandatul emis de judecător.

(8) Investigatorului sub acoperire îi este interzis să încurajeze sau să instige la comiterea de infracțiuni.

(9) Investigatorii sub acoperire pot fi audiați ca martori în cadrul procesului penal. Pentru motive întemeiate investigatorul va putea fi audiat în aceleași condiții ca și martorii protejați.

(10) Mandatul emis de judecătorul de drepturi și libertăți poate fi prelungit pentru motive temeinic justificate, la cererea motivată a procurorului, în cazul în care sunt satisfăcute condițiile prevăzute în alin. (1), fiecare prelungire neputând depăși 60 de zile. Durata totală a măsurii, în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, nu poate depăși 3 ani.

(11) Datele rezultate din măsurile de supraveghere tehnică pot fi folosite și în altă cauză penală dacă din cuprinsul acestora rezultă date sau informații concludente și utile privitoare la pregătirea sau săvârșirea unei alte infracțiuni dintre cele prevăzute la alin. (1).

(12) Hotărârea judecătorească nu poate fi întemeiată doar pe mărturia investigatorului sub acoperire care a fost audiat de judecător sau de instanță ca martor protejat.

Art. 143. Măsuri de protecție a investigatorilor sub acoperire

(1) Identitatea reală a investigatorilor sub acoperire nu poate fi dezvăluită în timpul acțiunii acestora. După terminarea acțiunii acestora identitatea investigatorilor nu poate fi dezvăluită dacă această măsură ar pune în pericol siguranța sa sau a familiei sale sau dacă ar compromite utilizarea sa în operațiuni viitoare.

(2) Procurorul ce supraveghează sau efectuează urmărirea penală, judecătorul de drepturi și libertăți sau judecătorul ce judecă cauza în care a fost utilizat investigatorul sub acoperire are dreptul de a cunoaște adevărata identitate a acestuia, cu respectarea secretului profesional.

Art. 144. Simularea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții

(1) Simularea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea dacă:

a) există o suspiciune cu privire la pregătirea sau săvârșirea de către suspect a unei infracțiuni de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, șantaj, lipsire de libertate, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, sau în cazul unor alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa de 5 ani închisoare sau mai mare, sau există o suspiciune rezonabilă că o persoană este implicată în activități infracționale ce au legătură cu infracțiunile enumerate mai sus,

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor fundamentale, dată fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii,

c) probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar întârzia considerabil ancheta, ori un potențial pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Dispozițiile art. 134 se aplică în mod corespunzător. Cererea procurorului nu se poate referi decât la o singură activitate de simularea a unei infracțiuni de corupție sau de încheiere a unei convenții, și nu îl poate viza decât pe suspect. Pentru fiecare din activitățile de simulare ulterioare solicitate împotriva aceleiași persoane, procurorul trebuie să învedereze temeiurile pentru care o asemenea măsură este necesară.

(3) Încheierea și mandatul emis de judecătorul de drepturi și libertăți trebuie să conțină date cu privire la persoana ce va pune în executare măsura, încadrarea juridică și descrierea infracțiunii, modul de punere în executare și activitățile ce urmează a fi efectuate, scopul, locul și perioada în care se va executa măsura, și nu poate fi valabil decât pentru o perioadă de maxim 60 de zile.

(4) În cazurile în care există urgență, iar întârzierea ce ar putea rezulta din procedura obținerii mandatului de la judecătorul de drepturi și libertăți ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor, ori ar pune în pericol siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora și sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alin. (1)-(2), procurorul poate dispune simularea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții. Dispozițiile art. 135 alin. (2) – (7) se aplică în mod corespunzător.

(5) Persoana care, potrivit alin. (1) – (4) participă la simularea a unei infracțiuni de corupție sau de încheiere a unei convenții, nu va comite o infracțiune prin desfășurarea acestor activități în cazul în care acestea sunt definite în Codul penal ca activități ce constituie infracțiuni..

(6) Persoana ce pune în executare aceste măsuri întocmește un proces verbal care conține: datele la care măsurile au început și s-au încheiat, date cu privire la persoana care a pus în aplicare măsura, descrierea dispozitivelor tehnice utilizate în cazul în care s-a autorizat folosirea mijloacelor tehnice de supraveghere, numărul și identitatea persoanelor cu privire la care a fost pusă în aplicare măsura.

(7) Persoana ce pune în executare măsura simulării unei infracțiuni de corupție sau încheierii poate fi audiată ca martor în cadrul procesului penal, cu respectarea dispozițiilor privind audierea martorilor protejați, dacă această măsură este necesară.

(8) Mandatul de emis de judecător poate fi prelungit pentru motive temeinic justificate, la cererea motivată a procurorului, în cazul în care sunt satisfăcute condițiile prevăzute de alin. (1), fiecare prelungire neputând depăși 60 de zile.

(9) Durata totală a măsurii, cu privire la aceeași persoană și aceeași fapta, nu poate depăși un an.

Art. 145. Livrarea supravegheată

(1) Procurorii din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pot autoriza prin ordonanță motivată, livrarea supravegheată, la solicitarea instituțiilor sau organelor legal abilitate.

(2) Livrarea supravegheată poate fi dispusă numai:

a) în cazul în care descoperirea sau arestarea persoanelor implicate în transportul ilegal de droguri, arme, obiecte furate și alte obiecte care rezultă din activități ilicite sau obiecte utilizate în scopul comiterii de infracțiuni nu ar fi putea fi făcută în alt mod sau ar dificultății deosebite ce ar întârzia considerabil ancheta, ori un potențial pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare, sau

b) în cazul în care descoperirea sau dovedirea infracțiunilor săvârșite în legătură cu livrarea de transporturi ilegale sau suspecte ar fi imposibilă sau foarte dificilă în alt mod.

(3) În afara cazului în care o convenție internațională ratificată sau un acord internațional prevede altfel, livrarea supravegheată presupune ca, în mod expres, toate statele prin care sunt tranzitate transporturile ilegale sau suspecte:

a) să fie de acord cu intrarea pe teritoriul acestora a transportului ilegal sau suspect și cu ieșirea acestuia de pe teritoriul statului;

b) să garanteze faptul că transportul ilegal sau suspect este supravegheat permanent de către autoritățile competente ale statului în care are loc livrarea controlată;

c) să garanteze faptul că sunt luate toate măsurile necesare pentru punerea sub acuzare a tuturor persoanelor care au participat la livrarea transporturilor ilegale sau suspecte;

d) să garanteze faptul că procurorul, organele de poliție, sau alte autorități de stat competente sunt înștiințate cu regularitate în ceea ce privește desfășurarea și rezultatul urmăririi penale împotriva persoanelor acuzate de infracțiuni care au constituit obiectul tehnicii speciale de cercetare la care se face referire la alineatul 1 al prezentului articol

(4) Ordonanța procurorului trebuie să cuprindă: numele și semnătura persoanei care a dispus măsura, numele suspectului sau inculpatului, dovezile din care rezultă caracterul ilicit al bunurilor ce urmează să intre, tranziteze sau să iasă pe sau de pe teritoriul țării, modalitate în care va fi efectuată supravegherea. Procurorul trebuie să emită câte o ordonanță pentru fiecare livrare supravegheată dispusă.

(5) Livrarea supravegheată este pusă în aplicare de către poliție sau de altă autoritate de stat. Procurorul stabilește modul de punere în aplicare a livrării supravegheate.

(6) Punerea în aplicare a livrării supravegheate nu constituie infracțiune.

(7) Livrarea supravegheată este executată cu acordul autorităților competente ale statelor interesate și pe bază de reciprocitate, precum și cu respectarea convențiilor internaționale ratificate și a acordurilor bilaterale și multilaterale, atunci când acestea reglementează conținutul acestei tehnici speciale de cercetare.

(8) La finalizarea livrării supravegheate se întocmește un raport de către procuror cu privire la: datele la care livrarea supravegheată a început și a fost încheiată; date cu privire la persoana care a pus în aplicare măsura; descrierea dispozitivelor tehnice utilizate; numărul și identitatea persoanelor cu privire la care a fost pusă în aplicare măsura și o evaluare a eficienței și a rezultatelor livrării supravegheate ce a fost pusă în aplicare.

Art. 146. Identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații sau a unui punct de acces la un computer

(1) Procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală poate solicita unui furnizor de servicii identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații, unui mijloc de telecomunicații, ori a unui punct de acces la un sistem informatic, sau comunicarea dacă un anumit mijloc de comunicații sau punct de acces la un sistem informatic este folosit sau activ, ori a fost folosit sau activ la o anumită dată, în cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe.

(2) Măsura se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: numele și semnătura persoanei care a dispus măsura, persoana sau furnizorul de servicii care este în posesia sau care are sub control datele, numele suspectului sau inculpatului, motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin. (1), menționarea obligației persoanei sau furnizorului de servicii de a comunica imediat, în condiții de confidențialitate datele solicitate.

(3) Furnizorii de servicii sunt obligați să colaboreze cu organele de urmărire penală pentru executarea ordonanței procurorului.

(4) Persoanele care sunt chemate să colaboreze cu organele de urmărire au obligația de a păstra secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit Codului penal.

Art. 147. Excluderea probelor în cazul tehnicilor speciale de cercetare.

Probele obținute prin folosirea unei tehnici speciale de supraveghere sau cercetare, fără respectarea condițiilor de autorizare prevăzute în acest capitol trebuie excluse, neputând fi folosite în cadrul procesului penal.

CAPITOLUL V

Conservarea datelor informatice sau provenite din sisteme de telecomunicații

Art. 148. Conservarea rapidă a datelor informatice

(1) Dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, în scopul strângerii de probe sau al identificării suspectului sau a inculpatului, procurorul poate dispune conservarea imediată a datelor informatice ori a datelor referitoare la traficul informațional, în cazul în care există pericolul pierderii ori modificării acestora.

(2) Conservarea se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, pe o durată de maxim 90 de zile, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: numele și semnătura persoanei care a dispus măsura, persoana sau furnizorul de servicii care este în posesia sau care are sub control datele informatice, numele suspectului sau inculpatului, motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin. (1), durata pe care a fost emisă, menționarea obligației persoanei sau furnizorului de servicii de a conserva imediat și de a menține integritatea, în condiții de confidențialitate datele informatice.

(3) Măsura conservării poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate, de procuror o singură dată pe o durată de maxim 90 de zile.

(4) Ordonanța procurorului se transmite, de îndată, oricărui furnizor de servicii sau oricărei persoane în posesia căreia sau care are sub control datele

prevăzute la alin. (1), aceasta fiind obligată să le conserve imediat, în condiții de confidențialitate.

(5) În cazul în care datele referitoare la traficul informațional se afla în posesia mai multor furnizori de servicii, furnizorul de servicii în posesia sau sub controlul căruia se află datele informatice are obligația de a pune, de îndată, la dispoziția organului de urmărire penală informațiile necesare identificării celorlalți furnizori de servicii, în vederea cunoașterii tuturor elementelor din lanțul de comunicare folosit.

(6) Până la terminarea urmăririi penale, procurorul este obligat să încunoștințeze, în scris, persoanele față de care se efectuează urmărirea penală și ale căror date au fost conservate.

Art. 149. Conservarea rapidă a datelor provenite din sisteme de telecomunicații

Dispozițiile art. 148 se aplică în mod corespunzător și în cazul în care conservarea rapidă se referă la datele referitoare la traficul din sistemele de telecomunicații.

CAPITOLUL VI

Percheziția

Art. 150. Tipurile de percheziție

Percheziția poate fi domiciliară, corporală, informatică sau a unui vehicul.

SECȚIUNEA 1

Percheziția domiciliară

Art. 151. Cazuri și condiții în care se poate dispune percheziția domiciliară

(1) Percheziția domiciliară ori a bunurilor aflate în acest spațiu poate fi dispusă dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană și se presupune în mod rezonabil că percheziția poate conduce la descoperirea și strângerea probelor cu privire la această infracțiune, la conservarea urmelor infracțiunii sau la prinderea suspectului sau inculpatului sau a unui participant.

(2) Prin domiciliu se înțelege o locuință, încăpere, sediul unei persoane juridice sau al unei autorități publice, al unui birou de avocatură, sau orice alt spațiu ce aparține unei persoane fizice sau juridice.

(3) Percheziționarea cabinetelor de avocatură poate fi efectuată doar în cazul în care există o suspiciune rezonabilă că un anumit obiect, document sau act se află în acea locație.

Art. 152. Procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară

(1) Percheziția domiciliară poate fi dispusă în cursul urmăririi penale, la cererea procurorului, de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea. În cursul judecății, percheziția se dispune, la cererea procurorului, de către instanța de judecată ce judecă cauza.

(2) Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă:

- a) descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția;
- b) indicarea probelor sau a datelor din care rezultă suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni;
- c) indicarea infracțiunii, indicarea probelor sau a datelor din care rezultă că în locația în care se solicită efectuarea percheziției se află suspectul sau inculpatul, ori există probe cu privire la săvârșirea infracțiunii sau urme ale infracțiunii.

(3) Procurorul trebuie să înainteze în mod obligatoriu dosarul judecătorului de drepturi și libertăți.

(4) Cererea prin care se solicită încuviințarea efectuării percheziției domiciliare se soluționează, în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

(5) În cazul în care apreciază că cererea este întemeiată judecătorul dispune, prin încheiere definitivă, admiterea solicitării parchetului și încuviințarea efectuării percheziției, emițând de îndată mandatul de percheziție.

(6) Încheierea instanței și mandatul de percheziție care trebuie să cuprindă:

- a) denumirea instanței;
- b) data, ora și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul de percheziție;
- d) perioada pentru care s-a emis mandatul;
- e) scopul pentru care a fost emis,
- f) descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția;
- g) numele persoanei la domiciliul, reședința, sediul, cabinetul de avocatură căreia se efectuează percheziția,
- h) numele învinuitului sau inculpatului,
- i) numele, prenumele și, dacă este necesar, descrierea suspectului sau inculpatului care se bănuiește că se află în locația unde se efectuează percheziția, descrierea urmelor infracțiunii sau a altor obiecte care se presupune că există în locația ce urmează a fi percheziționată
- j) mențiunea că mandatul de percheziție poate fi folosit o singură dată,
- k) semnătura judecătorului și ștampila instanței

(7) În cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că nu sunt satisfăcute condițiile prevăzute în art. 151 dispune, prin încheiere definitivă, respingerea cererii de efectuarea a unei percheziții domiciliare.

(8) O nouă cererea de efectuare a unei percheziții domiciliare în aceeași locație, poate fi formulată dacă au apărut sau s-au descoperit fapte sau împrejurări noi necunoscute la momentul soluționării cererii anterioare de către judecător.

(9) În cursul judecății procurorul poate solicita, instanței de judecată, efectuarea unei percheziții în scopul prinderii inculpatului arestat preventiv sau în cazul în care există suspiciuni rezonabile că bunuri ce au legătură cu infracțiunea de care este acuzat inculpatul, nedescoperite în cursul urmăririi penale, se află la locația unde se solicită efectuarea percheziției. Dispozițiile art. art. 151 și art. 152 alin. (2) – (7) se aplică în mod corespunzător.

Art. 153. Efectuarea percheziției domiciliare

(1) Percheziția dispusă în cursul urmăririi penale se efectuează, în cel mult 15 zile de la data emiterii mandatului, de procuror sau de organul de cercetare penală, însoțit, după caz, de lucrători operativi. Percheziția dispusă în cursul judecății se efectuează de procuror.

(2) Percheziția domiciliară se poate face între orele 6,00-20,00, iar în celelalte ore numai în caz de infracțiune flagrantă sau când percheziția urmează să se efectueze într-un local public. Percheziția începută între orele 6,00-20,00 poate continua și în timpul nopții.

(3) În cazul în care este necesar, organele judiciare pot restricționa libertatea de mișcare în locul unde se efectuează percheziția a persoanelor prezente.

(4) Organul judiciar care urmează a efectua percheziția este obligat ca, înainte de începerea percheziției, să se legitimeze și să înmâneze copie a mandatului emis de judecător persoanei în al cărei domiciliu se va efectua percheziția. Dacă în domiciliu nu se află nicio persoană copia mandatului de percheziție este înmănată oricărei alte persoane ce participă la percheziție.

(5) Înainte de începerea percheziției, persoanei în al cărei domiciliu urmează a se efectua i se solicită predarea de bună voie a persoanei sau a obiectelor căutate.

(6) Persoana în al cărei domiciliu urmează a se efectua percheziția este informată că are dreptul să contacteze un apărător care să participe la percheziție. Dacă persoana solicită prezența unui apărător la percheziție, începerea percheziției este amânată până la sosirea acestuia, dar nu mai mult de 2 ore de la data la care acest drept este comunicat. În cazuri excepționale, ce impun efectuarea percheziției de urgență sau în cazul în care apărătorul nu poate fi contactat, percheziția poate începe și înainte de expirarea termenului de 2 ore.

(7) În mod excepțional, percheziția poate începe fără înmânarea copiei mandatului de percheziție, fără solicitarea prealabilă de predare a persoanei sau a obiectelor, precum și fără informarea prealabilă privind posibilitatea solicitării prezenței unui apărător, în următoarele cazuri:

a) când există motive temeinice pentru a anticipa rezistență armată sau alte tipuri de violență,

b) când este evident faptul că se fac pregătiri pentru acoperirea urmelor sau distrugerea probelor cu privire la faptele penale sau elementele ce prezintă importanță pentru procedura penală,

c) dacă eficiența percheziției ar putea fi prejudiciată în cazul în care nu se efectuează imediat.

(8) Organele judiciare care efectuează percheziția pot folosi forța, în mod adecvat, pentru a pătrunde într-un domiciliu dacă:

a) persoana ce locuiește, își desfășoară activitatea sau orice altă persoană opune rezistență

b) în spațiul unde urmează a fi efectuată percheziția nu locuiește nicio persoană

c) în cazurile prevăzute la alin. (7) lit. a și b

d) în cazul în care nu a fost primit nici un răspuns la solicitările repetate ale organelor judiciare de a pătrunde în domiciliu.

(9) Percheziția domiciliară se efectuează în prezența persoanei de la care se efectuează percheziția, iar în lipsa acesteia, în prezența unui reprezentant al acesteia, a unui membru al familiei, sau a unei persoane majore ce locuiește în apartament sau în vecinătate.

(10) Percheziția efectuată la sediul unei persoane juridice se efectuează în prezența reprezentantului societății sau, în cazul în care prezența acestuia nu poate fi asigurată, în prezența oricărei alte persoane ce își desfășoară activitatea în cadrul societății.

(11) Percheziția efectuată la sediul unui birou de avocatură se efectuează în prezența avocatului titular sau a oricărui dintre avocații asociați, iar în cazul în care prezența acestora nu este posibilă în prezența vreunui alt avocat din cadrul aceleiași barou, desemnat de cel la biroul căruia este efectuată percheziția. În lipsa desemnării unui alt apărător pentru a participa la efectuarea percheziției, organele judiciare solicită baroului, desemnarea unui avocat din oficiu. În cazul în care nu este desemnat, de îndată un avocat din oficiu, care să ajungă la sediul biroului de avocatură, în termen de 3 ore de la data trimiterii solicitării la barou, percheziția poate fi efectuată și în lipsa acestuia.

(12) Organul judiciar care efectuează percheziția are dreptul să deschidă, prin folosirea forței, încăperile, spațiile, mobilierul și alte obiecte încuiate în care s-ar putea găsi obiectele, înscrisurile, urmele infracțiunii sau persoanele căutate, în cazul în care posesorul acestora nu este prezent sau nu dorește să le deschidă de bună voie. La deschiderea acestora organele judiciare ce efectuează percheziția trebuie să evite daunele inutile.

(13) Organul judiciar este obligat să se limiteze la ridicarea numai a obiectelor și înscrisurilor care au legătura cu fapta pentru care se efectuează urmărirea penală, indicate în mandat. Obiectele sau înscrisurile a căror circulație sau deținere este interzisă sau în privința cărora există suspiciunea că pot avea o legătură cu săvârșirea unui infracțiunii pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu, se ridică întotdeauna.

(14) Percheziția se efectuează de organul judiciar în prezența a cel puțin doi martori asistenți. Înainte de începerea percheziției, martorilor li se solicită să acorde

atenție desfășurării percheziției și li se comunică faptul că, înainte de semnarea procesului-verbal de percheziție, au dreptul de a face propriile observații în cazul în care consideră că raportul este inexact.

(15) Percheziția poate fi efectuată și fără prezența martorilor, în cazul în care prezența acestora nu este posibilă imediat, existând riscul de întârziere. Motivul percheziționării în lipsa prezența martorilor trebuie precizat în procesul verbal de percheziție.

(16) Este interzisă efectuarea în același timp cu percheziția a oricăror acte procedurale în aceeași cauză, care prin natura lor împiedică persoana la care se face percheziția să participe la percheziție.

(17) Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca percheziția să fie efectuată cu respectarea demnității și vieții private persoanei, astfel încât faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează percheziția, să nu devină, în mod nejustificat, publice.

(18) Efectuarea percheziției, trebuie înregistrată audio-video, acordându-se atenție specială locurilor în care sunt găsite anumite persoane sau obiecte. Locul în care se desfășoară percheziția și părțile acestuia, precum și persoanele sau obiectele găsite pe parcursul percheziționării pot fi fotografiate. (19) Înregistrarea audio-video este anexată procesului verbal de percheziție din care fac parte integrantă.

Art. 154. Identificarea și păstrarea obiectelor

(1) După identificare, obiectele sau înscrisurile ce sunt descrise în mandatul de percheziție, se prezintă persoanei de la care sunt ridicate și persoanelor prezente, pentru a fi recunoscute și a fi însemnate de către acestea spre neschimbare, după care se etichetează și se sigilează.

(2) Obiectele care nu pot fi însemnate ori pe care nu se pot aplica etichete și sigilii se împachetează sau se închid, pe cât posibil laolaltă, după care se aplica sigilii.

(3) Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestrează și se lasă în păstrare fie celui la care se afla, fie unui custode. Persoanei căreia i se lasă spre păstrare obiectele, i se pune în vedere că are obligația de a le păstra și conserva precum și de a le pune la dispoziția organelor de urmărire penală ori de câte ori le este solicitat.

(4) Probele pentru analiză se iau cel puțin în dublu și se sigilează. Una din probe se lasă celui de la care se ridică, iar lipsa acestuia, uneia din persoanele prevăzute de art. 153 alin. (9).

Art. 155. Procesul-verbal de percheziție

(1) Activitățile desfășurate cu ocazia efectuării percheziției sunt consemnate într-un proces - verbal.

(2) Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- a) numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie,
- b) locul unde este încheiat,

c) data și ora la care a început și ora la care s-a terminat efectuarea percheziției, cu menționarea oricărei întreruperi intervenite,

d) numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor asistenți, când există, sau a persoanelor ce au fost prezente la efectuarea percheziției cu menționarea calității acestora;

e) informarea persoana în al cărei domiciliu urmează a se efectua percheziția cu privire la dreptul de a contacta un apărător care să participe la percheziție, în cazul în care aceasta a fost efectuată,

f) descrierea amănunțită a locului și condițiilor în care înscrisurile, obiectele sau urmele infracțiunii au fost descoperite și ridicate, enumerarea și descrierea lor amănunțită, pentru a putea fi recunoscute; mențiuni cu privire la locul și condițiile în care suspectul sau inculpatul a fost prins,

g) obiectiile și explicațiile persoanelor care au participat la efectuarea percheziției,

h) mențiuni despre obiectele care nu au fost ridicate, precum și despre acelea care au fost lăsate în păstrare

i) mențiunile prevăzute de lege pentru cazurile speciale.

(3) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagina și la sfârșit de cel care îl încheie, persoana la care s-a făcut percheziția, de apărătorul acesteia dacă a fost prezent, precum și de persoanele arătate la lit. d). Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

(4) Copie de pe procesul-verbal se lasă persoanei la care s-a făcut percheziția sau de la care s-au ridicat obiectele și înscrisurile, ori vreunuia dintre persoanele prevăzute la art. 153 alin. (9) – (11) care au participat la percheziție și, dacă este cazul, custodelui.

Art. 156. Măsuri privind obiectele sau înscrisurile ridicate

(1) Organul de urmărire penală dispune ca obiectele ori înscrisurile ridicate care constituie mijloace de proba să fie, după caz, atașate la dosar sau păstrate în alt mod. Urmele infracțiunii care au fost ridicate sunt supuse expertizei în condițiile art. 165 – 172.

(2) Obiectele și înscrisurile ridicate, care nu sunt atașate la dosar, pot fi fotografiate. În acest caz fotografiile se vizează și se atașează la dosar.

(3) Până la soluționarea definitivă a cauzei, mijloacele materiale de probă se păstrează de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată la care se găsește dosarul.

(4) Obiectele și înscrisurile ridicate în urma percheziției, care supuse confiscării, nu se restituie.

(5) Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă nu sunt supuse confiscării, pot fi restituite persoanei căreia îi aparțin, chiar înainte de soluționarea definitivă a procesului, afară de cazul când prin aceasta restituire s-ar putea stânjeni aflarea adevărului. Organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere

persoanei căreia i-au fost restituite obiectele, că este obligată să le păstreze până la soluționarea definitivă a cauzei.

Art. 157. Conservarea sau valorificarea obiectelor ridicate

Obiectele ce servesc ca mijloc de probă, dacă sunt dintre acelea arătate în art. 191 - 192 și dacă nu este cazul a fi restituite, se conservă sau se valorifică potrivit dispozițiilor aceluia articol.

Art. 158. Dispoziții speciale privind perchezițiile efectuate la o autoritate publică, instituție publică sau alte persoane juridice de drept public

Dispozițiile din prezenta secțiune se aplica în mod corespunzător și atunci când actele procedurale se efectuează la o autoritate publică, instituție publică sau alte persoane juridice de drept public, dispoziții care se completează după cum urmează:

- a) organul judiciar se legitimează și înmânează o copie a mandatului de percheziție reprezentantului instituției,
- b) percheziția se efectuează în prezența reprezentantului instituției, și a cel puțin unui martor asistent;
- c) copie de pe procesul-verbal de percheziție se lasă reprezentantului instituției.

SECȚIUNEA a 2-a

Percheziția corporală

Art. 159. Cazuri și condiții în care poate fi dispusă percheziția corporală

(1) Percheziția corporală presupune examinarea părților exterioare ale corpului unei persoane, a cavității bucale, a părului, a îmbrăcăminte, a obiectelor pe care o persoană le are asupra sa sau sub controlul său, la momentul efectuării percheziției.

(2) Percheziția corporală se dispune în cazul în care există o suspiciune rezonabilă că prin efectuarea acestei vor fi descoperite urme ale infracțiuni, corpuri delictive sau alte obiecte ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză.

Art. 160. Procedura de emiteră a mandatului de percheziție corporală

(1) Percheziția corporală poate fi dispusă de organele de urmărire penală.

(2) Ordonanța organului de urmărire penală și mandatul de percheziție trebuie să cuprindă:

- a) denumirea organului de urmărire penală;
- b) data, ora și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul de

percheziție;

- d) perioada pentru care s-a emis mandatul;
- e) scopul pentru care a fost emis,
- f) numele și prenumele persoanei ce urmează a fi percheziționată;
- g) descrierea urmelor infracțiunii, a corpurilor delictive sau altor obiecte ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză, ce urmează a fi căutate,
- h) semnătura și ștampila organului de urmărire penală.

Art. 161. Efectuarea percheziției corporale

(1) Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca percheziția să fie efectuată cu respectarea demnității și intimității persoanei.

(2) Percheziția se efectuează de o persoană de același sex cu persoana percheziționată.

(3) Organul judiciar efectuează percheziția în prezența a cel puțin un martor asistent, de același sex cu persoana percheziționată. Dispozițiile art. 153 alin. (15) se aplică în mod corespunzător.

(4) Înainte de începerea percheziției, persoanei percheziționate i se solicită predarea de bună voie a obiectelor căutate. Martorilor asistenți li se solicită să acorde atenție desfășurării percheziției și li se comunică faptul că, înainte de semnarea procesului-verbal de percheziție, au dreptul de a face propriile observații în cazul în care consideră că raportul este inexact. Înainte de începerea percheziției,

(5) Procesul verbal de percheziție trebuie să cuprindă:

- a) numele persoanei percheziționate;
- b) numele persoanei care a efectuat percheziția;
- c) numele persoanelor prezente la efectuarea percheziției;
- d) enumerarea obiectelor găsite cu ocazia percheziției;
- e) enumerarea obiectelor ridicate.

(6) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagină și la sfârșit de cel care îl încheie, persoana percheziționată, precum și de martorii asistenți. Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

(7) Copie de pe procesul-verbal se lasă persoanei percheziționate.

(8) Dispozițiile art. 156 se aplică în mod corespunzător.

Art. 162. Percheziția unui vehicul

(1) Percheziția unui vehicul presupune examinarea exteriorului sau interiorului unui vehicul sau a altui mijloc de transport.

(2) Percheziția unui vehicul se dispune când există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană și se presupune că percheziția poate conduce la descoperirea și strângerea probelor cu privire la această infracțiune, la conservarea urmelor infracțiunii sau la prinderea suspectului sau inculpatului.

(3) Dispozițiile art. 160 se aplică în mod corespunzător.

(4) Procesul verbal de percheziție a unui vehicul trebuie să cuprindă:

- a) numele persoanei al cărei vehicul a fost percheziționat,
- b) numele persoanei care a efectuat percheziție,
- c) numele persoanelor prezente la efectuarea percheziției,
- d) enumerarea obiectelor găsite cu ocazia percheziției,
- e) enumerarea obiectelor ridicate.

(5) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagina și la sfârșit de cel care îl încheie, persoana al cărei vehicul a fost percheziționat, dacă a fost prezentă la percheziție, precum și de martorii asistenți. Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

(6) Persoanei percheziționate i se înmânează o copie a procesului-verbal.

(7) Dispozițiile art. 156 se aplică în mod corespunzător.

Art. 163. Percheziția informatică și accesul la date informatice

(1) În cazul în care, cu ocazia efectuării unei percheziții domiciliare, corporale sau a unui vehicul există motive de a se crede că un sistem informatic, o parte a acestuia, un suport de stocarea a datelor informatice sau datele informatice stocate pe acestea, conțin probe cu privire la infracțiunea pentru care se efectuează urmărirea penală, organele de urmărire penală pot dispune:

a) ridicarea sistemului informatic ori a unei părți din acesta sau suportului de stocare informatic;

b) realizarea și conservarea unei copii a acestor date informatice;

c) menținerea integrității datelor informatice relevante stocate;

d) suprimarea accesării sau îndepărtarea acestor date informatice din sistemul informatic.

(2) Prin noțiunea sistem informatic se înțelege orice dispozitiv izolat sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în legătură, care asigură ori dintre care unul sau mai multe elemente asigură, prin executarea unui program, prelucrarea automată a datelor. Noțiunea date informatice desemnează orice reprezentare de fapte, informații sau concepte sub o formă adecvată prelucrării într-un sistem informatic, inclusiv un program capabil să determine executarea unei funcții de către un sistem informatic.

(3) Accesul și examinarea datelor stocate pe obiectele ridicate se poate efectua numai în baza unui mandat emis de procuror, cu excepția cazului în care judecătorul încuviințase această măsură chiar în cuprinsul mandatului de percheziție domiciliară, corporală sau a vehiculului.

(4) Dispozițiile art. 160 se aplică în mod corespunzător.

(5) Procesul verbal de percheziție informatică sau de acces la datele informatice trebuie să cuprindă:

a) numele persoanei de la care a fost ridicat sistemul informatic, componenta acestuia, sistemul de, mijlocul de stocarea a datelor sau datele informatice,

b) numele persoanei care a efectuat percheziție,

c) numele persoanelor prezente la efectuarea percheziției,

d) descrierea și enumerarea sistemelor informatice sau datelor descoperite cu ocazia percheziției,

e) descrierea și enumerarea activităților desfășurate.

(6) Organul judiciar trebuie să ia măsuri ca percheziția informatică sau accesul la datele informatice să fie efectuată fără ca faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează percheziția, să nu devină, în mod nejustificat, publice.

(7) În cazul în care, cu ocazia efectuării percheziției informatice sau a accesului la datele informatice, se constată ca datele informatice căutate sunt cuprinse într-un alt sistem informatic sau suport de stocare a datelor informatice și sunt în mod legal accesibile din sistemul sau suportul inițial, ori sunt disponibile pentru acest sistem inițial autorizarea efectuării percheziției informatice sau a accesului la datele informatice, în vederea celorlalte sisteme informatice sau suporturilor de stocare a datelor informatice se poate face în condițiile alin. (1) - (8).

Art. 164. Predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice

(1) În cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni și sunt temeiuri de a se crede că un obiect sau un înscris poate servi ca mijloc de probă în cauză, organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot dispune persoanei fizice sau juridice în posesia căreia se află să le prezinte și să le predea, sub luare de dovadă.

(2) De asemenea, în condițiile alin. (1), organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot dispune ca: a. orice persoană fizică sau juridică de pe teritoriul României să comunice datele informatice, aflate în posesia sau sub controlul său, care sunt stocate într-un sistem informatic ori pe un suport de stocare informatic; și b) orice furnizor de servicii care oferă prestații pe teritoriul României să comunice datele din posesia sau de sub controlul său referitoare la abonați și la astfel de servicii.

(3) Prin noțiunea de date referitoare la abonați se înțelege orice informație, sub formă de date informatice sau sub orice altă formă, deținută de un furnizor de servicii, referitoare la abonații acestor servicii, altele decât datele referitoare la trafic sau conținut, și care permit stabilirea:

a) tipului de serviciu de comunicații utilizat, dispozițiilor tehnice luate în această privință și perioadei serviciului;

b) identității, adresei poștale sau geografice, numărului de telefon al abonatului și oricărui alt număr de contact, precum și a datelor referitoare la facturare și plată, disponibile în baza unui contract sau a unui aranjament de servicii;

c) oricărei alte informații referitoare la locul în care se găsesc echipamentele de comunicație, disponibile în baza unui contract sau a unui aranjament de servicii.

(4) Ordonanța organelor de urmărire penală sau încheierea instanței trebuie să cuprindă: numele și semnătura persoanei care a dispus predarea, numele persoanei ce este obligată să predea obiectul, înscrisul sau datele informatice,

descrierea obiectului, înscrisului sau a datelor informatice ce trebuie predate precum și data și locul unde trebuie să fie predate.

(5) Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că și o copie a unui înscris sau a datelor informatice poate servi ca mijloc de probă, reține numai copia.

(6) Dacă obiectul, înscrisul sau datele informatice au caracter secret ori confidențial, prezentarea sau predarea se face în condiții care să asigure păstrarea secretului ori a confidențialității.

CAPITOLUL VII

Expertiza

Art. 165. Dispunerea efectuării expertizei

(1) Efectuarea unei expertize se dispune când, determinarea sau evaluarea unor fapte sau împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză, impune constatarea și opinia unui expert ce de cunoștințele profesionale necesare.

(2) Expertiza se dispune, în cursul urmăririi penale, de către procuror prin ordonanță motivată, la cererea părților ori a apărătorilor acestora, sau din oficiu. În cursul judecății, expertiza se dispune de instanță prin încheiere motivată, la cererea părților sau a apărătorilor acestora, a procurorului sau din oficiu.

(3) Cererea de efectuarea a expertizei trebuie formulată în scris, cu indicarea faptelor și împrejurărilor ce trebuie determinate sau evaluate și a obiectivelor ce trebuie urmărite de expert.

(4) Ordonanța procurorului sau încheierea instanței prin care se dispune efectuarea expertizei trebuie să indice faptele sau împrejurările pe care expertul trebuie să le determine sau evalueze, obiective pe care acesta trebuie să le urmărească, termenul în care trebuie efectuată expertiza precum și persoanele ce urmează a fi numite experți. Termenul de efectuare a percheziției este stabilit de procuror sau de instanță în prezența expertului.

(5) Ordonanța sau încheierea se comunică, de îndată, suspectului, inculpatului sau apărătorului acestora, și după caz, procurorului.

(6) Dacă pentru înțelegerea probelor sau pentru stabilirea situației de fapt sunt necesare anumite cunoștințe științifice, tehnice sau alte asemenea cunoștințe specializate, care nu impun efectuarea unei expertize, instanța poate dispune audierea unui expert, în calitate de martor, în vederea exprimării de către acesta a opiniei cu privire la aceste aspecte. Dispozițiile relative la audierea martorului sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 166. Numirea expertului

(1) Expertul este numit prin ordonanța procurorului sau prin încheierea instanței dintre specialiștii, tehnicienii sau experții autorizați, români sau străini, ce desfășoară o activitate în domeniul în care se efectuează expertiza.

(2) Dacă există experți medico-legali sau experți oficiali în specialitate respectivă, nu poate fi numit expert o altă persoană, decât dacă împrejurări deosebite ar cere aceasta.

(3) Organul de urmărire sau instanța va desemna de regulă un singur expert, cu excepția situațiilor în care expertiza se dovedește a fi complexă sau sunt necesare cunoștințe specializate din discipline distincte, când va desemna doi sau mai mulți experți

(4) Când expertiza urmează să fie efectuată de un serviciu medico-legal, de un laborator de expertiza criminalistica sau de orice institut de specialitate, organul de urmărire penală ori instanța de judecată se adresează acestora pentru efectuarea expertizei. Serviciul medico-legal, laboratorul de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate desemnează unul sau mai mulți experți în vederea efectuării expertizei.

(5) Fiecare parte are dreptul să ceară ca un expert recomandat de ea să participe la efectuarea expertizei. În cazul în care expertiza este dispusă de instanță procurorul are dreptul să ceară ca un expert recomandat de acesta să participe la efectuarea expertizei.

(6) Când serviciul medico-legal ori laboratorul de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate consideră necesar ca la efectuarea expertizei să participe sau să-și exprime părerea și specialiști de la alte instituții, poate folosi asistența sau avizul acestora.

(7) Cu excepția persoanelor care, potrivit legii, în calitatea lor oficială sunt obligate să efectueze o expertiză, nicio altă persoană autorizată nu poate fi desemnată ca expert dacă nu și-a exprimat un consimțământ prealabil numirii cu privire la efectuarea expertizei.

Art. 167. Incompatibilitatea expertului

(1) O persoană aflată în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute de art. 58 nu poate fi desemnată ca expert, iar în cazul în care a fost desemnată, hotărârea judecătorească nu se poate întemeia pe constatările și concluziile acesteia. Motivul de incompatibilitate trebuie dovedit ce cel ce îl invocă.

(2) Calitatea de expert este incompatibilă cu calitatea de martor în aceeași cauză.

(3) Participarea ca expert de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie motiv de incompatibilitate.

(4) Dispozițiile art. 60 - 62 privind abținerea, recuzare și soluționarea cererii de abținere sau recuzare a expertului se aplică în mod corespunzător.

Art. 168. Drepturile și obligațiile expertului

(1) Expertul are dreptul de a refuza efectuarea expertizei pentru aceleași motive pentru care martorul poate refuza depunerea mărturiei.

(2) Expertul are dreptul să ia cunoștința de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei.

(3) Expertul poate cere lămuriri procurorului sau instanței de judecată cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei ce trebuie determinate sau evaluate.

(4) Expertul poate cere lămuriri și părților, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de procuror sau de instanța de judecată.

(5) Expertul are dreptul la un onorariu pentru activitatea depusă în vederea efectuării expertizei, pentru cheltuielile pe care ar trebui să le suporte sau le - a suportat pentru efectuarea expertizei. Quantumul onorariului este stabilit de către procuror sau instanța de judecată la o sumă rezonabilă în funcție de natura și complexitatea cauzei și cheltuielile suportate sau care urmează a fi suportate de către expert. Dacă expertiza este efectuată de serviciul medico-legal ori laboratorul de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate onorariul va fi plătit numai în cazurile și condițiile prevăzute de legea specială.

(6) Expertul are obligația de a se prezenta în fața procurorului sau a instanței de judecată ori de câte ori este chemat și de a-și întocmi raportul de expertiză cu respectarea termenului limită specificat în ordonanța procurorului sau în încheierea instanței. Termenul limită din ordonanță sau încheiere poate fi prelungit, la cererea expertului, pentru motive întemeiate, fără ca prelungirea totală acordată să fie mai mare de șase luni.

(7) În caz de întârziere sau de refuz nejustificat cu privire la efectuarea expertizei, expertul sau instituția desemnată să o efectueze poate fi obligat să suporte costurile sau prejudiciile cauzate prin întârziere sau refuz.

Art. 169. Înlocuirea expertului

(1) Expertul poate fi înlocuit dacă nu finalizează raportul de expertiză până la termenul fixat, iar cererea de prelungire a acestui termen este respinsă sau dacă manifestă dezinteres față de însărcinarea ce i-a fost încredințată.

(2) Înlocuirea se dispune, cu citarea expertului, prin ordonanță de către procuror sau prin încheiere de către instanță, care se comunică asociației sau corpului profesional de care aparține expertul. Expertului înlocuit, i se poate aplica de către procuror sau judecător o amendă administrativă în quantum de 500 – 5000 lei. De asemenea, expertul înlocuit poate fi obligat să suporte prejudiciile create prin atitudinea sa.

(3) Expertul este, de asemenea, înlocuit când este admisă cererea sa de abținere sau o cerere de recuzare.

(4) Expertul înlocuit trebuie imediat să pună la dispoziția judecătorului toate actele sau obiectele încredințate precum și concluziile cu privire la activitățile desfășurate până la momentul înlocuirii sale.

Art. 170. Procedura expertizei

(1) Procurorul sau instanța de judecată, când dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sunt chemate părțile, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat.

(2) La termenul fixat se aduce la cunoștința părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă, și li se pune în vedere ca au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și ca pot cere modificarea sau completarea lor. De asemenea, sunt indicate expertului obiectele pe care urmează să le analizeze

(3) Expertul este înștiințat cu privire la faptul că are obligația de a analiza obiectul expertizei, de a indica cu exactitate orice observație sau constatare și de a expune o opinie imparțială cu privire la faptele sau împrejurările determinate sau evaluate în conformitate cu regulile științei și expertizei profesionale.

(4) Părțile sunt încunoștințate ca au dreptul să ceară numirea și a câte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei.

(5) După examinarea obiectelor și cererilor făcute de părți și expert, procurorul sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștințându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile.

Art. 171. Examinarea obiectelor supuse expertizei

(1) Expertul examinează obiectele supuse expertizei la locul unde se găsesc, în prezența organului de urmărire sau a grefierului, cu excepția cazului în care este necesară o expertiză complexă și de lungă durată, sau când expertiza se desfășoară în cadrul unui serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau institut de specialitate, sau când prezența organului de urmărire penală sau a grefierului nu este adecvată din considerente morale.

(2) În cazul în care este necesară analiza unei anumite substanțe sau a materialului biologic recoltat, se va înainta expertului, dacă este posibil, o mostră din acestea, restul fiind păstrat, pentru situația în care sunt necesare analize ulterioare.

(3) În cazul bunurilor indisponibilizate, înainte de a le pune la dispoziția experților, procurorul sau instanța procedează, dacă este cazul, la inventarierea lor. Bunurile indisponibilizate sunt enumerate și descrise într-un proces verbal.

(4) În vederea examinării obiectelor indisponibilizate, experții au dreptul să procedeze la deschiderea sau redeschiderea sigiliilor, și la punerea de noi sigilii, după ce au reambalat, dacă a fost necesar, obiectele pe care au fost însărcinați să le examineze. Despre aceste activități experții urmează a face mențiune în raportul de expertiză.

Art. 172. Raportul de expertiză

(1) După efectuarea expertizei, constatările și opinia expertului sunt expuse într-un raport scris.

(2) Când sunt mai mulți experți se întocmește un singur raport de expertiză. Dacă există deosebiri de păreri, opiniile separate sunt consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă a acestuia.

(3) Raportul de expertiză se depune la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei.

(4) Raportul de expertiză cuprinde:

a) partea introductivă, în care se arată procurorul sau instanța de judecată care a dispus efectuarea expertizei, data când s-a dispus efectuarea acesteia, numele și prenumele expertului, obiectul acesteia și întrebările la care expertul urma să răspundă, data și locul unde a fost efectuată, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată, mențiunea dacă părțile care au participat la aceasta au dat explicații în cursul expertizei, data întocmirii raportului de expertiză,

b) partea expozitivă, ce cuprinde descrierea în amănunt a operațiilor de efectuare a expertizei, obiectiile sau explicațiile părților, precum și analiza acestor obiectii ori explicații în lumina celor constatate de expert;

c) concluziile, care cuprind răspunsurile la întrebările puse și părerea expertului asupra obiectului expertizei.

(5) În situația în care expertiza a fost efectuată în lipsa părților, acestea sau apărătorul lor sunt încunoștințate cu privire la întocmirea raportului de expertiză și cu privire la dreptul la studierea raportului.

Art. 173. Expertiza efectuată în cadrul unui serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate

(1) În cazul în care expertiza este încredințată unui serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau institut de specialitate, procurorul sau instanța de judecată pune în vedere acestor instituții ca la efectuarea expertizei să nu fie desemnată o persoană aflată în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute de art. 58.

(2) Serviciului medico-legal, laboratorului de expertiză criminalistică sau institutului de specialitate i se furnizează materialele necesare expertizei.

(3) Părțile pot solicita conducerii serviciului medico-legal, laboratorului de expertiză criminalistică sau institutului de specialitate comunicarea numelor experților care efectuează expertiza.

Art. 174. Audierea expertului

(1) În cursul urmăririi penale persoana ce a efectuat expertiza în cauză poate fi audiată de procuror, la cererea părților sau din oficiu când procurorul apreciază că audierea este necesară pentru lămurirea constatărilor sau concluziilor expertului.

(2) În cursul judecării audierea persoanei ce a efectuat o expertiză în cauză, este obligatorie.

(3) Dacă expertiza a fost efectuată de un serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau institut de specialitate, instituția va desemna un expert,

dintre persoanele ce au participat la efectuarea expertizei, ce urmează a fi audiat de către procuror sau instanță.

(4) Audierea expertului se efectuează potrivit dispozițiilor privitoare la audierea martorilor.

Art. 175. Suplimentul de expertiză

Când procurorul sau instanța de judecată constată, la cerere sau din oficiu, că expertiză nu este completă, iar această deficiență nu poate fi suplinită prin audierea expertului, dispune efectuarea unui supliment de expertiză fie de către același expert, fie de către altul.

Art. 176. Efectuarea unei noi expertize

Dacă procurorul sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exercitarea concluziilor raportului de expertiza sau dacă acestea sunt ambigue, contradictorii sau există contradicții între partea expozitivă și concluziile raportului de expertiză, iar aceste deficiențe sau îndoieli nu pot fi înlăturate prin audiere a expertului, este solicitată opinia unui alt expert sau este dispusă efectuarea unei noi expertize de un alt expert.

Art. 177. Lămuriri cerute la institutul de emisiune

În cazurile privitoare la infracțiunea de falsificare de moneda sau de alte valori, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate cere lămuriri institutului de emisiune.

Art. 178. Prezentarea scriptelor de comparație

(1) În cauzele privind infracțiuni de fals în înscrisuri, organul de urmărire penală sau instanța de judecata poate dispune să fie prezentate scripte de comparație.

(2) Dacă scriptele se găsesc în depozite publice, autoritățile în drept sunt obligate a le elibera.

(3) Dacă scriptele se găsesc la un particular care nu este soț sau rudă apropiată cu învinuitul sau inculpatul sau care nu poate fi audiat ca martor în cauză, organul de urmărire penală ori instanța de judecata îi pune în vedere să le prezinte.

(4) Scriptele de comparație trebuie vizate de organul de urmărire penală sau de președintele completului de judecată și semnate de acela care le prezintă.

(5) Organul de urmărire penală ori instanța de judecata poate solicita suspectului sau inculpatului să prezinte o piesa scrisă cu mâna sa, ori să scrie după dictarea.

(6) Dacă suspectul sau inculpatul refuza, se face mențiune în procesul-verbal. Refuzul de a se conforma solicitării organului de urmărire penală sau instanței, nu poate fi interpretat în defavoarea suspectului sau inculpatului.

Art. 179. Expertiza psihiatrică

(1) În cazul infracțiunii de omor deosebit de grav precum și atunci când organul de urmărire penală sau instanța de judecată are o îndoială asupra stării psihice a suspectului sau inculpatului, raportat la momentul săvârșirii infracțiunii ce face obiectul acuzației, se dispune efectuarea unei expertize psihiatrice.

(2) Expertiza se efectuează de un expert specializat în psihiatrie sau psihologie judiciară.

(3) În cazul în care expertul consideră că este necesară o examinare complexă, ce necesită internarea medicală a suspectului sau a inculpatului într-o instituție sanitară de specialitate în vederea examinării, sesizează procurorul sau instanța de judecată cu privire la necesitatea luării măsurii internării.

(4) În cursul urmăririi penale, procurorul dacă apreciază solicitarea expertului întemeiată poate solicita judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul de internare, ori sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, luarea măsurii internării în vederea efectuării expertizei psihiatrice, pe o perioadă de cel mult 60 de zile.

(5) Propunerea procurorului de luare a măsurii internării trebuie să fie motivată cuprinzând: fapta pentru care se efectuează cercetarea penală, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii și pedeapsa prevăzută de lege; faptele și împrejurările din care rezultă îndoiala asupra stării psihice a suspectului sau inculpatului, opinia expertului, motivarea necesității luării măsurii internării și a proporționalității acesteia cu scopul urmărit. Propunerea împreună cu dosarul cauzei, se prezintă judecătorului de libertăți.

(6) Judecătorul de drepturi și libertăți fixează ziua și ora de soluționare a propunerii de luare a măsurii internării, în cel mult 24 de ore de la data sesizării având obligația de a-l cita pe suspect sau inculpat pentru termenul fixat. Termenul se comunică procurorului precum și apărătorului suspectului sau inculpatului, căruia i se acordă, la cerere, dreptul de a studia dosarul cauzei și propunerea formulată de procuror.

(7) Soluționarea propunerii de luare a măsurii internării se face numai în prezența suspectului sau inculpatului, afară de cazul când acesta este dispărut, se sustrage sau când din cauza stării sănătății sau din cauză de forță majoră ori stare de necesitate, nu se poate prezenta.

(8) Participarea procurorului și a apărătorului ales sau numit din oficiu al suspectului sau inculpatului este obligatorie.

(9) Judecătorul este obligat să îl asculte pe expert asupra tuturor motivelor pe care se întemeiază propunerea de internare formulată de procuror.

(10) În cazul admiterii propunerii internare, încheierea judecătorului trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu:

a) descrierea faptei de care este acuzat suspectul sau inculpatul, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii și pedeapsa prevăzută de lege;

b) faptele și împrejurările din care rezultă îndoială asupra stării psihice a suspectului sau inculpatului,

c) motivarea necesității luării măsurii internării și a proporționalității acesteia cu scopul urmărit.

(11) După luarea măsurii, suspectului sau inculpatului i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele internării.

(12) Împotriva încheierii judecătorului de libertăți se poate face contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară de către suspect, inculpat sau de procuror în termen de 24 de ore de la pronunțare pentru cei prezenți și de la comunicare pentru cei lipsă.

(13) Suspectul, inculpatul, sau apărătorul acestuia poate face contestație numai împotriva încheierii prin care judecătorul a dispus internarea. Procurorul poate face contestație numai împotriva încheierii prin care judecătorul s-a respins propunerea de internare.

(14) Contestația formulată de suspect sau inculpat împotriva încheierii prin care s-a dispus internarea nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 3 zile de la data înregistrării acesteia.

(15) În vederea soluționării contestației formulate de procuror, instanța ierarhic superioară este obligată să îl citeze pe suspect sau inculpat,. Participarea procurorului la judecarea contestației este obligatorie.

(16) În vederea soluționării contestației formulate de suspect sau de inculpat, este suficient ca instanța ierarhic superioară să comunice acestuia și procurorului data stabilită pentru judecarea contestației și să le dea posibilitatea de a depune observații scrise până la acea dată, afară de cazul când apreciază că prezența suspectului sau inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a contestației.

(17) În cazul admiterii contestației formulate de suspect sau inculpat, instanța ierarhic superioară dispune, respingerea propunerii de internare și punerea de îndată în libertate a suspectului sau inculpatului dacă acesta nu este arestat în cauză sau într-o altă cauză.

(18) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea contestației. Dacă încheierea judecătorului de libertăți instanță nu este atacată cu contestație, acesta este obligat să restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de contestație.

(19) În cursul judecății măsura internării poate fi luată de instanța de judecată din oficiu sau la cererea procurorului, sau a expertului. Instanța de judecată este obligată să pună în discuția părților, avocaților acestora și a procurorului necesitatea luării măsurii internării. Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător.

(20) Imediat după luarea măsurii internării, judecătorul de libertăți, instanța de judecată sau președintele completului de judecată de la instanța ierarhic superioară, care a dispus măsura, încunoștințează despre aceasta un membru al familiei suspectului sau inculpatului ori o altă persoană desemnată de acesta. Efectuarea încunoștințării se consemnează într-un proces verbal.

(21) Îndată după introducerea suspectului sau inculpatului într-o instituție de specialitate în cadrul căreia urmează a fi efectuată expertiza, administrația instituției are obligația de a încunoștința persoanele prevăzute în alin. (20) despre locul unde acesta este internat.

(22) Dispozițiile alin. (21) se aplică în mod corespunzător și în cazul schimbării ulterioare a locului de internare, imediat după producerea schimbării.

(23) În cazul în care suspectul sau inculpatul, este arestat în cauză sau într-o altă cauză, judecătorul de libertăți sau instanța de judecată ce a dispus măsura internării într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei psihiatrice trebuie să informeze, de îndată, administrația locului de deținere despre măsura dispusă.

(24) Măsura internării medicale poate fi prelungită o singură dată de judecătorul de drepturi și libertăți sau de instanța de judecată, pe o durată de cel mult 60 de zile, la solicitarea motivată a procurorului formulată pe baza avizului directorului instituției sanitare de specialitate în care este internat suspectul sau inculpatul. Avizul trebuie însoțit de opinia motivată a expertului ce trebuie să cuprindă: descrierea activităților efectuate, motivele pentru care examinarea nu a fost finalizată pe parcursul internării, examinările ce urmează a fi efectuate, necesitatea prelungirii măsurii internării față de activitățile ce urmează a fi efectuate. Dispozițiile alin. (6) – (17) se aplică în mod corespunzător.

(25) Perioada în care suspectul sau inculpatul a fost internat într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei psihiatrice se deduce din durata pedepsei, dacă aceasta a fost pronunțată potrivit art. 72 C.pen.

Art. 180. Autopsia și exhumarea

(1) Autopsia se dispune de către organul de urmărire penală, când există o suspiciune rezonabilă sau este evident că decesul a fost cauzat direct sau indirect printr-o infracțiune sau este în legătură cu comiterea infracțiunii. În cazul în care corpul victimei a fost înhumat, este dispusă exhumarea pentru examinarea corpului și efectuarea autopsiei.

(2) Procurorul trebuie să dispună de îndată efectuarea unei autopsii dacă decesul s-a produs în perioada în care persoana se afla în custodia poliției.

(3) Înainte de efectuarea autopsiei, în vederea stabilirii dacă există motive pentru a suspecta faptul că persoana a decedat ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni, organul de urmărire poate solicita părerea specializată a medicului care a examinat fizic corpul în scopul stabilirii cauzei și orei decesului.

(4) Cu ocazia efectuării autopsiei, se iau măsuri speciale pentru a stabili identitatea corpului, fiind necesar a fi descrise informațiile cu privire la caracteristicile fizice externe și interne.

(5) Atunci când este necesar, pot fi utilizate metode științifice și de specialitate de identificare ca: luarea de amprente, analiza mostrei ADN și compararea profilului ADN obținut cu profilul ADN al unei persoane dispărute sau al altor persoane precum și orice alte analize sau metode științifice și de specialitate ce pot fi utilizate în scopul stabilirii identității corpului.

(6) Când expertiza se desfășoară în afara unei instituții specializate autopsierea corpului sunt fi efectuate de către unul sau, dacă este necesar mai mulți medici legiști.

(7) Dacă este locul unde locuiește familia persoanei decedate este cunoscut, organul de urmărire penală trebuie să încunoștințeze familia despre data autopsiei și despre dreptul de a desemna un expert recomandat de aceasta să participe la efectuarea autopsiei.

(8) Expertul are obligația de a acorda atenție urmelor biologice găsite de a le descrie și de a le conserva în scopul efectuării unei analize ADN, dacă s-a dispus astfel.

(9) Medicul care a tratat persoana decedată nu poate fi desemnat ca expert. Acesta poate fi audiat ca martor.

(10) Expertul ce efectuează autopsia trebuie să întocmească un raport detaliat cuprinzând toate constatările și concluziile sale cu privire la:

- a) identificare persoanei decedate,
- b) cauza probabilă a decesului,
- c) vătămările constatate pe corpul persoanei decedate. În cazul care se constată o urmă de violență pe corpului victimei, expertul trebuie să stabilească dacă aceasta a fost cauzată de către o altă persoană, iar în caz afirmativ, cu ce a fost produsă vătămarea, cum a fost produsă, cu cât timp înainte de deces a fost avut loc precum și dacă acea vătămare a cauzat decesul. În cazul în care se constată mai multe urme de violență pe corpul victimei, expertul trebuie să stabilească dacă fiecare dintre acestea a fost cauzată cu același mijloace și care dintre vătămările constatate a cauzat decesul. În cazul constatării existenței mai multor vătămări care ar fi putut provoca moartea victimei expertul trebuie să determine care vătămare sau care dintre aceste vătămări, prin efectul lor combinat, au cauzat decesul.
- d) urmele biologice găsite pe corpul persoanei decedate
- e) substanțele suspecte descoperite în corpul persoanei decedate
- f) data probabilă a morții
- g) circumstanțele producerii morții, inclusiv aprecierea dacă moartea survenit din cauze naturale, accident, suicid, săvârșirea unei infracțiuni sau din cauze necunoscute.

Art. 181. Autopsia foetusului sau a nou născutului decedat

(1) Autopsierea unui foetus se dispune pentru a se stabili stadiul de dezvoltare a acestuia, capacitatea de supraviețuire în afara uterului și cauza decesului.

(2) Autopsierea unui nou-născut decedat, se dispune pentru a se stabili stadiul va stabili în special dacă copilul a fost născut viu sau mort, dacă putea supraviețui, cât a supraviețuit, când a decedat și cauza decesului

Art. 182. Expertiza toxicologică

(1) În cazul în care există o suspiciune că decesul a fost produs prin otrăvire, substanțele suspecte care au fost găsite în corp sunt trimise în vederea efectuării expertizei unui serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau unui institut de specialitate.

(2) Expertul desemnat de instituție pentru efectuarea expertizei toxicologice trebuie să stabilească tipul, cantitatea și efectul substanței suspecte descoperite în corpul persoanei decedate.

Art. 183. Expertiza vătămarilor corporale cauzate victimei infracțiunii

(1) Expertiza vătămarilor corporale este, de regulă, efectuată printr-o examinare fizică a victimei. În cazul în care nu este posibilă sau necesară examinarea fizică, expertiza este efectuată în baza documentației medicale pusă la dispoziția expertului.

(2) Raportul de expertiză trebuie să cuprindă descrierea exactă a vătămarilor corporale, precum și opinia expertului, în special, cu privire la natura și gravitatea fiecărei vătămări, urmările pe care acestea le-au produs, pe care acestea l-au produs, modalitatea în care acestea au fost provocate.

Art. 184. Examinarea fizică

(1) Examinarea fizică a unei persoane presupune: examinarea exteriorului sau interiorului corpului acesteia precum și prelevarea de mostre biologice. În toate cazurile organul de urmărire penală trebuie să solicite, în prealabil consimțământul scris a persoanei ce urmează a fi examinată. În cazul persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu, altele decât suspectul sau inculpatul, consimțământul la examinarea fizică este solicitat reprezentantului legal, iar în cazul celor cu capacitatea restrânsă de exercițiu consimțământul scris al acestora trebuie încuviințat de reprezentanții legali.

(2) Examinarea fizică se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți, prin încheiere motivată, la cererea motivată a organului de urmărire penală, în cazul în care, în lipsa consimțământului scris al persoanei ce urmează a fi examinată, a reprezentatului legal sau a lipsei încuviințării din partea reprezentantului legal, această măsură este necesară pentru stabilirea unor fapte sau împrejurări importante pentru buna desfășurare a urmăririi penale, sau pentru a se determina dacă o anumită urmă sau consecință a infracțiunii poate fi găsită pe corpul sau în interiorul corpului acestuia numai dacă prin aceasta nu se produce o vătămarea sănătății unei persoane.

(3) Examinarea fizică a altor persoane decât suspectul sau inculpatul poate fi efectuată numai în măsura în care acestea pot fi audiate ca martor sau parte vătămată în cadrul procesului penal.

(4) Cererea organului de urmărire penală trebuie să cuprindă: numele persoanei a cărei examinare fizică este cerută, motivarea îndeplinirii condițiilor

prevăzute de alin. (2), modalitatea în care examinarea fizică urmează a fi efectuată, infracțiunea de care este acuzat suspectul sau inculpatul.

(5) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți admite sau respinge cererea de efectuarea a examinării fizice este definitivă.

(6) În baza încheierii judecătorului este întocmit mandatul de examinarea fizică ce trebuie să cuprindă: judecătorul care a dispus efectuarea examinării fizice, data când s-a dispus efectuarea acesteia, numele și calitatea persoanei ce urmează a fi examinată, descrierea în amănunt a activităților ce pot fi efectuate,

(7) În cazul în care persoana examinată își exprimă în scris consimțământul sau în cazul în care există un risc considerabil și iminent ca probele să fie alterare sau distruse în lipsa efectuării examinării fizice de îndată și înainte de obținerea autorizării judecătorului, organele de urmărire penală poate dispune, prin ordonanță, efectuarea examinării fizice. Ordonanța organului de urmărire penală precum și procesul verbal în care sunt consemnate activitățile desfășurate cu ocazia examinării fizice sunt înaintate de îndată judecătorului de drepturi și libertăți. În cazul în care judecătorul constată că au fost respectate dispozițiile alin. (2) dispune, prin încheiere motivată, validarea examinării fizice efectuată de organele de urmărire penală. Încălcarea de către organele de urmărire penală a dispozițiilor alin. (2) atrage excluderea probelor obținute prin examinarea fizică.

(8) Încheierea prin care se dispune validarea examinării fizice efectuată de organele de urmărire penală este definitivă.

(9) Examinarea fizică a interiorului corpului unei persoane, prelevarea de mostre biologice trebuie efectuată de un doctor, asistent medical sau de o persoană cu pregătire medicală de specialitate, de același sex cu persoana cu respectarea vieții private și a demnității persoanei, și avându-se în vedere impactul fizic și psihologic al vătămării ce ar putea fi produsă.

(10) Cu ocazia efectuării examinării fizice nu pot fi făcute intervenții medicale și nici nu pot fi administrate persoanei examinate substanțe care pot afecta conștiința și voința acestora.

(11) Activitățile efectuate cu ocazia examinării fizice sunt consemnate de organele de urmărire penală într-un proces verbal ce trebuie să cuprindă: numele, prenumele organului de urmărire penală care îl încheie, ordonanța sau încheierea prin care s-a dispus măsura, locul unde a fost încheiat, data, ora la care a început și ora la care s-a terminat activitatea, cu menționarea oricărui moment de întrerupere, numele și prenumele și adresa persoanelor prezente și calitatea în care acestea participă, numele și prenumele suspectului sau inculpatului, natura examinării fizice, descrierea amănunțită a activităților desfășurate, lista mostrelor prelevate în urma examinării fizice.

(12) Toate mostrele de sânge sau de țesuturi celulare prelevate de la o persoană pot fi utilizate numai în procesul penal în cadrul căruia au fost prelevate sau în cadrul altui proces penal aflat în curs. Mostrele care nu sunt utilizate în aceste limite trebuie distruse de îndată.

Art. 185. Expertiza ADN

(1) Expertiza ADN se poate dispune de către procuror, prin ordonanță, în cursul urmăririi penale sau de instanță, prin încheiere, în cursul judecății cu privire la mostrele prelevate în cursul examinării fizice și cu privire la orice alte probe ce au fost găsite sau ridicate, când este necesară pentru a stabili identitatea unei persoane sau dacă urmele găsite provin de la suspect, inculpat sau de la partea vătămată.

(2) Expertiza ADN se efectuează numai în cadrul unui serviciu medico-legal, laborator de expertiză criminalistică sau institut de specialitate specializat în acest tip de analize.

(3) Materialul biologic se pune la dispoziția expertului fără a fi precizat numele, prenumele, adresa, data și luna nașterii celui de la care au fost prelevate.

(4) Materialul biologic prelevat cu ocazia examinării corporale poate fi folosit numai la identificarea profilului ADN. Nicio altă informație nu poate fi solicitată cu ocazia efectuării expertizei ADN. Țesuturile celulare trebuie distruse de îndată ce hotărârea pronunțată în cadrul procesului penal în care au fost folosite a rămas definitivă.

(5) Datele obținute ca urmare a unei expertize ADN pot fi folosit și în cadrul altui proces penal în care este acuzată persoana de la care au fost prelevate

(6) Protecția datelor obținute ca urmare a expertizei ADN trebuie garantată.

CAPITOLUL VIII

Cercetarea la fața locului și reconstituirea

Art. 186. Cercetarea la fața locului

(1) Cercetarea la fața locului se dispune în cursul urmăririi penale de către procuror sau de către organele de cercetarea penală, iar în cursul judecății de către instanța de judecată, atunci când este necesară constatarea directă în scopul determinării sau clarificării unor împrejurări de fapt ce prezintă importanță în cadrul procesului penal.

(2) Cercetarea la fața locului se efectuează în prezența suspectului, sau a inculpatului ori a reprezentantului, acestuia. iar atunci când organul judiciar competent apreciază drept necesar, și în prezența celorlalte părți. Inculpatul sau suspectul ori reprezentantul acestora, și, după caz, celelalte părți, sunt citați în acest scop. Neprezentarea părților legal citate sau a reprezentanților acestora nu împiedică efectuarea cercetării

(3) Instanța efectuează cercetarea la fața locului în prezența procurorului, atunci când participarea acestuia la judecată este obligatorie.

(4) Când suspectul sau inculpatul este reținut ori arestat prezența acestuia este obligatorie. Dacă, din motive de forță majoră, inculpatul nu poate fi adus la cercetare, procurorul sau instanța îi pune în vedere ca are dreptul să fie reprezentat de un avocat ales sau desemnat din oficiu și ia măsuri pentru asigurarea reprezentării.

(5) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate interzice persoanelor care se află ori care vin la locul unde se efectuează cercetarea, să comunice între ele sau cu alte persoane.

(6) Organul de urmărire penală sau instanța efectuează cercetarea la fața locului în prezența martorilor asistenți, afară de cazul în care există o imposibilitate obiectivă de a asigura prezența acestora.

Art. 187. Reconstituirea

(1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, dacă găsește necesar pentru verificarea și precizarea unor date sau probe administrate ori pentru a stabili împrejurări de fapt ce prezintă importanță pentru soluționarea cauzei, poate să procedeze la reconstituirea, în întregime sau în parte, a modului și a condițiilor în care a avut loc evenimentul.

(2) Organele judiciare procedează la reconstituirea activităților sau a situațiilor, având în vedere împrejurările în care evenimentul a avut loc, pe baza probelor administrate. În cazul în care declarațiile martorilor sau ale părților cu privire la activitățile sau situațiile ce trebuie reconstituite sunt diferite, reconstituirea trebuie efectuată separat pentru fiecare variantă a evenimentelor descrisă de aceștia.

(3) Reconstituirea se face în prezența suspectului sau a inculpatului. Din motive de forță majoră, inculpatul nu poate fi adus la cercetare, procurorul sau instanța îi pune în vedere ca are dreptul să fie reprezentat de un avocat ales sau desemnat din oficiu și ia măsuri pentru asigurarea reprezentării.

(4) Reconstituirea poate fi efectuată, în întregime sau în parte și prin intermediul simulărilor generate de computer.

(5) Reconstituirea trebuie să fie efectuată astfel încât să nu fie încălcată legea sau ordinea publică, să nu fie adusă atingere moralei publice, și să nu fie pusă în pericol viața sau sănătatea persoanelor.

Art. 188. Participarea experților la efectuarea cercetării la fața locului sau a reconstituirii

(1) Organul de urmărire penală sau instanța care a dispus măsura poate solicita asistența unui expert, care să fie prezent la cercetarea la fața locului sau la reconstituire în vederea conservării sau descrierii probelor, efectuării măsurătorilor și consemnărilor necesare, întocmirii de schițe sau strângerii altor informații.

(2) Prezența unui expert la efectuarea cercetării la fața locului sau la reconstituire se poate dispune și alte cazuri în care în care organul de urmărire penală sau instanța apreciază că participarea acestuia este necesară pentru buna desfășurare a procedurii.

(3) În cazul în care participă la o cercetare la fața locului sau la o reconstituire, expertul poate propune ca anumite circumstanțe să fie clarificate sau ca persoanelor ce urmează a fi audiate să li se adreseze anumite întrebări.

Art. 189. Procesul-verbal de cercetare la fața locului sau de reconstituire

(1) Despre efectuarea cercetării la fața locului sau a reconstituirii se încheie un proces-verbal, care trebuie să cuprindă, pe lângă mențiunile prevăzute în art. 194, următoarele date:

- a) ordonanța sau încheierea prin care s-a dispus măsura;
- b) numele, prenumele și adresa persoanelor prezente și calitatea în care acestea participă;
- c) numele și prenumele suspectului sau inculpatului;
- d) descrierea amănunțită a situației locului, a urmelor găsite, a obiectelor examinate și a celor ridicate, a poziției și stării celorlalte mijloace materiale de proba, astfel încât acestea să fie redată cu precizie și pe cât posibil cu dimensiunile respective. În cazul reconstituirii se consemnează amănunțit și desfășurarea reconstituirii.

(2) În toate cazurile se pot face schițe, desene sau fotografii, ori alte asemenea lucrări, care se vizează și se anexează la procesul-verbal.

(3) Activitatea desfășurată și constatările expertului se consemnează de către acesta într-un raport care este parte integrantă a procesului verbal.

(4) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagină și la sfârșit de către cel care îl încheie, de către suspect sau inculpat precum și de către persoanele care au participat la activitatea de identificare. Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze procesul - verbal, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

CAPITOLUL IX

Fotografierea și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane

Art. 190. Fotografierea și amprentarea suspectului, inculpatului sau a altor persoane

(1) Organele de urmărire penală pot dispune fotografierea și amprentarea persoanei arestate, chiar și în lipsa consimțământului acestora.

(2) Procurorul poate autoriza ca organele de cercetare penală să dea publicității fotografia unei persoane, când această măsură este necesară pentru stabilirea identității persoanei sau în alte cazuri în care publicarea fotografiei prezintă importanță pentru buna desfășurare a urmăririi penale.

(3) Dacă este necesară identificarea amprentelor ce au fost găsite pe anumite obiecte, organele de urmărire penală pot dispune amprentarea persoanelor despre care se presupune că au intrat în contact cu acele obiecte.

CAPITOLUL X

Mijloace materiale de probă

Art. 191. Obiectele ca mijloc de probă

Obiectele care conțin sau poartă o urmă a faptei săvârșite, precum și orice alte obiecte care pot servi la aflarea adevărului, sunt mijloace materiale de probă.

Art. 192. Corpuri delictive

Sunt, de asemenea, mijloace materiale de probă obiectele care au fost folosite sau au fost destinate să servească la săvârșirea unei infracțiuni, precum și obiectele care sunt produsul infracțiunii.

Art. 193. Descrierea, fotografierea, înregistrarea mijloacelor materiale de probă

(1) Mijloacele materiale de probă trebuie descrise în mod amănunțit în procesul verbal încheiat de organele de urmărire penală cu ocazia ridicării acestora. În cazul în care este posibil, organele de urmărire penală trebuie să procedeze și la fotografierea mijloacelor materiale de probă sau la înregistrarea video a acestora.

(2) Mijloacele materiale de probă, trebuie să fie atașate, în măsura în care este posibil, la dosarul cauzei. Dacă din cauza volumului acestora sau din orice alte motive întemeiate, mijloacele materiale de probă nu pot fi atașate la dosar, organul de urmărire penală trebuie să ia măsuri cu privire la conservarea acestora. Instanța de judecată va fi informată despre locul în care sunt conservate mijloacele materiale de probă, după sesizarea acesteia prin rechizitoriu.

(3) Fotografiile sau suportul pe care au fost înregistrate imaginile cu mijloacele materiale de probă se atașează la dosar.

(4) Mijloacele materiale de probă trebuie păstrate de către organele judiciare până la soluționarea definitivă a cauzei cu excepția cazurilor în care se dispune restituirea către proprietarii acestora în condițiile art. 156.

CAPITOLUL XI

Înscrierile

Art. 194. Mijloacele de probă scrise

(1) Înscrierile pot servi ca mijloace de probă, dacă în conținutul lor se arată fapte sau împrejurări de natura să contribuie la aflarea adevărului.

(2) Procurorul sau instanța de judecată poate dispune atașarea cazierului judiciar al suspectului sau inculpatului, hotărârile penale definitive pronunțate de

instanțe române sau străine cu privire la suspect sau inculpat. Hotărârile definitive sau cazierul judiciar al părții vătămate sau al unui martor poate fi solicitat pentru evaluarea comportamentului, a calităților morale sau a credibilității acestora.

Art. 195. Procesul-verbal ca mijloc de probă

(1) Procesele-verbale încheiate de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată sunt mijloace de probă.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a încheia un proces verbal cu privire la orice acțiune investigativă întreprinsă pe parcursul urmăririi penale, cu ocazia desfășurării acțiunii sau imediat după încheierea acțiunii.

(3) În cazul în care organele de poliție, jandarmerie sau orice alte organe execută o dispoziție a instanței sau un mandat emis de judecătorul de drepturi și libertăți sau de instanța de judecată trebuie să încheie un proces verbal cu privire la activitățile desfășurate.

Art. 196. Cuprinsul și forma procesului-verbal

(1) Procesul-verbal trebuie să cuprindă:

- a) numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie,
- b) locul unde este încheiat,
- c) data și ora la care a început și ora la care s-a terminat încheierea procesului-verbal, cu menționarea oricărei întreruperi intervenite,
- d) numele, prenumele, ocupația și adresa martorilor asistenți, când există, sau a persoanelor ce au fost prezente la întocmirea procesului verbal cu menționarea calității acestora;
- e) descrierea amănunțită a celor constatate, precum și a măsurilor luate;
- f) numele, prenumele, ocupația și adresa persoanelor la care se referă procesul-verbal, obiecțiile și explicațiile acestora,
- g) mențiunile prevăzute de lege pentru cazurile speciale.

(2) Procesul-verbal trebuie semnat pe fiecare pagina și la sfârșit de cel care îl încheie, precum și de persoanele arătate la lit. d) și g). Dacă vreuna dintre aceste persoane nu poate sau refuză să semneze, se face mențiune despre aceasta precum și despre motivele imposibilității sau refuzului de a semna.

TITLUL V

MĂSURILE PREVENTIVE ȘI ALTE MĂSURI PROCESUALE

CAPITOLUL I

Măsurile preventive

SECȚIUNEA 1

Dispoziții generale

Art. 197. Scopul, condițiile generale de aplicare și categoriile măsurilor preventive

(1) Măsurile preventive pot fi dispuse numai în cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite cu detențiune pe viață sau cu închisoare și doar în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, al administrării corecte a probelor, al împiedicării sustragerii suspectului ori a inculpatului de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei ori a măsurii educative sau al prevenirii săvârșirii unei alte infracțiuni.

(2) Nicio persoană nu poate fi supusă unei măsuri preventive dacă împotriva sa nu există probe că a săvârșit o infracțiune.

(3) Nicio măsură preventivă nu poate fi dispusă, confirmată, prelungită sau menținută dacă există o cauză care împiedică exercitarea acțiunii penale.

(4) Orice măsură preventivă trebuie să fie proporțională cu gravitatea acuzației aduse persoanei față de care este luată și necesară pentru realizarea scopului urmărit prin dispunerea acesteia.

(5) Măsurile preventive sunt:

- a) reținerea;
- b) controlul judiciar;
- c) cauțiunea;
- d) arestul la domiciliu;
- e) arestarea preventivă.

(6) Arestarea preventivă poate fi dispusă numai în cazul în care luarea unei alte măsuri preventive dintre cele prevăzute în alin. (5) lit.b)-d) nu este suficientă pentru realizarea scopului prevăzut în alin. (1).

Art. 198. Organul judiciar competent și actul prin care se dispune asupra măsurilor preventive

(1) Măsura preventivă prevăzută în art. 197 alin. (5) lit.a) poate fi luată față de suspect de către organul de cercetare penală sau de către procuror, iar față de inculpat, de către procuror, numai în cursul urmăririi penale.

(2) Măsura preventivă prevăzută în art. 197 alin. (5) lit.b) poate fi luată față de inculpat, în cursul urmăririi penale, de către procuror sau de către judecătorul de drepturi și libertăți, în procedura de cameră preliminară, de către judecătorul de cameră preliminară, iar în cursul judecății, de către instanța de judecată.

(3) Măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.c)-e) pot fi luate față de inculpat, în cursul urmăririi penale, de către judecătorul de drepturi și libertăți, în procedura de cameră preliminară, de către judecătorul de cameră preliminară, iar în cursul judecății, de către instanța de judecată.

(4) Organul de cercetare penală și procurorul dispun asupra măsurilor preventive prin ordonanță motivată.

(5) Judecătorul de drepturi și libertăți și judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra tuturor cererilor, propunerilor, plângerilor, contestațiilor și oricăror alte sesizări privitoare la măsurile preventive în Camera de Consiliu, prin încheiere motivată.

(6) Instanța de judecată se pronunță asupra măsurilor preventive prin încheiere motivată.

SECȚIUNEA a 2-a

Reținerea

Art. 199. Reținerea suspectului

(1) Organul de cercetare penală sau procurorul are dreptul de a-l reține pe suspect, dacă există probe din care rezultă bănuiala rezonabilă că aceasta a săvârșit o infracțiune, indiferent de pedeapsa prevăzută de lege.

(2) Celui reținut i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele reținerii.

(3) Procurorul poate dispune reținerea suspectului pentru cel mult 24 de ore.

(4) În durata reținerii se include și timpul cât suspectul a fost privat de libertate prin conducere la sediul organului judiciar, conform legii.

(5) Organul de cercetare penală sau procurorul care a dispus măsura reținerii are obligația de a întocmi o ordonanță de reținere, care va cuprinde:

a) numele, prenumele și calitatea persoanei care a luat măsura reținerii și organul judiciar din care face parte;

b) datele de identitate ale suspectului reținut sau orice alte elemente care contribuie la identificarea acestuia;

c) locul, data și ora reținerii;

d) descrierea faptei de care este bănuit suspectul reținut, încadrarea juridică a acesteia și denumirea infracțiunii;

e) probele din care rezultă bănuiala rezonabilă că suspectul reținut a săvârșit infracțiunea;

f) temeiurile concrete care au determinat reținerea și probele pe care se întemeiază acestea;

g) indicarea locului de deținere unde se va executa măsura reținerii;

- h) data și ora întocmirii ordonanței;
- i) semnătura persoanei care a întocmit ordonanța;
- j) semnătura suspectului reținut. În cazul în care acesta refuză să semneze, se va face mențiune corespunzătoare în ordonanță.

(6) Suspectului reținut i se înmânează un exemplar original al ordonanței prevăzute în alin. (5).

(7) Organul de cercetare penală sau procurorul care a dispus luarea măsurii reținerii este obligat să aducă la cunoștința suspectului reținut, în scris, că are dreptul de a fi asistat de un apărător, ales ori numit din oficiu și dreptul de a nu face nicio declarație, cu excepția furnizării de informații referitoare la identitatea sa, atrăgându-i atenția că ceea ce declară poate fi folosit împotriva sa.

(8) Suspectul reținut are dreptul de a-și încunoștința personal apărătorul ales sau de a solicita organului de cercetare penală ori procurorului care a dispus măsura reținerii să-l încunoștințeze pe acesta. Modul de realizare a încunoștințării se consemnează într-un proces verbal. Persoanei reținute nu i se poate refuza exercitarea dreptului de a face personal încunoștințarea decât pentru motive temeinice, care vor fi consemnate în procesul verbal.

(9) Apărătorul ales are obligația de a se prezenta la sediul organului judiciar în termen de cel mult 2 ore de la încunoștințare, în caz de neprezentare a acestuia organul de cercetare penală sau procurorul care a dispus măsura numind pentru suspectul reținut un apărător din oficiu.

(10) Apărătorul suspectului reținut are dreptul de a comunica direct cu acesta, în condiții care să asigure confidențialitatea.

(11) Pe perioada reținerii suspectului a cărui identitate nu poate fi stabilită, organul de cercetare penală sau procurorul care a dispus măsura are dreptul de a proceda la fotografierea și amprentarea acestuia.

(12) Dacă reținerea a fost dispusă de organul de cercetare penală, acesta are obligația de a-l informa pe procuror cu privire la luarea măsurii preventive, de îndată și prin orice mijloace.

(13) Împotriva ordonanței organului de cercetare penală prin care s-a luat măsura reținerii, suspectul poate face plângere la procuror, înainte de expirarea duratei acesteia. Procurorul se pronunță de îndată, prin ordonanță. În cazul când constată că au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a măsurii reținerii, procurorul dispune ridicarea ei și punerea de îndată în libertate a celui reținut.

(14) Dacă procurorul nu pune în mișcare acțiunea penală față de persoana reținută înăuntrul duratei reținerii, acesta este pus în libertate la expirarea termenului reținerii sau, după caz, de îndată ce identitatea sa a fost stabilită.

Art. 200. Reținerea inculpatului

(1) Reținerea inculpatului poate fi dispusă de către procuror, în scopul prezentării acestuia în fața judecătorului de drepturi și libertăți pentru luarea măsurii arestării preventive, dacă din probe rezultă motive verosimile de a bănui că

inculpatul a săvârșit o infracțiune și există vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 221 alin. (1) și (2).

(2) Reținerea inculpatului de către procuror se poate dispune numai după ascultarea acestuia, în prezența apărătorului ales sau numit din oficiu.

(3) Înainte de a proceda la ascultarea inculpatului, procurorul îi aduce la cunoștință infracțiunea de care este acuzat și dreptul de a nu face nicio declarație, atrăgându-i atenția că ceea ce declară poate fi folosit împotriva sa.

(4) Procurorul poate dispune reținerea inculpatului pentru cel mult 24 de ore.

(5) Dacă inculpatul a fost adus în fața procurorului, pentru a fi ascultat, în baza unui mandat de aducere legal emis, în termenul prevăzut la alin. (4) nu se include perioada cât inculpatul s-a aflat sub puterea acelui mandat.

(6) În cazul în care inculpatul a fost reținut anterior ca suspect, dacă procurorul dispune punerea în mișcare a acțiunii penale față de acesta până la expirarea duratei reținerii, durata maximă a reținerii se calculează prin scăderea din 24 de ore a perioadei în care inculpatul a fost reținut ca suspect.

(7) După luarea măsurii, inculpatului i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii.

(8) Procurorul are obligația de a întocmi o ordonanță de reținere, care va cuprinde:

a) numele, prenumele și calitatea persoanei care a luat măsura reținerii și organul judiciar din care face parte;

b) datele de identitate ale inculpatului;

c) data și ora reținerii;

d) durata pentru care s-a dispus reținerea inculpatului;

e) descrierea faptei săvârșite de inculpat, cu arătarea datei și locului comiterii acesteia, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii și pedeapsa prevăzută de lege;

f) probele din care rezultă motivele verosimile de a bănui că inculpatul a săvârșit infracțiunea;

g) temeiurile concrete care au determinat reținerea și probele pe care se întemeiază acestea;

h) indicarea locului de deținere unde se va executa măsura reținerii;

i) data și ora întocmirii ordonanței;

j) semnătura procurorului;

k) semnătura inculpatului. În cazul în care aceasta refuză să semneze, se va face mențiune corespunzătoare în ordonanță.

(9) Inculpatului reținut i se înmânează un exemplar original al ordonanței prevăzute în alin. (8).

(10) Împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura reținerii, inculpatul poate face plângere, înainte de expirarea termenelor prevăzute în alin. (4) și (6), la prim-procurorul parchetului sau, după caz, la procurorul ierarhic superior. Prim-procurorul sau procurorul ierarhic superior se pronunță de îndată, prin ordonanță. În cazul când constată că au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a măsurii reținerii, prim-procurorul sau procurorul ierarhic superior dispune ridicarea ei și punerea de îndată în libertate a inculpatului.

(11) Procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța competentă, în vederea luării măsurii arestării preventive față de inculpatul reținut, cu cel puțin 6 ore înainte de expirarea duratei reținerii acestuia.

(12) În cazul în care procurorul nu sesizează judecătorul de drepturi și libertăți în termenul prevăzut în alin. (11), măsura reținerii încetează de drept la expirarea acestui termen și inculpatul va fi pus în libertate de îndată.

Art. 201. Încunoștințarea despre reținere

(1) Imediat după reținere, persoana reținută are dreptul de a încunoștința personal sau de a solicita organului judiciar care a dispus măsura să încunoștințeze un membru al familiei sale ori o altă persoană desemnată de aceasta despre luarea măsurii reținerii și despre locul unde este reținută.

(2) Dacă persoana reținută nu este cetățean român, aceasta are și dreptul de a încunoștința sau de a solicita încunoștințarea misiunii diplomatice ori oficiului consular al statului al cărui cetățean este sau, după caz, a unei organizații internaționale umanitare, dacă nu dorește să beneficieze de asistența autorităților din țara sa de origine, ori a reprezentanței organizației internaționale competente, dacă este refugiat sau, din orice alt motiv, se află sub protecția unei astfel de organizații.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător și în cazul schimbării ulterioare a locului de reținere, imediat după producerea schimbării.

(4) Organul judiciar care a dispus măsura reținerii are obligația de a aduce la cunoștința celui reținut, în scris și în limba pe care o înțelege, dispozițiile alin. (1) - (3) și de a consemna într-un proces verbal modul în care s-a realizat încunoștințarea.

(5) Persoanei reținute nu i se poate refuza exercitarea dreptului de a face personal încunoștințarea decât pentru motive temeinice, care vor fi consemnate în procesul verbal.

(6) În toate cazurile, încunoștințarea poate fi întârziată pentru cel mult 4 ore, dacă această întârziere este determinată de nevoile excepționale ale urmăririi penale în cauza respectivă, ce vor fi prevăzute în procesul verbal întocmit potrivit alin. (4).

SECȚIUNEA a 3-a

Punerea sub control judiciar și liberarea provizorie sub control judiciar

Art. 202. Condițiile generale de aplicare a controlului judiciar

(1) În cursul urmăririi penale, procurorul poate dispune punerea sub control judiciar a inculpatului, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 221 alin. (1) și (2) iar luarea acestei măsuri preventive este suficientă pentru realizarea scopului prevăzut în art. 197 alin. (1).

(2) Judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, și instanța de judecată,

în cursul judecării, poate dispune punerea sub control judiciar a inculpatului sau, după caz, liberarea provizorie sub control judiciar a acestuia, atunci când este arestat preventiv, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în alin. (1).

Art. 203. Punerea inculpatului sub control judiciar de către procuror

(1) În mod excepțional, ținând seama de nevoile urgente ale urmăririi penale, procurorul poate dispune în mod provizoriu, prin ordonanță, punerea inculpatului sub control judiciar pentru cel mult 72 de ore.

(2) Cu cel puțin 48 de ore înainte de expirarea termenului prevăzut în alin. (1), procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul, în vederea confirmării măsurii dispuse, înaintând judecătorului de drepturi și libertăți și dosarul cauzei.

(3) În cazul în care procurorul nu sesizează judecătorul de drepturi și libertăți în termenul prevăzut în alin. (2), măsura controlului judiciar încetează de drept la expirarea acestui termen.

(4) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform alin. (2) fixează termen de soluționare în Camera de Consiliu și dispune citarea inculpatului.

(5) Neprezentarea inculpatului nu împiedică judecătorul de drepturi și libertăți să dispună asupra măsurii luate de procuror. În toate cazurile, este obligatorie acordarea asistenței juridice pentru inculpat de către un apărător, ales sau numit din oficiu.

(6) Participarea procurorului este obligatorie.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți dispune, prin încheiere, mai înainte de expirarea termenului prevăzut în alin. (1), asupra legalității și temeiniciei ordonanței procurorului.

(8) Judecătorul de drepturi și libertăți poate confirma măsura luată de procuror sau poate ridica măsura, când constată că au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a acesteia.

(9) În cazul în care măsura este confirmată, judecătorul de drepturi și libertăți dispune punerea în continuare a inculpatului sub control judiciar, putând menține sau modifica obligațiile impuse acestuia.

(10) Încheierea judecătorului de drepturi și libertăți nu poate fi contestată.

(11) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la pronunțarea încheierii.

Art. 204. Punerea inculpatului sub control judiciar de către judecătorul de drepturi și libertăți

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul unde s-a constatat săvârșirea

infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală poate dispune, la propunerea motivată a procurorului, punerea sub control judiciar a inculpatului.

(2) Procurorul înaintează judecătorului de drepturi și libertăți propunerea prevăzută în alin. (1) împreună cu dosarul cauzei.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform alin. (1) fixează termen de soluționare în Camera de Consiliu în termen de 48 de ore de la înregistrarea propunerii și dispune citarea inculpatului.

(4) Dispozițiile art. 203 alin. (5) și (6) se aplică în mod corespunzător.

(5) Judecătorul de drepturi și libertăți admite sau respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.

(6) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la pronunțarea încheierii.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți care respinge propunerea de arestare preventivă a inculpatului poate dispune, prin aceeași încheiere, punerea acestuia sub control judiciar, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege.

(8) Încheierile prevăzute în alin. (5) și (7) nu pot fi contestate.

Art. 205. Punerea inculpatului sub control judiciar de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată

(1) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, punerea inculpatului sub control judiciar, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu.

(2) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată îl ascultă pe inculpat, afară de cazul când acesta este dispărut sau se sustrage. În toate cazurile, este obligatorie acordarea asistenței juridice pentru inculpat de către un apărător, ales sau numit din oficiu.

(3) Încheierea prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune punerea sub control judiciar a inculpatului sau respinge cererea procurorului de luare a acestei măsuri nu poate fi contestată.

Art. 206. Liberarea provizorie sub control judiciar a inculpatului arestat preventiv

(1) Inculpatul arestat preventiv poate formula cerere de liberare provizorie sub control judiciar, în tot cursul procesului penal.

(2) Soluționarea cererii, în cursul urmăririi penale, se face de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, în procedura de cameră preliminară, de către judecătorul de cameră preliminară, iar, în cursul judecării, de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza.

(3) În cursul urmăririi penale, cererea se depune la procuror, care are obligația să o înainteze judecătorului de drepturi și libertăți în termen de cel mult 24 de ore de la înregistrarea acesteia, împreună cu dosarul cauzei.

(4) În procedura de cameră preliminară, cererea se depune la judecătorul de cameră preliminară iar, în cursul judecății, cererea se depune la instanța de judecată în fața căreia se află cauza.

(5) Cererea inculpatului se soluționează, prin încheiere, în termen de cel mult 3 zile de la înregistrarea acesteia.

(6) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată poate dispune din oficiu liberarea provizorie sub control judiciar a inculpatului, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

(7) Prezența inculpatului și asistarea acestuia de apărător, ales sau numit din oficiu, precum și participarea procurorului sunt obligatorii.

(8) În cazul în care, din cauza stării sănătății sau din cauză de forță majoră ori de stare de necesitate, inculpatul nu poate fi adus în fața judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, cererea de liberare provizorie va fi examinată în lipsa acestuia, însă numai în prezența apărătorului său, ales sau numit din oficiu, căruia i se dă cuvântul pentru a formula concluzii.

(9) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată admite cererea inculpatului ori dispune din oficiu liberarea provizorie sub control judiciar a acestuia nu poate fi contestată.

(10) În tot cursul procesului penal, încheierea prin care se respinge cererea de liberare provizorie sub control judiciar poate fi atacată cu contestație de către inculpat la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 24 de ore de la pronunțare. În cazul inculpatului prevăzut în alin. (8), termenul de 24 de ore curge de la data comunicării încheierii.

(11) Contestația declarată de inculpat nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de cel mult 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(12) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară comunică inculpatului și procurorului data stabilită pentru soluționarea contestației, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(13) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(14) Copia dispozitivului încheierii prin care s-a admis cererea de liberare provizorie sub control judiciar ori s-a dispus din oficiu această măsură se comunică administrației locului de deținere, care este obligată să ia măsuri pentru punerea în libertate a inculpatului, conform legii, precum și organului de poliție desemnat cu supravegherea obligațiilor care revin acestuia pe durata măsurii.

Art. 207. Conținutul controlului judiciar

(1) Pe timpul cât se află sub control judiciar, inculpatul trebuie să respecte următoarele obligații:

a) să se prezinte la organul de urmărire penală ori, după caz, la judecătorul de drepturi și libertăți, la judecătorul de cameră preliminară sau la instanța de judecată ori de câte ori este chemat;

b) să nu își schimbe locuința fără încuviințarea organului judiciar care a dispus măsura sau în fața căruia se află cauza;

c) să se prezinte la organul de poliție desemnat cu supravegherea sa de către organul judiciar care a dispus măsura, conform programului de supraveghere întocmit de organul de poliție, sau ori de câte ori este chemat;

(2) Organul judiciar care a dispus măsura poate impune inculpatului ca, pe timpul controlului judiciar, să respecte una sau mai multe dintre următoarele obligații:

a) să nu depășească o anumită limită teritorială, fixată de organul judiciar, decât cu încuviințarea prealabilă a acestuia;

b) să nu se deplaseze în locuri anume stabilite de organul judiciar sau să se deplaseze doar în locurile stabilite de acesta;

c) să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere;

d) să nu pătrundă în locuința persoanei vătămate;

e) să nu se apropie de persoana vătămată sau membrii familiei acesteia, de alți participanți la comiterea infracțiunii, de martori ori experți și să nu comunice cu aceste persoane, direct sau indirect;

f) să nu se întâlnească cu alte persoane, anume desemnate de organul judiciar și să nu comunice cu acestea pe nici o cale;

g) să nu exercite profesia, meseria sau să nu desfășoare activitatea în exercitarea căreia a săvârșit fapta;

h) să comunice periodic informații relevante în scopul controlului mijloacelor sale de existență;

i) să se supună unor măsuri de control, îngrijire sau tratament medical, în special în scopul dezintoxicării;

j) să nu participe la spectacole sportive sau culturale ori la alte adunări publice;

k) să nu conducă niciun vehicul sau anumite vehicule stabilite de organul judiciar;

l) să nu dețină, să nu folosească și să nu poarte nicio categorie de arme;

m) să nu emită cecuri.

(3) Organul judiciar poate impune obligația prevăzută în alin. (2) lit.c) numai cu acordul inculpatului.

(4) În cuprinsul actului prin care se dispune controlul judiciar, vor fi prevăzute în mod expres obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte pe durata acestuia și i se atrage atenția că, în caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care îi revin, se va lua față de el măsura arestului la domiciliu sau măsura arestării preventive.

(5) Supravegherea respectării de către inculpat a obligațiilor care îi revin pe durata controlului judiciar se realizează de către organul de poliție anume desemnat de organul judiciar care a dispus măsura.

(6) Dacă, în cadrul obligației prevăzute în alin. (2) lit.a), s-a impus inculpatului interdicția de a părăsi țara sau o anumită localitate, câte o copie de pe ordonanța procurorului ori, după caz, a încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată se comunică, în ziua emiterii ordonanței sau a pronunțării încheierii, inculpatului, secției de poliție în a cărei rază teritorială locuiește acesta, serviciului public comunitar de evidență a persoanelor, organelor competente să elibereze pașaportul și organelor de frontieră, în vederea asigurării respectării de către inculpat a obligației care îi revine. Organele în drept înscriu în actul de identitate al inculpatului măsura dispusă, refuză eliberarea pașaportului sau, după caz, ridică provizoriu pașaportul pe durata măsurii și dispun darea inculpatului în consemn la punctele de trecere a frontierei.

(7) Organul de poliție prevăzut în alin. (5) verifică periodic respectarea obligațiilor de către inculpat iar, în cazul în care constată încălcări ale acestora, sesizează de îndată procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecății.

(8) În caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care compun controlul judiciar, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, la cererea procurorului ori din oficiu, dispune revocarea acestei măsuri și luarea față de inculpat a măsurii arestului la domiciliu sau a măsurii arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 208. Reguli speciale

(1) Pe durata controlului judiciar, judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura poate dispune, prin încheiere, la propunerea motivată a procurorului sau la cererea motivată a inculpatului, impunerea unor noi obligații pentru inculpat ori înlocuirea sau încetarea celor dispuse inițial, dacă intervin motive temeinice care justifică aceasta.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și în procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății, când judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată dispune, prin încheiere, la cererea motivată a procurorului sau a inculpatului ori din oficiu.

(3) În cazul prevăzut în alin. (1), judecătorul de drepturi și libertăți fixează termen de soluționare în Camera de Consiliu în termen de 5 zile de la înregistrarea propunerii sau cererii, comunicând procurorului și inculpatului termenul fixat.

(4) Procurorul este obligat să înainteze dosarul cauzei către judecătorul de drepturi și libertăți în termen de cel mult 24 de ore de la solicitarea acestuia.

(5) Propunerea procurorului se comunică inculpatului iar cererea inculpatului se comunică procurorului.

(6) Judecătorul de drepturi și libertăți soluționează propunerea sau cererea în lipsa inculpatului și a procurorului. Inculpatul și procurorul au dreptul de a depune observații scrise, care sunt prezentate judecătorului de drepturi și libertăți cu cel puțin 24 de ore înainte de expirarea termenului stabilit pentru soluționarea propunerii sau cererii.

(7) Dacă, în cursul urmăririi penale, s-a impus inculpatului obligația prevăzută în art. 207 alin. (2) lit.a), judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura verifică din oficiu, prin încheiere, la fiecare 60 de zile, dacă subzistă temeiurile care au determinat stabilirea acestei obligații, dispunând prelungirea sau, după caz, înlocuirea ori încetarea ei. Dispozițiile alin. (4) se aplică în mod corespunzător.

(8) În cazul prevăzut în alin. (7), judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță în Camera de Consiliu, prin încheiere, în lipsa inculpatului și a procurorului. Inculpatul și procurorul au dreptul de a depune observații scrise, care sunt prezentate judecătorului de drepturi și libertăți cu cel puțin 3 zile înainte de expirarea termenului de verificare stabilit de acesta.

(9) Încheierile prevăzute în alin. (1), (2) și (8) nu pot fi contestate.

Art. 209. Revocarea controlului judiciar

(1) Controlul judiciar se revocă în următoarele cazuri:

a) inculpatul încalcă, cu rea-credință, obligațiile care îi revin pe durata măsurii;

b) inculpatul săvârșește cu intenție o nouă infracțiune, pedepsită cu detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 2 ani, pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa.

(2) Revocarea controlului judiciar se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată, la cererea motivată a procurorului ori din oficiu, după ascultarea inculpatului în prezența apărătorului său, ales sau numit din oficiu. Revocarea se dispune și în lipsa inculpatului, când acesta, fără motive temeinice, nu se prezintă la chemarea făcută, însă numai în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu.

(3) Participarea procurorului este obligatorie.

(4) În caz de revocare a controlului judiciar, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune arestul la domiciliu ori arestarea preventivă a inculpatului, în condițiile prevăzute de lege.

(5) În tot cursul procesului penal, încheierea prin care se dispune revocarea controlului judiciar poate fi atacată cu contestație de către inculpat la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 24 de ore de la pronunțare, dacă a fost prezent și de la comunicare, dacă a lipsit.

(6) Contestația nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de cel mult 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară fixează data de soluționare a contestației, pe care o comunică inculpatului și

procurorului, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(8) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul când judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a contestației.

(9) Când revocarea controlului judiciar s-a dispus de către judecătorul de drepturi și libertăți, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată fără ascultarea inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară are obligația de a-l asculta pe acesta în prezența apărătorului său, ales sau numit din oficiu, afară de cazul când este dispărut sau se sustrage. În acest caz, participarea procurorului la soluționarea contestației este obligatorie.

(10) Încheierea prin care se respinge cererea de revocare a controlului judiciar nu poate fi contestată.

SECȚIUNEA a 4-a

Rămânerea în libertate pe cauțiune și liberarea provizorie pe cauțiune

Art. 210. Condițiile generale de aplicare a cauțiunii

Judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, și instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune rămânerea în libertate pe cauțiune a inculpatului sau, după caz, liberarea provizorie pe cauțiune a acestuia, atunci când este arestat preventiv, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 221 alin. (1) și (2), luarea acestei măsuri este suficientă pentru realizarea scopului prevăzut în art. 197 alin. (1) iar inculpatul depune o cauțiune a cărei valoare este stabilită de către organul judiciar.

Art. 211. Rămânerea în libertate pe cauțiune a inculpatului în privința căruia s-a formulat propunere de arestare preventivă

(1) Inculpatul în privința căruia s-a formulat de către procuror, în cursul urmăririi penale, propunere de arestare preventivă, poate solicita judecătorului de drepturi și libertăți rămânerea sa în libertate, sub condiția plății unei cauțiuni.

(2) Dacă judecătorul de drepturi și libertăți găsește întemeiată cererea inculpatului dispune, prin încheiere, admiterea în principiu a acesteia, suspendarea soluționării propunerii de arestare preventivă și acordarea unui termen rezonabil pentru depunerea cauțiunii, până la expirarea duratei reținerii, când inculpatul este reținut sau de cel mult 24 de ore, când acesta este liber.

(3) În cazul în care inculpatul depune cauțiunea în termenul stabilit potrivit alin. (2), judecătorul de drepturi și libertăți, printr-o nouă încheiere, respinge

propunerea de arestare preventivă și dispune rămânerea în libertate pe cauțiune a inculpatului.

(4) Încheierile prevăzute în alin. (2) și (3) nu pot fi contestate.

(5) Dacă inculpatul nu depune cauțiunea în termenul prevăzut în alin. (2) iar judecătorul de drepturi și libertăți admite propunerea de arestare preventivă, acesta acordă inculpatului, prin aceeași încheiere, un termen de cel mult 10 zile pentru depunerea cauțiunii.

(6) În cazul depunerii cauțiunii în termenul fixat de judecătorul de drepturi și libertăți conform alin. (5), măsura arestării preventive a inculpatului încetează de drept, judecătorul constatând aceasta printr-o încheiere care nu poate fi contestată.

Art. 212. Liberarea provizorie pe cauțiune a inculpatului arestat preventiv

(1) Inculpatul arestat preventiv poate formula cerere de liberare provizorie pe cauțiune, în tot cursul procesului penal.

(2) Soluționarea cererii, în cursul urmăririi penale, se face de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, în procedura de cameră preliminară, de către judecătorul de cameră preliminară iar, în cursul judecății, de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza.

(3) În cursul urmăririi penale, cererea se depune la procuror, care are obligația să o înainteze judecătorului de drepturi și libertăți în termen de cel mult 24 de ore de la înregistrarea acesteia, împreună cu dosarul cauzei.

(4) În procedura de cameră preliminară și cursul judecății, cererea se depune la judecătorul de cameră preliminară sau la instanța de judecată în fața căreia se află cauza.

(5) Prezența inculpatului și asistarea acestuia de apărător, ales sau numit din oficiu, precum și participarea procurorului sunt obligatorii.

(6) În cazul în care, din cauza stării sănătății sau din cauză de forță majoră ori de stare de necesitate, inculpatul nu poate fi adus în fața judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, cererea de liberare provizorie va fi examinată în lipsa acestuia, însă numai în prezența apărătorului său, ales sau numit din oficiu, căruia i se dă cuvântul pentru a formula concluzii.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată se pronunță, în termen de cel mult 3 zile de la înregistrarea cererii, asupra îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru acordarea liberării provizorii pe cauțiune.

(8) Când constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, prin încheiere, admite în principiu cererea de liberare provizorie și stabilește obligațiile care îi vor reveni inculpatului pe durata liberării provizorii precum și

valoarea cauțiunii, pe care o comunică acestuia, acordându-i un termen de cel mult 10 zile pentru depunerea ei.

(9) Dacă se depune cauțiunea în termenul fixat conform alin. (8), judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, printr-o nouă încheiere, admite cererea de liberare provizorie și dispune punerea de îndată în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.

(10) Dacă nu se depune cauțiunea în termenul prevăzut în alin. (8), judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată respinge, prin încheiere, cererea formulată de inculpat.

(11) Încheierile prevăzute în alin. (8) - (10) nu pot fi contestate.

(12) În tot cursul procesului penal, încheierea prin care este respinsă în principiu cererea de liberare provizorie pe cauțiune, pe motiv că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, poate fi atacată cu contestație de către inculpat la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 24 de ore de la pronunțare. În cazul inculpatului prevăzut în alin. (6), termenul de 24 de ore curge de la data comunicării încheierii.

(13) Contestația declarată de inculpat nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de cel mult 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(14) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară comunică inculpatului și procurorului data stabilită pentru soluționarea contestației, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(15) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(16) În cazul admiterii contestației de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, dispozițiile alin. (8) - (10) se aplică în mod corespunzător.

(17) Copia dispozitivului încheierii prin care s-a admis cererea de liberare provizorie pe cauțiune se comunică administrației locului de deținere, care este obligată să ia măsuri pentru punerea în libertate a inculpatului, conform legii, precum și organului de poliție desemnat cu supravegherea obligațiilor care revin acestuia pe durata măsurii.

Art. 213. Conținutul cauțiunii

(1) Cauțiunea constă în consemnarea pe numele inculpatului, la dispoziția judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată care a dispus măsura rămânerii în libertate pe cauțiune ori liberării provizorii pe cauțiune, a unei sume de bani determinate ori în constituirea unei garanții reale, mobiliare ori imobiliare, în limita unei sume de bani determinate, în favoarea aceluiași organ judiciar.

(2) Valoarea cauțiunii este de cel puțin 1.000 lei și se determină în raport cu gravitatea acuzației aduse inculpatului, situația materială și obligațiile legale ale acestuia.

(3) Pe perioada măsurii, inculpatul trebuie să respecte obligațiile prevăzute în art. 207 alin. (1) și i se poate impune respectarea uneia ori mai multora dintre obligațiile prevăzute în art. 207 alin. (2). Dispozițiile art. 207 alin. (3) - (8) și art. 208 se aplică în mod corespunzător.

(4) Cauțiunea garantează respectarea de către inculpat a obligațiilor prevăzute în alin. (3) și se restituie acestuia, la data rămânerii definitive a oricărei soluții pronunțate în cursul procesului penal, dacă nu s-a dispus revocarea libertății pe cauțiune pentru motivele arătate în art.214 alin. (1).

(5) În caz de încălcare cu rea-credință a obligațiilor care revin inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, la cererea motivată a procurorului ori din oficiu, dispune revocarea acestei măsuri și luarea față de inculpat a măsurii arestului la domiciliu sau a măsurii arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 214. Revocarea libertății pe cauțiune

(1) Libertatea pe cauțiune se revocă în următoarele cazuri:

a) inculpatul încalcă, cu rea-credință, obligațiile care îi revin pe durata măsurii;

b) inculpatul săvârșește cu intenție o nouă infracțiune, pedepsită cu detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 2 ani, pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa.

(2) Revocarea libertății pe cauțiune se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată, la cererea motivată a procurorului ori din oficiu, după ascultarea inculpatului în prezența apărătorului său, ales sau numit din oficiu. Revocarea se dispune și în lipsa inculpatului, când acesta, fără motive temeinice, nu se prezintă la chemarea făcută, însă numai în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu.

(3) Participarea procurorului este obligatorie.

(4) În caz de revocare a libertății pe cauțiune, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune arestul la domiciliu ori arestarea preventivă a inculpatului, în condițiile prevăzute de lege.

(5) În cazul prevăzut în alin. (4), cauțiunea nu se restituie și se face venit la bugetul de stat, dacă față de inculpat se pronunță o hotărâre definitivă prin care este condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață sau la pedeapsa închisorii cu executare în regim de detenție ori i se aplică o măsură educativă privativă de libertate. Cauțiunea se restituie inculpatului la data rămânerii definitive a oricărei alte soluții dispuse în cursul procesului penal cu privire la acesta.

(6) În tot cursul procesului penal, încheierea prin care se dispune revocarea libertății pe cauțiune poate fi atacată cu contestație de către inculpat la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 24 de ore de la pronunțare, dacă a fost prezent și de la comunicare, dacă a lipsit.

(7) Contestația nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de cel mult 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(8) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară fixează data de soluționare a contestației, pe care o comunică inculpatului și procurorului, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(9) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul când judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a contestației.

(10) Când revocarea libertății pe cauțiune s-a dispus de către judecătorul de drepturi și libertăți, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată fără ascultarea inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară are obligația de a-l asculta pe acesta în prezența apărătorului său, ales sau numit din oficiu, afară de cazul când este dispărut sau se sustrage. În acest caz, participarea procurorului la soluționarea contestației este obligatorie.

(11) Încheierea prin care se respinge cererea de revocare a libertății pe cauțiune nu poate fi contestată.

SECȚIUNEA a 5-a

Arestul la domiciliu

Art. 215. Condițiile generale de aplicare a arestului la domiciliu

(1) Arestul la domiciliu se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art. 221 alin. (1) - (3) și există vreunul dintre următoarele cazuri:

a) lipsirea totală de libertate a inculpatului nu este justificată în raport cu vârsta, starea sănătății, situația familială ori alte împrejurări relevante privitoare la persoana acestuia;

b) luarea acestei măsuri este suficientă pentru realizarea scopului prevăzut în art. 197 alin. (1).

(2) Măsura prevăzută în alin. (1) nu poate fi dispusă cu privire la inculpatul față de care există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune asupra unui membru de familie și cu privire la inculpatul care a fost condamnat definitiv anterior pentru infracțiunea de evadare, afară de cazul când pentru această condamnare a intervenit reabilitarea ori s-a împlinit termenul de reabilitare.

Art. 216. Aplicarea arestului la domiciliu de către judecătorul de drepturi și libertăți

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală poate dispune, la propunerea motivată a procurorului, arestul la domiciliu al inculpatului.

(2) Procurorul înaintează judecătorului de drepturi și libertăți propunerea prevăzută în alin. (1) împreună cu dosarul cauzei.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform alin. (1) fixează termen de soluționare în Camera de Consiliu în termen de 24 de ore de la înregistrarea propunerii și dispune citarea inculpatului.

(4) Neprezentarea inculpatului nu împiedică judecătorul de drepturi și libertăți să soluționeze propunerea înaintată de procuror. În toate cazurile, este obligatorie acordarea asistenței juridice pentru inculpat de către un apărător, ales sau numit din oficiu.

(5) Participarea procurorului este obligatorie.

(6) Judecătorul de drepturi și libertăți admite sau respinge propunerea procurorului prin încheiere motivată.

(7) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la pronunțarea încheierii.

(8) Judecătorul de drepturi și libertăți care respinge propunerea de arestare preventivă a inculpatului poate dispune, prin aceeași încheiere, arestul la domiciliu al acestuia, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege.

(9) Încheierile prevăzute în alin. (6) și (8) nu pot fi contestate.

Art. 217. Aplicarea arestului la domiciliu de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată

(1) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza poate dispune, prin încheiere, arestul la domiciliu al inculpatului, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu.

(2) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată îl ascultă pe inculpat, afară de cazul când acesta nu se prezintă la chemarea făcută. În toate cazurile, este obligatorie acordarea asistenței juridice pentru inculpat de către un apărător, ales sau numit din oficiu.

(3) Încheierea prin care judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune arestul la domiciliu al inculpatului sau respinge cererea procurorului de luare a acestei măsuri nu poate fi contestată.

Art. 218. Conținutul măsurii arestului la domiciliu

(1) Măsura arestului la domiciliu constă în obligația impusă inculpatului, pe o perioadă determinată, de a nu părăsi imobilul unde locuiește în mod statornic, fără permisiunea organului judiciar care a dispus măsura sau în fața căruia se află cauza și de a se supune unor restricții stabilite de acesta.

(2) Pe durata arestului la domiciliu, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată impune inculpatului respectarea următoarelor obligații:

a) să se prezinte în fața organului de urmărire penală, a judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată ori de câte ori este chemat;

b) să nu comunice, pe orice cale, cu persoana vătămată sau membrii de familie ai acesteia, cu alți participanți la comiterea infracțiunii, cu martorii ori experții, precum și cu orice alte persoane care nu locuiesc în mod obișnuit împreună cu el sau nu se află în îngrijirea sa.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată poate impune inculpatului obligația ca, pe durata arestului la domiciliu, să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere.

(4) Obligația prevăzută în alin. (3) poate fi impusă numai cu acordul inculpatului și doar dacă există consimțământul prealabil scris al tuturor persoanelor majore care locuiesc împreună cu acesta.

(5) În cuprinsul încheierii prin care se dispune măsura sunt prevăzute în mod expres obligațiile pe care inculpatul trebuie să le respecte și i se atrage atenția că, în caz de încălcare cu rea-credință a măsurii sau a obligațiilor care îi revin, se va lua față de acesta măsura arestării preventive.

(6) Pe durata măsurii, inculpatul poate părăsi imobilului prevăzut în alin. (1) pentru prezentarea în fața organelor judiciare, la chemarea acestora, precum și pentru prezentarea la locul de muncă, la cursuri de învățământ sau de pregătire profesională ori la alte activități similare sau pentru procurarea mijloacelor esențiale de existență, numai pe timpul necesar desfășurării acestor acțiuni.

(7) La cererea scrisă și motivată a inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, prin încheiere, îi poate permite acestuia părăsirea imobilului și în alte situații decât cele prevăzute în alin. (6), pentru o perioadă determinată de timp, dacă, în mod inevitabil, acest lucru este necesar pentru realizarea unor drepturi ori interese legitime ale inculpatului.

(8) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată soluționează o cerere a inculpatului întemeiată pe dispozițiile alin. (7) nu poate fi contestată.

(9) În cazuri urgente, pentru motive întemeiate, inculpatul poate părăsi imobilul fără permisiunea judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, informând imediat despre aceasta, pe orice cale, organul de poliție desemnat cu supravegherea sa și organul judiciar care a luat măsura arestului la domiciliu ori în fața căruia se află cauza.

(10) Copia încheierii judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată prin care s-a luat măsura arestului la

domiciliu se comunică, în ziua pronunțării, inculpatului și organului de poliție desemnat cu supravegherea sa, în vederea asigurării respectării de către inculpat a măsurii dispuse și a obligațiilor care îi revin pe durata acesteia.

(11) Pentru supravegherea respectării măsurii arestului la domiciliu sau a obligațiilor impuse inculpatului pe durata acesteia, organul de poliție poate pătrunde în imobilul unde se execută măsura, fără învoirea inculpatului sau a persoanelor care locuiesc împreună cu acesta.

Art. 219. Revocarea arestului la domiciliu

(1) Organul de poliție desemnat de organul judiciar care a dispus arestul la domiciliu verifică periodic respectarea măsurii și a obligațiilor de către inculpat, iar în cazul în care constată încălcări ale acestora, sesizează de îndată procurorul, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară sau instanța de judecată, în cursul judecății.

(2) În cazul în care inculpatul încalcă cu rea-credință măsura arestului la domiciliu sau obligațiile care îi revin, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată, la cererea motivată a procurorului sau din oficiu, dispune revocarea arestului la domiciliu și luarea față de inculpat a măsurii arestării preventive, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 220. Durata arestului la domiciliu

(1) În cursul urmăririi penale, durata arestului la domiciliu nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii.

(2) Arestul la domiciliu poate fi prelungit, în cursul urmăririi penale, numai în caz de necesitate, dacă se mențin temeiurile care au determinat luarea măsurii, fiecare prelungire neputând să depășească 30 de zile.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), prelungirea arestului la domiciliu poate fi dispusă de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală.

(4) Judecătorul de drepturi și libertăți este sesizat în vederea prelungirii măsurii de către procuror, prin propunere motivată, însoțită de dosarul cauzei, cu cel puțin 3 zile înainte de expirarea duratei acesteia. Nerespectarea acestui termen de către procuror atrage, la expirarea lui, încetarea de drept a măsurii arestului la domiciliu.

(5) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat potrivit alin. (4) fixează termen de soluționare a propunerii procurorului, în Camera de Consiliu, mai înainte de expirarea duratei arestului la domiciliu și dispune aducerea inculpatului în față sa.

(6) La soluționarea propunerii de prelungire a duratei arestului la domiciliu, inculpatul va fi asistat de apărător, ales sau numit din oficiu.

(7) Participarea procurorului este obligatorie.

(8) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra propunerii procurorului de prelungire a duratei arestului la domiciliu nu poate fi contestată.

(9) Durata maximă a măsurii arestului la domiciliu, în cursul urmăririi penale, este de 180 de zile.

(10) În procedura de cameră preliminară și în cursul judecății în primă instanță și în apel, judecătorul de cameră preliminară și instanța de judecată verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temenicia arestului la domiciliu. Dispozițiile alin. (6) și (7) se aplică în mod corespunzător.

(11) Atunci când constată că există în continuare temeiurile care au determinat luarea măsurii, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune, prin încheiere, menținerea arestului la domiciliu.

(12) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune, prin încheiere, ridicarea arestului la domiciliu, când constată că au încetat temeiurile care au stat la baza luării măsurii sau aceasta nu se mai justifică.

(13) Încheierile prevăzute în alin. (11) și (12) nu pot fi contestate.

(14) Inculpatul aflat în arest la domiciliu este considerat în stare de arest preventiv. Această dispoziție nu produce efecte asupra duratei maxime a arestării preventive a inculpatului în cursul judecății în primă instanță și în apel.

SECȚIUNEA a 6-a

Arestarea preventivă

Art. 221. Condițiile și cazurile de aplicare a măsurii arestării preventive

(1) Măsura arestării preventive poate fi luată de către judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, de către judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară sau de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza, în cursul judecății, numai dacă din probe rezultă motive verosimile de a bănui că inculpatul a săvârșit o infracțiune și există una dintre următoarele situații:

a) inculpatul a fugit ori s-a ascuns, în scopul de a se sustrage de la urmărirea penală, de la judecată sau de la executarea pedepsei ori a măsurii educative sau a făcut pregătiri de orice natură pentru astfel de acte;

b) inculpatul încearcă să influențeze în mod nepermis un alt participant la comiterea infracțiunii, un martor ori un expert sau să distrugă, să altereze, să ascundă ori să sustragă mijloace materiale de probă sau să determine o altă persoană să aibă un astfel de comportament și, din acest motiv, există pericolul ca administrarea probelor să fie îngreunată;

c) inculpatul exercită presiuni asupra părții vătămate sau încearcă să realizeze o înțelegere frauduloasă cu aceasta;

d) inculpatul pregătește săvârșirea unei noi infracțiuni sau, după punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva sa, comite cu intenție o nouă infracțiune.

(2) Măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată și dacă din probe rezultă motive verosimile de a crede că acesta a săvârșit o infracțiune intenționată contra vieții, o infracțiune prin care s-a cauzat vătămarea corporală sau moartea unei persoane, o infracțiune contra securității naționale prevăzută de Codul penal și de alte legi speciale, o infracțiune de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, o infracțiune de corupție, o infracțiune săvârșită prin mijloace de comunicare electronică sau o altă infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa de 5 ani închisoare sau mai mare și, pe baza evaluării gravității faptei, a modului și a circumstanțelor de comitere a acesteia, a caracterului inculpatului, a anturajului și a mediului din care acesta provine, a antecedentelor penale și a altor date relevante privitoare la persona acestuia, privarea sa de libertate este necesară pentru înlăturarea unui pericol concret și actual pentru ordinea publică.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune arestarea preventivă a inculpatului, și atunci când acesta a încălcat, cu rea-credință, obligațiile care îi revin pe durata controlului judiciar ori a libertății pe cauțiune.

(4) De asemenea, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune arestarea preventivă a inculpatului, atunci când acesta a încălcat, cu rea-credință, măsura arestului la domiciliu ori obligațiile care îi revin pe durata acesteia.

(5) În cazurile prevăzute în alin. (1), (3) și (4), măsura arestării preventive a inculpatului poate fi luată numai dacă pedeapsa prevăzută de lege este detențiunea pe viață sau închisoarea mai mare de 2 ani. În cazul prevăzut în alin. (1) lit.d, această condiție trebuie îndeplinită și în ceea ce privește infracțiunea a cărei săvârșire se pregătește sau noua infracțiune intenționată comisă de inculpat.

Art. 222. Propunerea de arestare preventivă a inculpatului în cursul urmăririi penale

(1) Procurorul, dacă apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, întocmește o propunere motivată de luare a măsurii arestării preventive față de inculpat, în care este obligat să arate:

a) fapta de care este acuzat inculpatul, data și locul comiterii acesteia, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii și pedeapsa prevăzută de lege;

b) probele din care rezultă motivele verosimile de a bănui că inculpatul a săvârșit infracțiunea;

c) cazul concret, dintre cele prevăzute în art. 221, pentru care se solicită arestarea preventivă și probele pe care se întemeiază acesta;

d) motivarea necesității luării măsurii arestării preventive în raport cu scopul legal al acesteia.

(2) Propunerea prevăzută în alin. (1), împreună cu dosarul cauzei, se prezintă judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în

a cărei circumscripție se află locul de reținere, locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea.

(3) Propunerea formulată de procuror trebuie să se refere la toate infracțiunile pentru care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva inculpatului și nu se poate întemeia pe alte probe decât cele existente în dosarul prezentat judecătorului de drepturi și libertăți.

Art. 223. Soluționarea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform art. 222 alin. (2) stabilește termenul de soluționare a propunerii de arestare preventivă, fixând data și ora la care soluționarea va avea loc.

(2) În cazul inculpatului aflat în stare de reținere, termenul de soluționare a propunerii de arestare preventivă trebuie fixat cu cel puțin 4 ore înainte de expirarea termenului reținerii. Ziua și ora se comunică procurorului, care are obligația de a asigura prezența inculpatului în fața judecătorului de drepturi și libertăți. De asemenea, ziua și ora se comunică apărătorului inculpatului căruia, la cerere, i se pune la dispoziție pentru studiu, pe un timp rezonabil, dosarul cauzei și propunerea formulată de procuror.

(3) În cazul inculpatului liber, termenul de soluționare a propunerii de arestare preventivă se fixează în cel mult 24 de ore de la data sesizării, judecătorul de drepturi și libertăți având obligația de a-l cita pe inculpat pentru termenul fixat. Termenul se comunică procurorului și apărătorului inculpatului, acestuia din urmă acordându-i-se, la cerere, dreptul de a studia dosarul cauzei și propunerea formulată de procuror.

(4) Soluționarea propunerii de arestare preventivă se face numai în prezența inculpatului, afară de cazul când acesta este dispărut sau se sustrage.

(5) În toate cazurile, este obligatorie acordarea asistenței juridice pentru inculpat de către un apărător, ales sau numit din oficiu.

(6) În cazul în care inculpatul se află în stare de reținere și, din cauza stării sănătății sau din cauză de forță majoră ori stare de necesitate, nu poate fi adus în fața judecătorului de drepturi și libertăți, propunerea de arestare preventivă va fi examinată în lipsa acestuia, însă numai în prezența apărătorului său, căruia i se dă cuvântul pentru a formula concluzii.

(7) Participarea procurorului este obligatorie.

(8) Judecătorul de drepturi și libertăți este obligat să îl asculte pe inculpatul prezent asupra infracțiunii de care este acuzat și asupra tuturor motivelor pe care se întemeiază propunerea de arestare preventivă formulată de procuror. Cu ocazia ascultării, inculpatului trebuie să i se acorde posibilitatea de a combate acuzația ce i se aduce și motivele de arestare preventivă invocate împotriva sa, precum și de a prezenta faptele și împrejurările care îi sunt favorabile.

(9) Înainte de a proceda la ascultarea inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți îi aduce la cunoștință infracțiunea de care este acuzat și dreptul de a nu face nici o declarație, atrăgându-i atenția că ceea ce declară poate fi folosit împotriva sa.

Art. 224. Admiterea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale

(1) În cazul admiterii propunerii de arestare preventivă, încheierea judecătorului de drepturi și libertăți trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu:

a) descrierea faptei de care este acuzat inculpatul, cu arătarea datei și locului comiterii acesteia, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii și pedeapsa prevăzută de lege;

b) indicarea probelor din care rezultă motivele verosimile de a bănuși că inculpatul a săvârșit infracțiunea de care este acuzat;

c) arătarea cazului concret, dintre cele prevăzute în art. 221, pentru care se dispune arestarea preventivă a inculpatului și a probelor pe care acesta se întemeiază;

d) menționarea împrejurărilor pe care se întemeiază aprecierea proporționalității măsurii arestării preventive, a necesității acesteia pentru realizarea scopului prevăzut art. 197 alin. (1) și a caracterului insuficient al dispunerii altor măsuri preventive.

(2) Arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă pentru cel mult 30 de zile. În cazul în care inculpatul a fost anterior reținut, arestarea preventivă a acestuia nu se poate dispune decât cel mult pentru zilele care au mai rămas după scăderea din 30 de zile a duratei reținerii.

(3) După luarea măsurii, inculpatului i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele arestării preventive.

Art. 225. Respingerea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale

(1) În cazul respingerii propunerii de arestare preventivă, judecătorul de drepturi și libertăți dispune prin încheiere punerea de îndată în libertate a inculpatului reținut, chiar dacă termenul reținerii luate de procuror nu a expirat încă. Încheierea judecătorului de drepturi și libertăți este executorie.

(2) Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune aplicarea uneia dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d).

Art. 226. Călea de atac împotriva încheierii prin care se dispune asupra propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale

(1) Împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți de la prima instanță se poate face contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară de către inculpat și procuror, în termen de 24 de ore de la

pronunțare. În cazul inculpaților menționați în art. 223 alin. (4) și (6), termenul de 24 de ore curge de la comunicarea încheierii.

(2) Inculpatul poate face contestație numai împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți a dispus arestarea sa preventivă. Procurorul poate face contestație numai împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți a respins propunerea de arestare preventivă, fără a lua față de inculpat o altă măsură preventivă.

(3) Contestația formulată de inculpat împotriva încheierii prin care s-a dispus arestarea preventivă nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(4) În vederea soluționării contestației formulate de procuror, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară este obligată să îl citeze pe inculpat și, de asemenea, să procedeze la ascultarea acestuia conform art. 223 alin. (8), în prezența apărătorului, afară de cazul când este dispărut sau se sustrage. Participarea procurorului la judecarea contestației este obligatorie.

(5) În cazul admiterii contestației formulate de procuror și dispunerii arestării preventive a inculpatului, dispozițiile art. 224 se aplică în mod corespunzător.

(6) Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară poate dispune aplicarea uneia dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d).

(7) În cazul contestației formulate de inculpat, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară fixează data de soluționare a acesteia, pe care o comunică inculpatului și procurorului, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(8) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(9) În cazul admiterii contestației formulate de inculpat, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară dispune, în condițiile prevăzute de lege, ridicarea arestării preventive sau, după caz, înlocuirea acesteia cu una dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d) și punerea de îndată în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.

(10) Împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară prin care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului, acesta poate formula cerere de reexaminare, la un alt judecător de drepturi și libertăți al aceleiași instanțe, în termen de 24 de ore de la punerea în executare a măsurii.

(11) Cererea de reexaminare nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia. Dispozițiile alin. (7) - (9) se aplică în mod corespunzător.

(12) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea contestației sau cererii de reexaminare.

(13) Dacă încheierea judecătorului de drepturi și libertăți de la prima instanță nu este atacată cu contestație, acesta este obligat să restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de contestație.

(14) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță a respins propunerea de arestare preventivă și a luat față de inculpat o altă măsură preventivă nu poate fi contestată.

Art. 227. Încunoștințarea despre arestarea preventivă și locul de deținere a inculpatului arestat preventiv în cursul urmăririi penale

(1) Imediat după luarea măsurii arestării preventive, judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță sau de la instanța ierarhic superioară, care a dispus măsura, încunoștințează despre aceasta un membru al familiei inculpatului ori o altă persoană desemnată de acesta. Dispozițiile art. 201 alin. (2) se aplică în mod corespunzător. Efectuarea încunoștințării se consemnează într-un proces verbal.

(2) Îndată după introducerea sa într-un loc de deținere, inculpatul are dreptul de a încunoștința personal sau de a solicita administrației locului respectiv să încunoștințeze persoanele prevăzute în alin. (1) despre locul unde este deținut.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător și în cazul schimbării ulterioare a locului de deținere, imediat după producerea schimbării.

(4) Administrația locului de deținere are obligația de a aduce la cunoștința inculpatului arestat preventiv dispozițiile alin. (2)-(3) și de a consemna într-un proces verbal modul în care s-a realizat încunoștințarea.

(5) Inculpatului arestat preventiv nu i se poate refuza exercitarea dreptului de a face personal încunoștințarea decât pentru motive temeinice, care se consemnează în procesul verbal întocmit potrivit alin. (4).

Art. 228. Luarea măsurilor de ocrotire în caz de arestare preventivă în cursul urmăririi penale

(1) Când măsura arestării preventive a fost luată față de un inculpat în a cărui ocrotire se află un minor, o persoană pusă sub interdicție, o persoană căreia i s-a instituit tutela sau curatela ori o persoană care, datorită vârstei, bolii sau altei cauze, are nevoie de ajutor, trebuie să fie încunoștințată, de îndată, autoritatea competentă, în vederea luării măsurilor legale de ocrotire pentru persoana respectivă.

(2) Obligația de încunoștințare revine judecătorului de drepturi și libertăți de la prima instanță sau de la instanța ierarhic superioară, care a luat măsura arestării preventive, modul de îndeplinire a acestei obligații fiind consemnat într-un proces verbal.

Art. 229. Mandatul de arestare preventivă

(1) În baza încheierii prin care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului, judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță sau, după caz, de la instanța ierarhic superioară emite de îndată mandatul de arestare preventivă.

(2) Dacă, prin aceeași încheiere, s-a dispus arestarea preventivă a mai multor inculpați, se emite câte un mandat pentru fiecare dintre ei.

(3) În mandatul de arestare preventivă trebuie să se arate:

a) instanța din care face parte judecătorul de drepturi și libertăți care a dispus luarea măsurii arestării preventive;

b) data emiterii mandatului;

c) numele, prenumele și calitatea judecătorului de drepturi și libertăți care a emis mandatul;

d) datele de identitate ale inculpatului;

e) durata pentru care s-a dispus arestarea preventivă a inculpatului;

f) arătarea faptei de care este acuzat inculpatul, cu indicarea datei și locului comiterii acesteia, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii și pedeapsa prevăzută de lege;

g) temeiurile concrete care au determinat arestarea preventivă;

h) ordinul de a fi arestat inculpatul;

i) indicarea locului unde va fi deținut inculpatul arestat preventiv;

j) semnătura judecătorului de drepturi și libertăți;

k) semnătura inculpatului prezent. În cazul în care acesta refuză să semneze, se va face mențiune corespunzătoare în mandat.

(4) Inculpatului arestat preventiv și organului de poliție li se înmânează câte un exemplar original al mandatului de arestare preventivă.

(5) Organul de poliție prevăzut în alin. (4) predă exemplarul original al mandatului de arestare preventivă la locul de deținere.

Art. 230. Executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului

(1) Când măsura arestării preventive a fost dispusă în lipsa inculpatului, potrivit art. 223 alin. (4) sau art. 226 alin. (4), două exemplare originale ale mandatului emis se înaintează organului de poliție, în vederea executării.

(2) Organul de poliție procedează la arestarea persoanei arătate în mandat, căreia îi predă un exemplar original al acestuia, după care o conduce de îndată la judecătorul de drepturi și libertăți care a dispus măsura arestării preventive.

(3) În vederea executării mandatului de arestare preventivă, organul de poliție poate pătrunde în domiciliul sau reședința oricărei persoane fizice, fără învoirea acesteia, precum și în sediul oricărei persoane juridice, fără învoirea reprezentantului legal al acesteia.

(4) Judecătorul de drepturi și libertăți procedează la ascultarea inculpatului conform art. 223 alin. (8), în prezența apărătorului acestuia și, evaluând declarația inculpatului în contextul probelor administrate și a motivelor avute în vedere la luarea măsurii, dispune prin încheiere, după ascultarea concluziilor procurorului, confirmarea arestării preventive și a executării mandatului ori, după caz, în condițiile prevăzute de lege, ridicarea arestării preventive sau înlocuirea acesteia cu una dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d) și punerea în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.

(5) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți confirmă arestarea preventivă a inculpatului și executarea mandatului emis pe numele acestuia poate fi atacată cu contestație de către inculpat la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 24 de ore de la pronunțare. Contestația formulată de inculpat nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia. Dispozițiile art. 226 alin. (7) - (9) se aplică în mod corespunzător.

(6) Împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune ridicarea arestării preventive a inculpatului, procurorul poate face contestație în termen de 24 de ore de la pronunțare. Dispozițiile art. 225 alin. (9), (11) și (12) se aplică în mod corespunzător.

(7) Împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară confirmă arestarea preventivă și executarea mandatului, inculpatul poate formula cerere de reexaminare, la un alt judecător de drepturi și libertăți al aceleiași instanțe, în termen de 24 de ore de la pronunțare. Dispozițiile art. 226 alin. (11) se aplică în mod corespunzător.

(8) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță sau de la instanța ierarhic superioară dispune înlocuirea arestării preventive cu una dintre măsurile preventive prevăzute în art.196 alin. (5) lit.b)-d) nu poate fi contestată.

(9) Dispozițiile alin. (4) - (8) se aplică și în cazul în care inculpatul arestat preventiv în lipsă în cursul urmăririi penale a fost deja trimis în judecată, când competența de a se pronunța conform alineatelor precedente aparține instanței de judecată în fața căreia se află cauza.

Art. 231. Obiecții în ceea ce privește identitatea

(1) Dacă cel arestat preventiv în lipsă ridică obiecții contra executării mandatului în ceea ce privește identitatea, acesta este condus de îndată în fața judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța locului unde a fost găsit, corespunzătoare în grad instanței din care face parte judecătorul de drepturi și libertăți care a dispus măsura arestării preventive, care, dacă este necesar, solicită prin orice mijloace relații de la judecătorul de drepturi și libertăți care a emis mandatul. Relațiile comunicate sunt consemnate într-un proces verbal.

(2) Până la rezolvarea obiecțiilor, judecătorul de drepturi și libertăți, dacă apreciază că nu există pericol de dispariție, poate dispune punerea în libertate a persoanei împotriva căreia s-a executat mandatul de arestare preventivă.

(3) Dacă judecătorul de drepturi și libertăți constată că persoana adusă în fața sa nu este cea arătată în mandat, dispune punerea de îndată în libertate a acesteia, dacă nu este arestată în altă cauză.

(4) Dacă judecătorul de drepturi și libertăți constată că obiecțiile privind identitatea sunt nefondate, confirmă punerea în executare a mandatului față de persoana arestată.

(5) Dispozițiile art. 230 alin. (2) și (4) - (9) se aplică în mod corespunzător.

(6) În cazurile prevăzute în alin. (2) - (4), judecătorul de drepturi și libertăți dispune printr-o încheiere care nu poate fi contestată.

(7) O copie de pe încheierea prevăzută în alin. (6) se transmite judecătorului de drepturi și libertăți care a dispus arestarea preventivă.

Art. 232. Negăsirea persoanei prevăzute în mandatul de arestare preventivă

Când persoana menționată în mandatul de arestare preventivă nu a fost găsită, organul de poliție însărcinat cu executarea mandatului încheie un proces-verbal prin care constată aceasta și înștiințează judecătorul de drepturi și libertăți care dispus măsura arestării preventive, precum și organele competente pentru darea în urmărire și în consemn la punctele de trecere a frontierei.

Art. 233. Alte cazuri de ascultare a inculpatului după luarea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale

(1) În cazul prevăzut în art. 223 alin. (6), inculpatul față de care s-a dispus măsura arestării preventive va fi ascultat de judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura imediat ce poate fi prezentat în fața acestuia.

(2) Dispozițiile art. 230 alin. (4) - (9) se aplică în mod corespunzător.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică și în situația în care inculpatul arestat preventiv în lipsă, conform art. 223 alin. (4) sau art. 226 alin. (4), se prezintă de bună voie în fața judecătorului de drepturi și libertăți care a dispus măsura arestării preventive.

Art. 234. Durata arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale

(1) În cursul urmăririi penale, durata arestării preventive a inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când este prelungită în condițiile legii.

(2) Termenul prevăzut în alin. (1) curge de la data punerii în executare a măsurii față de inculpatul arestat preventiv.

(3) Durata totală a arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale nu poate depăși un termen rezonabil și nu poate fi mai mare de 180 de zile.

(4) Când o cauză este trecută pentru continuarea urmăririi penale de la un organ de urmărire la altul, arestarea preventivă dispusă sau prelungită anterior rămâne valabilă. Durata arestării preventive se calculează potrivit dispozițiilor alineatelor precedente.

Art. 235. Prolungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale

(1) Arestarea preventivă a inculpatului poate fi prelungită, în cursul urmăririi penale, numai în caz de necesitate, dacă temeiurile care au determinat arestarea

inițială impun în continuare privarea de libertate a inculpatului sau există temeieri noi care justifică lipsirea acestuia de libertate.

(2) Prolungirea arestării preventive se poate dispune numai la propunerea motivată a procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală.

(3) În cazul prevăzut în alin. (1), prelungirea arestării preventive poate fi dispusă de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul de deținere, locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea.

(4) Dacă arestarea preventivă a fost dispusă inițial de către un judecător de drepturi și libertăți de la o instanță inferioară celei căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță, prelungirea acestei măsuri se poate dispune numai de un judecător de drepturi și libertăți de la instanța competentă în momentul soluționării propunerii de prelungire sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul de deținere, locul unde s-a constatat săvârșirea infracțiunii ori sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea.

(5) Propunerea prevăzută în alin. (2) trebuie să cuprindă:

a) arătarea împrejurărilor concrete din care rezultă menținerea temeierilor arestării inițiale sau, după caz, apariția unor temeieri noi de arestare preventivă;

b) indicarea probelor administrate și a actelor efectuate ulterior dispunerii arestării preventive sau, după caz, prelungirii imediat anterioare a acesteia;

c) motivarea necesității privării în continuare de libertate a inculpatului în raport cu împrejurările, probele și actele prevăzute la lit.a) și b), precum și cu cercetările ce urmează a fi efectuate pentru definitivarea urmăririi penale.

(6) Propunerea formulată de procuror nu se poate întemeia pe alte probe decât cele existente în dosarul prezentat judecătorului de drepturi și libertăți.

(7) Când, în aceeași cauză, se găsesc mai mulți inculpați arestați pentru care durata arestării preventive expiră la date diferite, procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți cu propunerea de prelungire a arestării preventive pentru toți inculpații.

Art. 236. Procedura prelungirii arestării preventive în cursul urmăririi penale

(1) Propunerea de prelungire a arestării preventive, împreună cu dosarul cauzei, se depun la judecătorul de drepturi și libertăți cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive.

(2) În cazul în care procurorul nu înaintează judecătorului de drepturi și libertăți propunerea în termenul prevăzut în alin. (1), măsura arestării preventive a inculpatului încetează de drept la expirarea acestui termen și inculpatul va fi pus în libertate de îndată, dacă nu este arestat în altă cauză.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți fixează termen pentru soluționarea propunerii de prelungire a arestării preventive în cel mult 24 de ore de la data

depunerii acesteia și a dosarului cauzei. Ziua și ora stabilite se comunică procurorului, care are obligația de a asigura prezența în fața judecătorului de drepturi și libertăți a inculpatului arestat preventiv, precum și apărătorului acestuia, căruia i se acordă, la cerere, dreptul de a studia dosarul cauzei și propunerea formulată de procuror.

(4) Inculpatul este ascultat de judecătorul de drepturi și libertăți asupra tuturor motivelor pe care se întemeiază propunerea de prelungire a arestării preventive, în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu.

(5) În cazul în care inculpatul arestat preventiv se află internat în spital și din cauza stării sănătății nu poate fi adus în fața judecătorului de drepturi și libertăți sau când, din cauză de forță majoră ori stare de necesitate, deplasarea sa nu este posibilă, propunerea va fi examinată în lipsa inculpatului, dar numai în prezența apărătorului acestuia, căruia i se dă cuvântul pentru a pune concluzii.

(6) Participarea procurorului este obligatorie.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra propunerii de prelungire a arestării preventive în termen de cel mult 24 ore de la închiderea dezbaterilor asupra acesteia.

Art. 237. Admiterea propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale

(1) În cazul admiterii propunerii de prelungire a arestării preventive, încheierea judecătorului de drepturi și libertăți trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu:

a) constatarea menținerii motivelor verosimile de a bănuși că inculpatul a săvârșit infracțiunea de care este acuzat, având în vedere și probele administrate ulterior dispunerii arestării preventive sau, după caz, prelungirii imediat anterioare a acesteia;

b) indicarea împrejurărilor concrete din care rezultă menținerea temeiurilor arestării inițiale sau, după caz, apariția unor temeiuri noi de arestare preventivă, dintre cele prevăzute în art. 221;

c) menționarea motivelor din care rezultă necesitatea privării în continuare de libertate a inculpatului, menținerea caracterului proporțional al măsurii arestării preventive în raport cu gravitatea acuzației adusă acestuia și caracterul insuficient al dispunerii față de inculpat a unei alte măsuri preventive.

(2) Prelungirea arestării preventive a inculpatului se poate dispune pentru o durată de cel mult 30 de zile.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți poate acorda în cursul urmăririi penale și alte prelungiri, fiecare neputând depăși 30 de zile. Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător.

Art. 238. Respingerea propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale

(1) În cazul respingerii propunerii de prelungire a arestării preventive, judecătorul de drepturi și libertăți dispune punerea în libertate a inculpatului la expirarea duratei acesteia, dacă nu este arestat în altă cauză.

(2) Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune înlocuirea arestării preventive cu una dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d).

Art. 239. Calea de atac împotriva încheierii prin care se dispune asupra propunerii de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale

(1) Împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți de la prima instanță se poate formula contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară de către inculpat și procuror, în termen de 24 de ore de la pronunțare. În cazul inculpatului prevăzut în art. 236 alin. (5), termenul de 24 de ore curge de la comunicarea încheierii.

(2) Inculpatul poate formula contestație numai împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți a dispus prelungirea arestării sale preventive. Procurorul poate formula contestație numai împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți a respins propunerea de prelungire a arestării preventive, fără a dispune înlocuirea acesteia cu o altă măsură preventivă.

(3) Contestația procurorului se soluționează înainte de expirarea duratei arestării preventive dispuse anterior încheierii privind prelungirea acestei măsuri, numai în prezența inculpatului și a apărătorului său. Dispozițiile art. 236 alin. (5) se aplică în mod corespunzător. Participarea procurorului la judecarea contestației este obligatorie.

(4) În cazul admiterii contestației formulate de procuror și dispunerii prelungirii arestării preventive a inculpatului, dispozițiile art. 237 alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător.

(5) Dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară poate dispune înlocuirea arestării preventive a inculpatului cu una dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d).

(6) Contestația formulată de inculpat împotriva încheierii prin care s-a dispus prelungirea arestării preventive nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(7) În cazul contestației formulate de inculpat, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară fixează data de soluționare a acesteia, pe care o comunică inculpatului și procurorului, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(8) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(9) În cazul admiterii contestației formulate de inculpat, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară dispune, în condițiile prevăzute de lege, ridicarea arestării preventive sau, după caz, înlocuirea acesteia cu una dintre măsurile preventive prevăzute în art. 197 alin. (5) lit.b)-d) și punerea de îndată în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.

(10) Împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară prin care s-a admis contestația formulată de procuror și s-a dispus prelungirea arestării preventive a inculpatului, acesta poate formula cerere de reexaminare la un alt judecător de drepturi și libertăți al aceleiași instanțe, în termen de 24 de ore de la pronunțare.

(11) Cererea de reexaminare nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia. Dispozițiile alin. (7) - (9) se aplică în mod corespunzător.

(12) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea contestației sau cererii de reexaminare.

(13) Dacă încheierea judecătorului de drepturi și libertăți de la prima instanță nu este atacată cu contestație, acesta este obligat să restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de contestație.

(14) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți de la prima instanță a respins propunerea de prelungire a arestării preventive, însă a dispus înlocuirea acesteia cu o altă măsură preventivă, nu poate fi contestată.

Art. 240. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive în procedura de cameră preliminară

(1) Când procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului aflat în stare de arest preventiv, rechizitoriul, împreună cu dosarul cauzei, se înaintează judecătorului de cameră preliminară de la instanța competentă cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei arestării preventive.

(2) În cazul nerespectării de către procuror a termenului prevăzut în alin. (1), măsura arestării preventive încetează de drept la expirarea lui și inculpatul va fi pus în libertate de îndată.

(3) Judecătorul de cameră preliminară este obligat ca, în termen de 3 zile de la înregistrarea dosarului, să verifice din oficiu legalitatea și temeinicia arestării preventive a inculpatului.

(4) Dispozițiile art. 236 alin. (5) - (7) se aplică în mod corespunzător.

(5) Când constată că temeiurile care au determinat arestarea inițială impun în continuare privarea de libertate a inculpatului sau există temeiuri noi care justifică lipsirea acestuia de libertate, judecătorul de cameră preliminară, numai în caz de necesitate, dispune prin încheiere menținerea arestării preventive a inculpatului, pentru o perioadă de cel mult 60 de zile.

(6) Împotriva încheierii judecătorului de cameră preliminară, inculpatul poate formula contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară, în termen de 24 de ore la pronunțare. Dispozițiile art. 239 alin. (6) - (9) se aplică în mod corespunzător.

(7) Când constată că au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare a arestării preventive sau că au încetat temeiurile care au determinat arestarea inițială ori că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate, judecătorul de cameră preliminară dispune prin încheiere ridicarea măsurii și punerea în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză. Dispozițiile art. 230 alin. (6) se aplică în mod corespunzător.

(8) În tot cursul procedurii de cameră preliminară, judecătorul de cameră preliminară, din oficiu, prin încheiere, verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive a inculpatului. Dispozițiile alin. (4) - (7) se aplică în mod corespunzător.

Art. 241. Verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive în cursul judecării

(1) În tot cursul judecării, în primă instanță și în apel, instanța de judecată, din oficiu, prin încheiere, verifică periodic, dar nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive a inculpatului.

(2) Dispozițiile art. 240 alin. (4) - (7) se aplică în mod corespunzător.

Art. 242. Arestarea preventivă a inculpatului în procedura de cameră preliminară și în cursul judecării

(1) Arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă în procedura de cameră preliminară și în cursul judecării, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza, din oficiu ori la propunerea motivată a procurorului, pentru o perioadă de cel mult 30 de zile, pentru aceleași temeiuri și în aceleași condiții ca și arestarea preventivă dispusă de către judecătorul de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale.

(2) În cursul judecării, măsura prevăzută în alin. (1) se poate dispune de către instanța de judecată, în componența prevăzută de lege.

(3) Față de inculpatul care a mai fost anterior arestat preventiv în aceeași cauză, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară sau al judecării, se poate dispune din nou această măsură numai dacă au intervenit temeiuri noi care fac necesară privarea sa de libertate.

Art. 243. Durata maximă a arestării preventive a inculpatului în cursul judecării în primă instanță și în apel

(1) În cursul judecării în prima instanță și în apel, durata totală a arestării preventive a inculpatului nu poate depăși un termen rezonabil, și nu poate fi mai mare de 1 an, în cazul infracțiunilor pedepsite cu închisoarea de până la 10 ani, și respectiv de 2 ani, în cazul infracțiunilor pedepsite cu detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani sau mai mare.

(2) Termenele prevăzute în alin. (1) curg de la data sesizării instanței de judecată de către judecătorul de cameră preliminară, în cazul când inculpatul se află în stare de arest preventiv, sau de la data punerii în executare a măsurii după sesizarea instanței de judecată, când față de acesta s-a dispus arestarea preventivă în lipsă.

(3) În termenele prevăzute în alin. (1) nu se includ perioadele cât judecata a fost amânată la cererea inculpatului sau din motive imputabile acestuia.

(4) Dacă la expirarea termenelor prevăzute în alin. (1) se mențin temeiurile care au determinat arestarea inițială a inculpatului sau privarea de libertate a acestuia ar fi justificată de existența unor temeiuri noi de arestare preventivă, instanța de judecată dispune din oficiu, printr-o încheiere care nu poate fi contestată, înlocuirea măsurii arestării preventive cu măsura arestului la domiciliu.

Art. 244. Internarea sub pază permanentă a inculpatului arestat preventiv

(1) În cazul în care, pe baza actelor medicale prezentate, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul de deținere, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată în fața căreia se află cauza constată că inculpatul arestat preventiv suferă de o boală care nu poate fi tratată în rețeaua medicală a Administrației Naționale a Penitenciarelor dispune, prin încheiere, internarea acestuia sub pază permanentă într-o unitate sanitară din rețeaua medicală a Ministerului Sănătății Publice, pe perioada necesară efectuării tratamentului.

(2) Încheierea prevăzută în alin. (1) nu poate fi contestată.

(3) Timpul în care inculpatul este internat sub pază permanentă, conform alin. (1), intră în durata arestării preventive.

SECȚIUNEA a 7-a

Încetarea de drept, ridicarea și înlocuirea măsurilor preventive

Art. 245. Încetarea de drept a măsurilor preventive

(1) Măsurile preventive încetează de drept:

a) la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare;

b) în cazurile în care procurorul dispune o soluție de netrimitere în judecată sau judecătorul de cameră preliminară nu confirmă rechizitoriul ori instanța de judecată pronunță o hotărâre de achitare, de încetare a procesului penal, de renunțare la aplicarea pedepsei, de amânare a aplicării pedepsei ori de suspendare a executării pedepsei sub supraveghere, chiar nedefinitivă;

c) la data rămânerii definitive a hotărârii prin care s-a dispus condamnarea inculpatului.

(2) Măsura arestării preventive încetează de drept și atunci când:

a) s-a împlinit durata totală a arestării preventive în cursul urmăririi penale, conform art. 234 alin. (3) sau al judecării în primă instanță și în apel, potrivit art. 243 alin. (1);

b) au expirat termenele prevăzute în art. 240 alin. (8) și art. 241 alin. (1), fără ca judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată să fi procedat la verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive în acest termen;

c) mai înainte de pronunțarea unei hotărâri de condamnare în primă instanță, durata arestării preventive a atins jumătatea maximului special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea care face obiectul sesizării instanței judecătorești;

d) în alte cazuri anume prevăzute de lege.

(3) În cazul când nu s-au produs în baza legii efectele încetării de drept a măsurii preventive, organul judiciar care a dispus această măsură sau, după caz, procurorul, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată în fața căreia se află cauza constată, prin ordonanță sau încheiere, din oficiu ori la cerere, încetarea de drept a măsurii preventive, dispunând, în cazul celui reținut sau arestat preventiv, punerea de îndată în libertate, dacă nu este reținut ori arestat în altă cauză.

(4) Judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată se pronunță asupra încetării de drept a măsurii preventive chiar în lipsa inculpatului și fără participarea procurorului, aceștia având dreptul de a depune observații scrise.

(5) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată constată încetarea de drept a unei măsuri preventive nu poate fi contestată.

(6) Persoanei față de care s-a dispus măsura preventivă, precum și tuturor instituțiilor cu atribuții în executarea măsurii li se comunică câte o copie de pe ordonanța sau încheierea prin care organul judiciar constată încetarea de drept a măsurii preventive.

Art. 246. Ridicarea măsurilor preventive

(1) Măsura preventivă se ridică, din oficiu sau la cerere, în cazul în care au fost încălcate dispozițiile legale care reglementează condițiile de luare, prelungire ori menținere a măsurii sau au încetat temeiurile care au determinat-o, dispunându-se, în cazul reținerii și arestării preventive, punerea în libertate a suspectului ori a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.

(2) În cazul în care măsura preventivă a fost luată în cursul urmăririi penale de către procuror sau de către judecătorul de drepturi și libertăți, organul de cercetare penală are obligația să-l informeze de îndată, în scris, pe procuror despre orice împrejurare care ar putea conduce la ridicarea măsurii preventive conform alin. (1). Dacă apreciază că informațiile comunicate justifică ridicarea măsurii preventive, procurorul dispune aceasta sau, după caz, sesizează judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura, în termen de 24 de ore de la primirea informării. Procurorul este obligat să sesizeze și din oficiu judecătorul de drepturi și

libertăți, când constată el însuși existența vreunei împrejurări care justifică ridicarea măsurii preventive luate de acesta.

(3) Cererea de ridicare a măsurii preventive se formulează în scris, se adresează, în cursul urmăririi penale, judecătorului de drepturi și libertăți care a luat măsura, în procedura de Cameră preliminară, judecătorului de cameră preliminară, iar în cursul judecății, instanței de judecată care a luat măsura ori care este investită cu judecarea cauzei, și se soluționează în termen de 3 zile de la data înregistrării acesteia.

(4) În cursul urmăririi penale, procurorul este obligat să înainteze judecătorului de drepturi și libertăți dosarul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la solicitarea acestuia de către judecător.

(5) În vederea soluționării cererii de ridicare a măsurii preventive, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată fixează data de soluționare a acesteia, pe care o comunică inculpatului și procurorului, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(6) Soluționarea cererii de ridicare a măsurii preventive se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul când inculpatul solicită în mod expres să fie prezent sau judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată apreciază că prezența acestuia și formularea de concluzii orale de către inculpat și procuror sunt necesare pentru justa soluționare a cererii. Solicitarea inculpatului de a fi prezent la soluționarea cererii este admisibilă numai dacă de la data ultimei dezbateri orale în legătură cu măsura preventivă dispusă împotriva sa au trecut cel puțin 15 zile.

(7) În cazul când cererea de ridicare a măsurii preventive se soluționează în prezența inculpatului, asistarea acestuia de către apărător și participarea procurorului sunt obligatorii.

(8) Împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune ridicarea oricărei măsuri preventive, precum și împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată respinge cererea de ridicare a arestării preventive, procurorul și inculpatul pot face contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară în termen de 24 de ore de la de la pronunțare, dacă inculpatul a fost prezent la soluționarea cererii, sau de la comunicare, dacă a lipsit.

(9) Contestația procurorului se soluționează înainte de expirarea duratei măsurii preventive.

(10) Contestația formulată de inculpat nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(11) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară comunică inculpatului și procurorului data stabilită pentru soluționarea contestației, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(12) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și

formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(13) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată respinge cererea de ridicare a altei măsuri preventive, cu excepția arestării preventive, nu poate fi contestată.

Art. 247. Înlocuirea arestului la domiciliu și a arestării preventive

(1) Măsura arestului la domiciliu și măsura arestării preventive se înlocuiesc, din oficiu sau la cerere, cu o altă măsură preventivă mai ușoară, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru luarea acesteia și, în urma evaluării împrejurărilor concrete ale cauzei și a conduitei procesuale a inculpatului, măsura preventivă mai ușoară apare ca fiind suficientă pentru realizarea scopului prevăzut în art. 197 alin. (1).

(2) În cazul în care măsura arestului la domiciliu sau măsura arestării preventive a fost luată în cursul urmăririi penale de către judecătorul de drepturi și libertăți, organul de cercetare penală are obligația să-l informeze de îndată, în scris, pe procuror despre orice împrejurare care ar putea conduce la înlocuirea măsurii conform alin. (1). Dacă apreciază că informațiile comunicate justifică înlocuirea măsurii preventive, procurorul sesizează judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura, în termen de 24 de ore de la primirea informării. Procurorul este obligat să sesizeze și din oficiu judecătorul de drepturi și libertăți, când constată el însuși existența vreunei împrejurări care justifică înlocuirea arestului la domiciliu sau arestării preventive luate de acesta.

(3) Cererea de înlocuire a arestului la domiciliu sau a arestării preventive se formulează în scris, se adresează, în cursul urmăririi penale, judecătorului de drepturi și libertăți care a luat măsura, în procedura de Cameră preliminară, judecătorului de cameră preliminară, iar în cursul judecății, instanței de judecată care a luat măsura ori care este investită cu judecarea cauzei, și se soluționează în termen de 3 zile de la data înregistrării acesteia.

(4) În cursul urmăririi penale, procurorul este obligat să înainteze judecătorului de drepturi și libertăți dosarul de urmărire penală, în termen de 24 de ore de la solicitarea acestuia de către judecător.

(5) În vederea soluționării cererii de înlocuire a arestului la domiciliu sau a arestării preventive, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată fixează data de soluționare a acesteia, pe care o comunică inculpatului și procurorului, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(6) Soluționarea cererii de înlocuire a arestului la domiciliu sau a arestării preventive se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul când inculpatul solicită în mod expres să fie prezent ori judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată apreciază că prezența acestuia și formularea de concluzii orale de către inculpat și procuror sunt necesare pentru justa soluționare a cererii. Solicitarea inculpatului de a fi prezent la

soluționarea cererii este admisibilă numai dacă de la data ultimei dezbateri orale în legătură cu măsura preventivă dispusă împotriva sa au trecut cel puțin 15 zile.

(7) În cazul când cererea de înlocuire a arestului la domiciliu sau a arestării preventive se soluționează în prezența inculpatului, asistarea acestuia de către apărător și participarea procurorului sunt obligatorii.

(8) Împotriva încheierii prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată respinge cererea de înlocuire a arestului la domiciliu ori a arestării preventive, inculpatul poate face contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară în termen de 24 de ore de la pronunțare, dacă inculpatul a fost prezent la soluționarea cererii, sau de la comunicare, dacă a lipsit.

(9) Contestația inculpatului nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(10) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară comunică acestuia și procurorului data stabilită pentru soluționarea contestației, punându-le în vedere că au dreptul de a depune observații scrise până la acea dată.

(11) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(12) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată înlocuiește arestul la domiciliu sau arestarea preventivă cu o măsură preventivă mai ușoară nu poate fi contestată.

SECȚIUNEA a 8-a

Dispoziții speciale privind măsurile preventive aplicate minorilor

Art. 248. Condiții speciale de aplicare față de minori a măsurilor preventive

(1) Față de suspectul și inculpatul minor se pot dispune măsuri preventive potrivit dispozițiilor prevăzute în Secțiunile 1 - 7, cu derogările și completările din prezentul articol.

(2) Reținerea și arestarea preventivă poate fi dispusă față de un inculpat minor, în mod excepțional, numai dacă efectele pe care privarea de libertate le-ar avea asupra personalității și dezvoltării acestuia nu sunt disproportionale față de scopul urmărit prin luarea măsurii.

(3) Minorul cu vârsta între 13 și 16 ani nu poate fi reținut sau arestat preventiv decât dacă pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea de care este acuzat este detențiunea pe viață ori închisoarea de 10 ani sau mai mare.

(4) Termenele aplicabile în privința inculpatului minor pentru luarea, prelungirea ori menținerea arestării preventive sunt:

a) luarea și prelungirea măsurii arestării preventive, în cursul urmăririi penale, se pot dispune față de inculpatul minor pentru o perioadă de câte cel mult 20 de zile;

b) durata maximă a arestării preventive a inculpatului minor în cursul urmăririi penale nu poate depăși un termen rezonabil și nu poate fi mai mare de 90 de zile;

c) luarea măsurii arestării preventive, în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății, se poate dispune față de inculpatul minor pentru o perioadă de cel mult 30 de zile;

d) verificarea legalității și temeiniciei arestării preventive a inculpatului minor, în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății în primă instanță și în apel, se efectuează periodic, dar nu mai târziu de 30 de zile.

e) durata maximă a arestării preventive a inculpatului minor în cursul judecății în primă instanță și în apel nu poate depăși un termen rezonabil și nu poate fi mai mare de 9 luni, în cazul infracțiunilor pedepsite cu închisoarea de până la 10 ani, și respectiv de 18 luni, în cazul infracțiunilor pedepsite cu detențiunea pe viață sau închisoarea de 10 ani sau mai mare.

(5) La stabilirea termenelor aplicabile conform alin. (4), se are în vedere vârsta inculpatului de la data când se dispune asupra luării, prelungirii sau menținerii măsurii arestării preventive.

(6) Când s-a dispus reținerea sau arestarea preventivă a unui minor, încunoștințarea prevăzută în art. 201 și art. 227 se face, în mod obligatoriu, și către reprezentantul legal al acestuia sau, după caz, către persoana în îngrijirea ori supravegherea căreia se află minorul. În cazul luării măsurii arestării preventive, despre aceasta și despre locul de deținere a minorului este încunoștințat și serviciul de probațiune de pe lângă instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță.

Art. 249. Condiții speciale de executare a reținerii și arestării preventive dispuse față de minori

(1) Minorilor reținuți sau arestați preventiv li se asigură un regim special de detenție, în raport cu particularitățile vârstei, astfel încât măsurile preventive luate față de aceștia să nu prejudicieze dezvoltarea lor fizică, psihică sau morală.

(2) Minorii reținuți sau arestați preventiv execută măsura preventivă separat de majori, în locuri de deținere anume destinate acestora.

(3) În cursul judecății în primă instanță și în apel, cu acordul inculpatului minor și pe baza consultării serviciului de probațiune, instanța de judecată poate dispune executarea măsurii arestării preventive într-un centru educativ sau într-un centru de detenție, dacă în mod rezonabil este previzibilă aplicarea unei măsuri educative privative de libertate constând în internarea într-un astfel de centru iar dispunerea acestei măsuri nu impiedică asupra bunei desfășurări a procesului penal și nu este de natură a avea efecte negative asupra minorului.

(4) Pe perioada executării arestării preventive în centrele prevăzute în alin. (3), inculpatul minor are dreptul de a participa, la cerere, potrivit aptitudinilor sale,

la programele de pregătire școlară, formare profesională și reintegrare socială desfășurate în aceste centre.

CAPITOLUL II

APLICAREA PROVIZORIE A MĂSURILOR DE SIGURANȚĂ CU CARACTER MEDICAL

SECȚIUNEA I

Obligarea provizorie la tratament medical

Art. 250. Condițiile de aplicare și conținutul măsurii

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune obligarea provizorie la tratament medical a inculpatului, dacă din probe rezultă motive verosimile de a crede că acesta a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală și nejustificată din cauza unei boli ori a unei tulburări psihice, inclusiv cea provocată de alcool sau de alte substanțe psihoactive, iar luarea măsurii este necesară pentru înlăturarea unui pericol concret și actual pentru siguranța publică.

(2) Măsura prevăzută în alin. (1) constă în obligarea inculpatului să urmeze în mod regulat tratamentul medical prescris de un medic specialist, până la însănătoșire sau până la obținerea unei ameliorări care să înlătore starea de pericol.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți și judecătorul de cameră preliminară se pronunță asupra măsurii prevăzute în alin. (1) în Camera de Consiliu, prin încheiere motivată. Instanța de judecată se pronunță asupra măsurii prin încheiere motivată.

Art. 251. Procedura de aplicare și de ridicare a măsurii

(1) În cursul urmăririi penale, procurorul, dacă apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, înaintează judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță o propunere motivată de luare față de inculpat a măsurii obligării provizorii la tratament medical.

(2) Propunerea prevăzută în alin. (1) va fi însoțită de actele medicale care dovedesc boala sau tulburarea psihică de care suferă inculpatul și de recomandările de tratament medical prescrise de un medic specialist.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform alin. (1) fixează termen de soluționare a propunerii în cel mult 3 zile de la data înregistrării acesteia și dispune citarea inculpatului.

(4) Soluționarea propunerii se face numai după ascultarea inculpatului, în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu.

(5) Participarea procurorului este obligatorie.

(6) Inculpatul are dreptul de a solicita examinarea de către un medic specialist desemnat de acesta, ale cărui concluzii sunt înaintate judecătorului de drepturi și libertăți.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune, atunci când găsește necesar, ascultarea medicului specialist care a formulat recomandările de tratament prevăzute în alin. (1), precum și a celui desemnat de inculpat.

(8) Judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra propunerii printr-o încheiere care nu poate fi contestată.

(9) Dacă admite propunerea, judecătorul de drepturi și libertăți dispune obligarea provizorie la tratament medical a inculpatului pe perioada recomandată de către un medic specialist.

(10) În cazul când, mai înainte de expirarea acestei perioade, s-a produs însănătoșirea inculpatului sau a intervenit o ameliorare a stării sale de sănătate care înlătură starea de pericol pentru siguranța publică, judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura dispune, la sesizarea procurorului ori a medicului specialist sau la cererea inculpatului, ridicarea măsurii luate. Dispozițiile alin. (3) - (8) se aplică în mod corespunzător.

(11) În procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății în primă instanță și în apel, la propunerea procurorului ori din oficiu, inculpatul poate fi obligat provizoriu la tratament medical de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza, care solicită concluziile unui medic specialist desemnat de aceasta. Dispozițiile alin. (4) - (10) se aplică în mod corespunzător.

(12) Dacă inculpatul încalcă cu rea-credință măsura obligării provizorii la tratament medical, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată care a luat măsura ori în fața căreia se află cauza dispune, la sesizarea procurorului sau a medicului specialist ori din oficiu, internarea medicală provizorie a inculpatului, în condițiile prevăzute în art. 253.

SECȚIUNEA a 2-a

Internarea medicală provizorie

Art. 252. Condițiile de aplicare și conținutul măsurii

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară, în procedura de cameră preliminară, sau instanța de judecată, în cursul judecății, poate dispune internarea medicală provizorie a inculpatului care este bolnav mintal ori consumator cronic de substanțe psihoactive, dacă din probe rezultă motive verosimile de a crede că acesta a săvârșit o faptă

prevăzută de legea penală și nejustificată, iar luarea măsurii este necesară pentru înlăturarea unui pericol concret și actual pentru siguranța publică.

(2) Măsura prevăzută în alin. (1) constă în internarea medicală nevoluntară a inculpatului într-o unitate specializată de asistență medicală, până la însănătoșire sau până la obținerea unei ameliorări care să înlătore starea de pericol.

(3) Dispozițiile art. 250 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Art. 253. Procedura de aplicare și de ridicare a măsurii

(1) În cursul urmăririi penale, procurorul, dacă apreciază că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege, înaintează judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță o propunere motivată de luare față de inculpat a măsurii internării medicale provizorii.

(2) Propunerea prevăzută în alin. (1) va fi însoțită de un act de evaluare a stării psiho-fizice a inculpatului întocmit de un medic specialist sau de un expert independent.

(3) Judecătorul de drepturi și libertăți sesizat conform alin. (1) fixează de îndată termen de soluționare a propunerii și dispune aducerea în fața sa a inculpatului la care aceasta se referă.

(4) Soluționarea propunerii se face numai după ascultarea inculpatului, dacă starea sa o permite, în prezența unui apărător, ales sau numit din oficiu. Când inculpatul se află deja într-o unitate de asistență medicală și deplasarea sa nu este posibilă, judecătorul de drepturi și libertăți procedează la ascultarea acestuia, în prezența apărătorului, în locul unde se află.

(5) Participarea procurorului este obligatorie.

(6) Judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță de îndată asupra propunerii, printr-o încheiere care nu poate fi contestată.

(7) Dacă admite propunerea, judecătorul de drepturi și libertăți dispune internarea medicală provizorie a inculpatului, ia măsuri pentru aducerea la îndeplinire a acesteia și sesizează de îndată comisia medicală competentă potrivit legii să avizeze internarea.

(8) Avizul comisiei medicale prevăzute în alin. (7) se comunică judecătorului de drepturi și libertăți în termen de 72 de ore de la efectuarea internării. Nerespectarea acestui termen constituie abatere judiciară.

(9) În termen de cel mult 15 zile de la primirea avizului, judecătorul de drepturi și libertăți dispune, prin încheiere, confirmarea internării medicale provizorii sau, după caz, ridicarea măsurii luate. Dispozițiile alin. (4) - (5) se aplică în mod corespunzător.

(10) Inculpatul are dreptul de a solicita examinarea sa de către un expert sau de către un medic specialist desemnat de acesta, ale cărui concluzii sunt prezentate judecătorului de drepturi și libertăți.

(11) Judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune, atunci când găsește necesar, ascultarea unuia sau mai multor membri ai comisiei medicale prevăzute în alin. (7), precum și a expertului sau medicului specialist desemnat de inculpat.

(12) Dacă judecătorul de drepturi și libertăți confirmă internarea medicală provizorie, se vor lua și măsurile prevăzute în art. 228.

(13) Încheierea prevăzută în alin. (9) poate fi atacată cu contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară de către procuror sau inculpat, în termen de 24 de ore de la pronunțare. Contestația nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(14) Soluționarea contestației se face în lipsa inculpatului și a procurorului, afară de cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară apreciază că prezența inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a cauzei.

(15) În cursul urmăririi penale, internarea medicală provizorie a inculpatului nu poate depăși 180 de zile.

(16) Dacă mai înainte de expirarea acestei perioade, s-a produs însănătoșirea inculpatului sau a intervenit o ameliorare a stării sale psiho-fizice care înlătură starea de pericol pentru siguranță publică, judecătorul de drepturi și libertăți care a luat măsura dispune prin încheiere, la sesizarea procurorului ori a comisiei medicale prevăzute în alin. (7) sau la cererea inculpatului, ridicarea măsurii.

(17) În cazul sesizării procurorului sau al cererii inculpatului, este obligatorie solicitarea avizului comisiei medicale prevăzute în alin. (7). Dispozițiile alin. (4), (5), (10), (11), (13) și (14) se aplică în mod corespunzător.

(18) În procedura de cameră preliminară sau în cursul judecății în primă instanță și în apel, față de inculpat se poate dispune internarea medicală provizorie, la propunerea procurorului ori din oficiu, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza. Dispozițiile alin. (4) - (14), (16) și (17) se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL III

MĂSURILE ASIGURĂTORII, RESTITUIREA LUCRURILOR ȘI RESTABILIREA SITUAȚIEI ANTERIOARE SĂVÂRȘIRII INFRAȚIUNII

Art. 254. Condițiile generale de luare a măsurilor asigurătorii

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți, la cererea procurorului, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, din oficiu sau la cererea procurorului, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri asigurătorii, prin încheiere motivată, atunci când există motive verosimile de a crede că există un pericol concret de ascundere, distrugere, înstrăinare sau sustragere de la urmărire a bunurilor care pot face obiectul confiscării speciale ori care pot servi la garantarea executării pedepsei amenzii sau a cheltuielilor judiciare ori a reparării pagubei produse prin infracțiune.

(2) Măsurile asigurătorii constau în indisponibilizarea unor bunuri mobile sau imobile, prin instituirea unui sechestru asupra acestora.

(3) Măsurile asigurătorii în vederea confiscării speciale și pentru garantarea executării pedepsei amenzii se pot lua numai asupra bunurilor inculpatului.

(4) Măsurile asigurătorii în vederea reparării pagubei produse prin infracțiune și pentru garantarea executării cheltuielilor judiciare se pot lua asupra bunurilor inculpatului și ale persoanei responsabile civilmente, până la concurența valorii probabile a acestora.

(5) Măsurile asigurătorii prevăzute în alin. (4) se pot lua, în cursul urmăririi penale, al procedurii de cameră preliminară și al judecării, și la cererea părții civile. Măsurile asigurătorii luate din oficiu de către organele judiciare prevăzute în alin. (1) pot folosi și părții civile.

(6) Luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie:

a) în cazul în care persoana vătămată este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă;

b) în cazurile expres prevăzute de lege.

(7) Nu pot fi sechestrate bunuri care aparțin unei autorități, instituții sau persoane dintre cele la care se referă art. 174 din Codul penal, precum și cele exceptate de lege.

Art. 255. Procedura de luare și contestare a măsurilor asigurătorii

(1) În cursul urmăririi penale, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță poate lua măsuri asigurătorii, la cererea scrisă și motivată a procurorului sau a părții civile.

(2) Procurorul are obligația să înainteze judecătorului de drepturi și libertăți dosarul cauzei împreună cu cererea sa de luare a măsurii asigurătorii sau, în cazul cererii formulate de partea civilă, în termen de 24 de ore de la solicitarea dosarului de către judecătorul de drepturi și libertăți.

(3) Soluționarea cererii se face în Camera de Consiliu, prin încheiere motivată, în termen de 3 zile de la înregistrarea acesteia, fără citarea părților.

(4) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți respinge cererea de luare a măsurii asigurătorii nu poate fi contestată.

(5) Împotriva încheierii de luare a măsurilor asigurătorii, procurorul, inculpatul, partea responsabilă civilmente sau orice altă persoană interesată poate face contestație, în termen de 3 zile de la data comunicării încheierii, la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară.

(6) Contestația prevăzută în alin. (5) nu este suspensivă de executare și se soluționează, în Camera de Consiliu, prin încheiere motivată, în termen de 5 zile de la înregistrarea acesteia.

(7) Judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară comunică data stabilită pentru soluționarea contestației contestatorului, celui care a formulat cererea de luare a măsurii asigurătorii, precum și procurorului și le dă posibilitatea de a depune observații scrise până la acea dată, afară de cazul când

apreciază că prezența lor și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a contestației.

(8) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea contestației.

(9) Contra modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de drepturi și libertăți, procurorul, inculpatul, partea responsabilă civilmente sau orice altă persoană interesată poate face plângere la acesta, în termen de 3 zile de la data punerii în executare a măsurii.

(10) Plângerea prevăzută în alin. (9) nu este suspensivă de executare și se soluționează de către judecătorul de drepturi și libertăți, în Camera de Consiliu, prin încheiere motivată, în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia. Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător. Încheierea judecătorului de drepturi și libertăți nu poate fi contestată.

(11) Contra modului de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii luate de către judecătorul de cameră preliminară ori de către instanța de judecată, procurorul, inculpatul, partea responsabilă civilmente sau orice altă persoană interesată poate face plângere la acest judecător ori la această instanță, în termen de 3 zile de la data punerii în executare a măsurii. Plângerea nu este suspensivă de executare și se soluționează de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată, prin încheiere motivată, în termen de 5 zile de la data înregistrării acesteia.

(12) După rămânerea definitivă a oricărei soluții pronunțate în procesul penal, dacă nu s-a contestat în cadrul acestui proces modul de aducere la îndeplinire a măsurii asigurătorii, se poate face contestație potrivit legii civile.

Art. 256. Organele care aduc la îndeplinire măsurile asigurătorii

(1) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată dispune luarea măsurii asigurătorii se aduce la îndeplinire printr-un executor judecătoresc.

(2) Măsurile asigurătorii dispuse de către organele judiciare prevăzute în alin. (1) pot fi aduse la îndeplinire și prin organele proprii de executare ale persoanei păgubite, în cazul în care aceasta este una dintre cele la care se referă art. 174 din Codul penal.

Art. 257. Procedura sechestrului

(1) Organul care procedează la aplicarea sechestrului este obligat să identifice și să evalueze bunurile sechestrate, putând recurge în caz de necesitate și la experți.

(2) Bunurile perisabile, obiectele din metale sau pietre prețioase, mijloacele de plată străine, titlurile de valoare interne, obiectele de artă și de muzeu, colecțiile de valoare, precum și sumele de bani care fac obiectul sechestrului, vor fi ridicate în mod obligatoriu.

(3) Bunurile perisabile se predau unităților comerciale cu capital majoritar de stat, potrivit profilului activității, care sunt obligate să le primească și să le valorifice de îndată.

(4) Metalele sau pietrele prețioase ori obiectele confecționate cu acestea și mijloacele de plată străine se depun la cea mai apropiată instituție bancară competentă.

(5) Titlurile de valoare interne, obiectele de artă sau de muzeu și colecțiile de valoare se predau spre păstrare instituțiilor de specialitate.

(6) Obiectele prevăzute în alin. (4) și (5) se predau în termen de 48 de ore de la ridicare. Dacă obiectele sunt strict necesare urmăririi penale, procedurii de cameră preliminară sau judecătii, depunerea se face ulterior, dar nu mai târziu de 48 de ore de la pronunțarea în cauză a unei soluții definitive.

(7) Obiectele sechestrate se păstrează până la ridicarea sechestrului.

(8) Sumele de bani rezultate din valorificarea făcută potrivit alin. (3), precum și sumele de bani ridicate potrivit alin. (2) se consemnează, după caz, pe numele inculpatului sau al persoanei responsabile civilmente, la dispoziția organului judiciar care a dispus instituirea sechestrului, căruia i se predă recipisa de consemnare a sumei, în termen de cel mult 3 zile de la ridicarea banilor ori de la valorificarea bunurilor.

(9) Celelalte bunuri mobile sechestrate vor fi puse sub sigiliu sau ridicate, putându-se numi un custode.

Art. 258. Procesul-verbal de sechestrul și inscripția ipotecară

(1) Organul care aplică sechestrul încheie un proces-verbal despre toate actele efectuate potrivit art. 257, descriind în amănunt bunurile sechestrate, cu indicarea valorii lor. În procesul-verbal se arată și bunurile exceptate de lege de la urmărire, potrivit dispozițiilor art. 254 alin. (7), găsite la persoana căreia i s-a aplicat sechestrul. De asemenea, se consemnează obiecțiile inculpatului sau ale părții responsabile civilmente, precum și cele ale altor persoane interesate.

(2) Un exemplar de pe procesul-verbal prevăzut în alin. (1) se lasă persoanei asupra bunurilor căreia s-a aplicat sechestrul iar, în lipsa acesteia, celor cu care locuiește, administratorului, portarului sau celui care în mod obișnuit îl înlocuiește ori unui vecin. În cazul când o parte din bunuri sau totalitatea lor au fost predate unui custode, se lasă acestuia o copie de pe procesul-verbal. Un exemplar se înaintează și organului judiciar care a dispus luarea măsurii asigurătorii, în termen de 24 de ore de la încheierea procesului-verbal.

(3) Pentru bunurile imobile sechestrate, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată care a dispus instituirea sechestrului cere organului competent luarea inscripției ipotecare asupra bunurilor sechestrate, anexând copie de pe încheierea prin care s-a dispus sechestrul și un exemplar al procesului-verbal de sechestrul.

Art. 259. Poprirea

(1) Sumele de bani datorate cu orice titlu inculpatului sau părții responsabile civilmente de către o a treia persoană ori de către cel păgubit sunt poprite în mâinile acestora, în limitele prevăzute de lege, de la data primirii încheierii prin care se înființează sechestrul.

(2) Sumele de bani prevăzute în alin. (1) vor fi consemnate de către debitori, după caz, la dispoziția organului judiciar care a dispus poprirea sau a organului de executare, în termen de 5 zile de la scadență, recipisele urmând a fi predate judecătorului de drepturi și libertăți, judecătorului de cameră preliminară ori instanței de judecată în 24 de ore de la consemnare.

Art. 260. Restituirea lucrurilor

(1) Dacă judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, constată, la cerere sau din oficiu, că lucrurile ridicate de la suspect ori inculpat sau de la orice persoană care le-a primit spre a le păstra sunt proprietatea persoanei vătămate ori au fost luate pe nedrept din posesia sau deținerea acesteia, dispune restituirea acestor lucruri către persoana vătămată.

(2) Orice altă persoană care pretinde un drept asupra lucrurilor ridicate poate cere stabilirea acestui drept și restituirea. Dispozițiile art. 255 alin. (9) - (12) se aplică în mod corespunzător.

(3) Restituirea lucrurilor ridicate are loc numai dacă prin aceasta nu sunt îngreunate stabilirea situației de fapt și justa soluționare a cauzei și cu obligația pentru cel căruiia îi sunt restituite să le păstreze până la rămânerea definitivă a oricărei soluții pronunțate în procesul penal.

Art. 261. Restabilirea situației anterioare

Judecătorul de drepturi și libertăți, în cursul urmăririi penale, judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată, în procedura de cameră preliminară ori în cursul judecății, poate lua măsuri de restabilire a situației anterioare săvârșirii infracțiunii, când schimbarea acelei situații a rezultat în mod vădit din comiterea infracțiunii, iar restabilirea este posibilă.

TITLUL VI

ACTE PROCESUALE ȘI PROCEDURALE COMUNE

CAPITOLUL I

Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere

Art. 262. Modul de citare

(1) Chemarea unei persoane în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată se face prin citație scrisă. Citarea se poate face și prin notă telefonică sau telegrafică, încheindu-se în acest sens un proces verbal.

(2) Comunicarea citațiilor și a tuturor actelor de procedură se va face, din oficiu, prin agenții procedurale ai parchetelor, în cursul urmăririi penale, sau ai instanței, în celelalte cazuri sau prin orice alt salariat al acesteia, precum și prin agenți ori salariați ai altor parchete sau instanțe, în ale căror circumscripții se află cel cărui act se comunică, prin mijlocirea serviciului poștal sau, în cazuri excepționale, prin intermediul poliției comunitare.

(3) Parchetul în cursul urmăririi penale sau instanța, în celelalte cazuri care au fost solicitați, să îndeplinească procedura de comunicare, sunt obligați să ia de îndată măsurile necesare, potrivit legii, și să trimită organului judiciar care a solicitat citarea dovezile de îndeplinire a procedurii.

Părțile, martorul, expertul interpretul poate fi citat și prin intermediul poștei electronice sau orice alt sistem de mesagerie electronică, în cazul în care autoritatea care citează martorul are mijloacele tehnice pentru a dovedi că martorul a primit personal citația, numai dacă, după prima citare, aceștia martorul și-au exprimat acordul cu privire la aceasta în cursul urmăririi penale, în fața judecătorului de drepturi și libertăți în cadrul procedurilor desfășurate în camera preliminară sau în cadrul unei audieri anterioare în fața instanței și au confirmat faptul că îndeplinesc cerințele de ordin tehnic necesare pentru a le fi comunicată citația.

(4) Minorul cu o vârstă mai mică de 16 ani va fi citat ca martor prin intermediul părinților sau al tutorelui, cu excepția cazului în care acest lucru nu este posibil din motive de urgență a procedurii sau alte circumstanțe.

(5) Instanța de judecată mai poate comunica și oral citația la judecată sau alte citații unei persoane prezente în instanță, cu excepția persoanelor private de libertate sau militarilor, împreună cu instrucțiunile privind consecințele neprezentării. Citația făcută în acest mod se menționează într-un proces-verbal, care se semnează de către persoana citată. Acest mod de citare este considerat drept valabil întocmit pentru următorul termen.

Art. 263. Conținutul citației

(1) Citația este individuală și trebuie să cuprindă următoarele mențiuni:

a) denumirea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată care emite citația, sediul sau, data emiterii și numărul dosarului;

b) numele, prenumele celui citat, calitatea în care este citat și indicarea obiectului cauzei;

c) adresa celui citat, care trebuie să cuprindă în orașe și municipii: localitatea, județul, strada, numărul și apartamentul unde locuiește, iar în comune: județul, comuna și satul, orice alte date necesare pentru stabilirea adresei celui citat;

d) ora, ziua, luna și anul, locul de înfățișare, precum și invitarea celui citat să se prezinte la data și locul indicate, cu arătarea consecințelor legale în caz de neprezentare.

e) că partea citată are dreptul la un apărător cu care sa se prezinte la termenul fixat;

f) că potrivit art. 72 apărarea este obligatorie, iar în cazul în care partea nu își alege un apărător, care să se prezinte la termenul fixat, i se va desemna un apărător din oficiu;

g) că partea citată poate, în vederea exercitării dreptului la apărare, să consulte dosarul aflat la arhiva instanței.

h) consecințele respectării nejustificate a citației.

(2) Citația transmisă suspectului sau inculpatului trebuie să cuprindă și fapta penală de care este acuzat, atenționarea cu privire la faptul că, în caz de neapărare, va fi adus cu forța, atenționare că, în cazul în care este apărat de către un apărător ales, după prima citarea legal îndeplinită poate fi citat la sediul apărătorului său.

(3) Citația se semnează de cel care o emite.

Art. 264. Locul de citare

(1) Suspectul sau inculpatul se citează la adresa unde locuiește, iar dacă aceasta nu este cunoscută, la adresa locului sau de munca, prin serviciul de personal al unității la care lucrează.

(2) Dacă printr-o declarație data în cursul procesului penal suspectul sau inculpatul a indicat un alt loc pentru a fi citat, el este citat la locul indicat.

(3) Suspectul sau inculpatul are obligația de a comunica imediat organului de urmărire, judecătorului de drepturi și libertăți, judecătorului de cameră preliminară ori instanței de judecată penală orice schimbarea a adresei unde locuiește precum și intenția de schimbare a acesteia. Suspectul sau inculpatul este informat cu privire la aceasta în cadrul audierii și va fi prevenit cu privire la consecințele prevăzute de prezenta lege.

(4) În cazul în care suspectul sau inculpatul are un apărător ales, atunci când se apreciază că citarea în acest fel este justificată și nu este în contradicție cu procedura legală, după prima citare îndeplinită în mod legal, organul judiciar îl poate cita la sediul apărătorului său.

(5) În caz de schimbare a adresei arătate în declarația suspectului sau inculpatului, acesta este citat la noua sa adresa, numai dacă a încunoscintat organul judiciar competent de schimbarea intervenită, sau dacă organul judiciar apreciază pe baza datelor deținute că s-a produs o schimbare de adresa.

(6) Dacă nu se cunoaște adresa unde locuiește suspectul sau inculpatul și nici locul sau de munca, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui circumscripție s-a infracțiunea. Când activitatea infracțională s-a desfășurat în mai multe locuri, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui circumscripție se afla organul care efectuează urmărirea penală.

(7) Bolnavii aflați în spital într-o casa de sănătate se citează prin administrația acestora.

(8) Persoanele private de libertate se citează la locul de deținere, prin administrația acestuia.

(9) Militarii se citează la unitatea din care fac parte, prin comandantul acesteia.

(10) Dacă suspectul sau inculpatul locuiește în străinătate, citarea se face, pentru primul termen, potrivit normelor de drept internațional penal aplicabile în relația cu statul solicitat, în condițiile legii. În absența unei asemenea norme sau în cazul în care instrumentul juridic internațional aplicabil o permite, citarea se face prin scrisoare recomandată. În acest caz, avizul de primire a scrisorii recomandate, semnat de destinatar, sau refuzul de primire a acesteia ține loc de dovadă a îndeplinirii procedurii de citare. Pentru primul termen de judecată, aceste persoane vor fi înștiințate prin citație că au obligația de a-și alege un domiciliu în România unde urmează să li se facă toate comunicările privind procesul. În cazul în care acestea nu se conformează, comunicările li se vor face prin scrisoare recomandată, recipisa de predare la poșta română a scrisorii, în cuprinsul căreia vor fi menționate actele care se expediază, ținând loc de dovadă de îndeplinire a procedurii

(11) La stabilirea termenului pentru înfățișarea suspectului învinuitului sau inculpatului aflat în străinătate, se ține seama de normele internaționale aplicabile în relația cu statul pe teritoriul căruia se afla suspectul sau inculpatul, iar în lipsa unor asemenea norme, de necesitatea ca citația în vederea înfățișării să fie primită cel mai târziu cu 40 de zile înainte de ziua stabilită pentru înfățișare.

(12) Citarea altor persoane decât suspectul sau inculpatul se face potrivit dispozițiilor din prezentul articol.

(13) Unitățile la care se referă art. 174 din Codul penal și alte persoane juridice se citează la sediul acestora, iar în cazul neidentificării sediului, citația se afișează la sediul consiliului local în a cărui circumscripție s-a săvârșit infracțiunea.

Art. 265. Înmânarea citației

(1) Citația se înmânează personal celui citat, care va semna dovada de primire.

(2) Dacă persoana citată nu vrea să primească citația, sau primind-o nu vrea să semneze dovada de primire, persoana însărcinată să comunice citația o lasă celui citat ori, în cazul refuzului de primire, o afișează pe ușa locuinței acestuia, încheind despre aceasta proces-verbal.

(3) În cazul în care scrisoarea recomandată prin care se citează un suspect sau inculpat care locuiește în străinătate nu poate fi înmănată datorită refuzului primirii ei sau din orice alt motiv, precum și în cazul în care statul destinatarului nu permite citarea prin poștă a cetățenilor săi, citația se va afișa la sediul parchetului sau al instanței, după caz.

(4) Când citarea se face potrivit art. 264 alin. (7) – (9), unitățile acolo arătate sunt obligate a înmâna de îndată citația persoanei citate sub luare de dovadă, certificându-i semnătura sau arătând motivul pentru care nu s-a putut obține semnătura acesteia. Dovada este predată agentului procedural, iar acesta o înaintează organului de urmărire penală sau instanței de judecată care a emis citația.

(5) Citația destinată unei unități dintre cele la care se referă art. 174 din Codul penal sau altei persoane juridice se predă la registratura sau funcționarului

însărcinat cu primirea corespondentei. Dispozițiile alin. (2) se aplica în mod corespunzător.

Art. 266. Înmânarea citației altor persoane

(1) Dacă persoana citata nu se afla acasă, agentul înmânează citația soțului, unei rude sau oricărei persoane care locuiește cu ea, ori care în mod obișnuit îi primește corespondenta. Citația nu poate fi înmănată unui minor sub 16 ani sau unei persoane lipsite de uzul rațiunii.

(2) Dacă persoana citata locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, în lipsa persoanelor arătate în alin. (1), citația se preda administratorului, portarului ori celui care în mod obișnuit îl înlocuiește.

(3) Persoana care primește citația semnează dovada de primire, iar agentul, certificând identitatea și semnătura, încheie proces-verbal. Dacă aceasta nu voiește sau nu poate semna dovada de primire, agentul afișează citația pe ușa locuinței, încheind proces-verbal.

(4) În lipsa persoanelor arătate în alin. (1) și (2), agentul este obligat să se intereseze când poate găsi persoana citata pentru a-i înmâna citația. Când nici pe aceasta cale nu se poate ajunge la înmânare, agentul afișează citația pe ușa locuinței persoanei citate, încheind proces-verbal.

(5) În cazul când persoana citata locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, dacă în citație nu s-a indicat apartamentul ori camera în care locuiește, agentul este obligat să facă investigații pentru a afla aceasta. Dacă investigațiile au rămas fără rezultat, agentul afișează citația pe ușa principală a clădirii, încheind proces-verbal și făcând mențiune despre împrejurările care au făcut imposibil înmânarea citației.

(6) Când comunicarea citației nu se poate face, deoarece imobilul a fost demolat, a devenit nelocuibil sau de neîntrebuințat, ori destinatarul actului nu mai locuiește în imobilul respectiv, agentul întocmește un proces verbal care menționează situațiile constatate, pe care îl trimite organului judiciar care a dispus citarea.

Art. 267. Dovada de primire și procesul-verbal de predare a citației

(1) Dovada de primire a citației trebuie să cuprindă numărul dosarului, denumirea organului de urmărire penală sau a instanței care a emis citația, numele, prenumele și calitatea persoanei citate, precum și data pentru care este citată. De asemenea, trebuie să cuprindă data înmânării citației, numele, prenumele, calitatea și semnătura celui care înmânează citația, certificarea de către acesta a identității și semnăturii persoanei căreia i s-a înmănat citația, precum și arătarea calității acesteia.

(2) Ori de câte ori cu prilejul predării sau afișării unei citații se încheie un proces-verbal, acesta va cuprinde în mod corespunzător și mențiunile arătate în alin. (1).

Art. 268. Incidente privind citarea

(1) Dacă partea prezentă în instanță, personal sau prin reprezentant, nu a primit citația sau a primit-o ori există o altă cauză de nulitate privind citația sau procedura de înmânare a acesteia, procesul se amână, la cererea părții.

(2) Orice neregularitate cu privire la citare nu va mai fi luată în considerare în cazul în care, potrivit alin. (1), nu s-a cerut amânarea procesului, precum și în cazul în care partea lipsă la termenul la care s-a produs neregularitatea nu a invocat-o la termenul următor producerii ei, dacă la acest termen ea a fost prezentă sau legal citată.

(3) În lipsa părții nelegal citate, neregularitatea privind procedura de citare a acesteia poate fi invocată și de celelalte părți ori din oficiu, însă numai la termenul la care ea s-a produs.

Art. 269. Comunicarea altor acte procedurale

Comunicarea celorlalte acte de procedura se face potrivit dispozițiilor prevăzute în prezentul capitol.

Art. 270. Mandatul de aducere

(1) O persoana poate fi adusă în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pe baza unui mandat de aducere, dacă fiind anterior citata nu s-a prezentat nejustificat, iar ascultarea ori prezența ei este necesară sau dacă nu a fost posibilă comunicarea corespunzătoare a citației și împrejurările indică în mod clar faptul că persoana se sustrage de la primirea citație.

(2) Suspectul sau inculpatul poate fi adus cu mandat chiar înainte de a fi fost chemat prin citație, dacă în interesul rezolvării cauzei se impune aceasta măsură.

(3) În cursul urmăririi penale mandatul de aducere poate fi dispus, la cererea motivată a procurorului, numai de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea. În celelalte cazuri mandatul de aducere poate fi dispus de judecătorul de cameră preliminară sau de instanța de judecată din oficiu sau la cerere.

(4) Cererea formulată de procuror, în cursul urmăririi penale, trebuie să cuprindă: motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin. (1) și (2), indicarea infracțiunii care constituie obiectul urmăririi penale și numele suspectului sau inculpatului, indicarea adresei unde locuiește persoana pentru care se solicită aducerea cu mandat.

(5) Cererea prin care se solicită emiterea unui mandat de aducere se soluționează, în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

(6) În cazul în care apreciază că cererea este întemeiată judecătorul dispune motivat, prin încheiere definitivă, admiterea solicitării parchetului și încuviințarea aducerea persoanei solicitate, emițând de îndată mandatul de aducere.

(7) Încheierea instanței și mandatul de percheziție care trebuie să cuprindă:

- a) denumirea instanței;
- b) data, ora și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul de percheziție;
- d) scopul pentru care a fost emis,
- e) numele persoanei care urmează a fi adusă cu mandat, și adresa unde locuiește. În cazul suspectului sau inculpatului mandatul de aducere trebuie să menționeze infracțiune de care este acuzat.

f) indicarea temeiului și motivarea necesității emiterii mandatului de aducere

g) mențiunea că mandatul de aducere poate fi folosit o singură dată,

h) semnătura judecătorului și ștampila instanței.

(8) În cazul în judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că nu sunt satisfăcute condițiile prevăzute în art. 263 dispune, prin încheiere definitivă, respingerea cererii.

(9) Mandatul de aducere emis de judecătorul de cameră preliminară sau de instanța de judecată trebuie să cuprindă mențiunile prevăzute în alin. (7).

(10) Persoanele aduse cu mandat, nu pot rămâne la dispoziția organului judiciar decât timpul strict necesar pentru audierea lor, în afară de cazul când s-a dispus reținerea ori arestarea preventivă a acestora.

(11) Persoana adusă cu mandat de aducere este ascultată de îndată de către organul judiciar.

Art. 271. Executarea mandatului de aducere

(1) Mandatul de aducere se execută prin organele poliției, jandarmeriei sau poliției comunitare. Persoana căreia i se încredințează executarea mandatului va transmite mandatul persoanei indicate în act și îl va pofti pe acesta să însoțească. În cazul în care acesta nu se supune, va fi adus cu forța.

(2) În vederea executării dispoziției judecătorului sau a instanței, organele care execută mandatul pot pătrunde în locuința persoanei indicate în mandat, în cazul în care aceasta refuză să coopereze, împiedică executarea mandatului sau pentru orice alt motiv temeinic justificat și proporțional cu scopul urmărit.

(3) Dacă persoana arătată în mandatul de aducere nu poate fi adusă din motive de boala, cel însărcinat cu executarea mandatului constata aceasta printr-un proces-verbal, care se înaintează de îndată organului de urmărire penală ori instanței de judecată.

(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică și în cazul în care persoana arătată în mandat, cu excepția învinutului sau inculpatului, nu poate fi adusă din orice alta cauza.

(5) Dacă cel însărcinat cu executarea mandatului de aducere nu găsește persoana prevăzută în mandat la adresa indicată, face cercetări și dacă acestea au

rămas fără rezultat, încheie un proces-verbal care va cuprinde mențiuni despre cercetările făcute.

(6) Dacă suspectul sau inculpatul refuză să se supună mandatului sau încearcă să fugă, va fi constrâns la aceasta.

(7) Executarea mandatelor de aducere privind pe militari se face prin comandantul unității militare sau prin comandantul garnizoanei.

(8) Activitățile desfășurate cu ocazia executării mandatului de aducere sunt consemnate într-un proces-verbal, care trebuie să cuprindă: numele, prenumele și calitatea celui care îl încheie, locul unde este încheiat, mențiuni despre activitățile desfășurate.

CAPITOLUL II

Termenele

Art. 272. Consecințele nerespectării termenului

(1) Când pentru exercitarea unui drept procesual legea prevede un anumit termen, nerespectarea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

(2) Când o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un anumit termen, expirarea acestuia atrage de drept încetarea efectului măsurii.

(3) Pentru celelalte termene procedurale se aplică, în caz de nerespectare, dispozițiile privitoare la nulități.

Art. 273. Calculul termenelor procedurale

(1) La calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna sau anul prevăzut în actul care a provocat curgerea termenului, afară de cazul când legea dispune altfel.

(2) La calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se socotește ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

(3) Termenele socotite pe luni sau pe ani expiră, după caz, la sfârșitul zilei corespunzătoare a ultimei luni ori la sfârșitul zilei și lunii corespunzătoare din ultimul an. Dacă această zi cade într-o lună care nu are zi corespunzătoare, termenul expiră în ultima zi a acelei luni.

(4) Când ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează.

Art. 274. Acte considerate ca făcute în termen

(1) Actul depus înăuntrul termenului prevăzut de lege la administrația locului de deținere ori la unitatea militară sau la oficiul poștal prin scrisoare recomandată este considerat ca făcut în termen. Înregistrarea sau atestarea făcută de către

administrația locului de deținere pe actul depus, recipisa oficiului poștal, precum și înregistrarea ori atestarea făcută de unitatea militară pe actul depus, servesc ca dovadă a datei depunerii actului.

(2) Dacă un act care trebuia făcut într-un anumit termen a fost comunicat sau transmis, din necunoaștere sau dintr-o greșeală vădită a expeditorului, înainte de expirarea termenului, unui organ judiciar care nu are competență, se consideră că a fost depus în termen, chiar dacă actul ajunge la organul judiciar competent după expirarea termenului fixat.

(3) Cu excepția căilor de atac, actul efectuat de procuror este considerat ca făcut în termen, dacă data la care a fost trecut în registrul de ieșire al parchetului este înăuntrul termenului cerut de lege pentru efectuarea actului.

Art. 275. Calculul termenelor în cazul măsurilor preventive

(1) În calculul termenelor privind măsurile preventive, ora sau ziua de la care începe și cea la care se sfârșește termenul intră în durata acestuia.

CAPITOLUL III

Cheltuielile judiciare

Art. 276. Acoperirea cheltuielilor judiciare

(1) Cheltuielile necesare pentru efectuarea actelor de procedură, administrarea probelor, conservarea mijloacelor materiale de probă, retribuirea apărătorilor, precum și orice alte cheltuieli ocazionate de desfășurarea procesului penal se acoperă din sumele avansate de stat sau plătite de părți.

(2) Cheltuielile judiciare prevăzute în alin. (1), avansate de stat, sunt cuprinse distinct, după caz, în bugetul de venituri și cheltuieli al Ministerului Justiției, Ministerului Public și Ministerului Administrației și Internelor.

Art. 277. Sumele cuvenite martorului, expertului și interpretului

(1) Martorul, expertul și interpretul chemați de organul de urmărire penală ori de instanța de judecată au dreptul la restituirea cheltuielilor de transport, întreținere, locuință și altor cheltuieli necesare, prilejuite de chemarea lor.

(2) Martorul, expertul și interpretul care sunt salariați au dreptul și la venitul de la locul de muncă, pe durata lipsei de la serviciu, pricinuită de chemarea la organul de urmărire penală sau la instanța de judecată.

(3) Martorul care nu este salariat, dar are venit din muncă, este îndreptățit să primească și o compensare.

(4) Expertul și interpretul au dreptul și la o retribuție pentru îndeplinirea însărcinării date, în cazurile și condițiile prevăzute prin dispoziții legale.

(5) Sumele acordate potrivit alin. (1), (3) și (4) se plătesc pe baza dispozițiilor luate de organul care a dispus chemarea și în fața căruia s-a prezentat martorul, expertul sau interpretul, din fondul cheltuielilor judiciare special alocat. Aceste sume se plătesc martorului imediat după înfățișare, iar expertului și interpretului, după ce și-au îndeplinit însărcinările.

(6) Suma care reprezintă venitul arătat în alin. (2) se plătește de cel la care lucrează martorul, expertul sau interpretul.

Art. 278. Plata cheltuielilor avansate de stat în caz de condamnare

(1) În caz de condamnare, inculpatul este obligat la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat, cu excepția cheltuielilor privind interpreții desemnați de organele judiciare, potrivit legii, precum și în cazul în care s-a dispus acordarea de asistență gratuită sau asistență juridică obligatorie, care rămân în sarcina statului.

(2) Când sunt mai mulți inculpați condamnați, instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare. La stabilirea acestei părți se ține seama, pentru fiecare dintre inculpați, de măsura în care a provocat cheltuielile judiciare.

(3) Partea responsabilă civilmente, în măsura în care este obligată solidar cu inculpatul la repararea pagubei, este obligată în mod solidar cu acesta și la plata cheltuielilor judiciare avansate de stat.

(4) În cazul în care instanța pronunță o soluție de condamnare având la bază un acord (recunoaștere) de vinovăție, cheltuielile judiciare avansate de stat rămân în sarcina acestuia.

(5) Instanța poate scuti integral sau parțial pe inculpat de obligația de a achita cheltuielile judiciare avansate de către stat, dacă plata acestora ar periclita întreținerea inculpatului ori a persoanelor aflate în întreținerea acestuia.

Art. 279. Plata cheltuielilor avansate de stat în celelalte cazuri

(1) În caz de achitare sau de încetare a procesului penal în fața instanței de judecată, cheltuielile judiciare avansate de stat sunt suportate după cum urmează:

1. În caz de achitare, de către:

a) persoana vătămată, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de aceasta;

b) partea civilă căreia i s-au respins în totul pretențiile civile, în măsura în care cheltuielile au fost determinate de această parte.

2. În caz de încetare a procesului penal, de către:

a) inculpat, dacă există o cauză de nepedepsire;

b) ambele părți, în caz de împăcare;

c) persoana vătămată, în caz de retragere a plângerii sau în cazul în care plângerea a fost tardiv introdusă.

3. În caz de amnistie, prescripție sau retragere a plângerii, precum și în cazul existenței unei cauze de nepedepsire, dacă inculpatul cere continuarea procesului penal, cheltuielile judiciare sunt suportate de către:

a) persoana vătămată, atunci când în cauză se face aplicația art.... (instanța de judecată/procurorul pronunță/dispune achitarea/clasarea);

b) inculpat, atunci când în cauză se face aplicația art.. (instanța de judecată/procurorul pronunță/dispune încetarea procesului penal/a urmăririi penale).

4. În caz de respingere a rechizitoriului de către Camera Preliminară, cheltuielile judiciare sunt suportate de către stat.

(2) În cazul declarării apelului ori recursului sau al introducerii oricărei alte cereri, cheltuielile judiciare sunt suportate de către persoana căreia i s-a respins ori care și-a retras apelul, recursul sau cererea.

(3) În toate celelalte cazuri, cheltuielile judiciare avansate de stat rămân în sarcina acestuia.

(4) În cazul când mai multe părți sunt obligate la suportarea cheltuielilor judiciare, instanța hotărăște partea din cheltuielile judiciare datorate de fiecare.

(5) Dispozițiile prevăzute în alin. (1) pct. 1 lit. a), precum și la pct. 2 și 3, se aplică în mod corespunzător și în caz de clasare sau de încetare a urmăririi penale.

(6) Cheltuielile pentru plata interpreților desemnați de organele judiciare, potrivit legii, pentru asistarea părților, precum și cheltuielile pentru plata avocaților desemnați din oficiu de organele judiciare, potrivit legii, în cazul în care asistența juridică este obligatorie pentru suspect sau inculpat rămân, în toate cazurile, în sarcina statului.

Art. 280. Plata cheltuielilor judiciare făcute de părți

(1) Inculpatul este obligat să plătească persoanei vătămate în caz de condamnare, precum și părții civile căreia i s-a admis acțiunea civilă, cheltuielile judiciare făcute de acestea.

(2) Când acțiunea civilă este admisă numai în parte, instanța poate obliga pe inculpat la plata totală sau parțială a cheltuielilor judiciare.

(3) În caz de renunțare la acțiunea civilă sau la pretențiile civile, precum și în caz de tranzacție ori recunoaștere a pretențiilor civile, instanța se pronunță asupra cheltuielilor la cererea părților.

(4) În situațiile prevăzute în alin. (1) și (2), când sunt mai mulți condamnați, ori dacă există și parte responsabilă civilmente, se aplică în mod corespunzător dispozițiile art. 278 alin. (2) și (3).

(5) În caz de achitare, persoana vătămată este obligată să plătească inculpatului și părții responsabile civilmente cheltuielile judiciare făcute de aceștia, în măsura în care au fost provocate de persoana vătămată.

(6) În celelalte cazuri privind restituirea cheltuielilor judiciare făcute de părți în cursul procesului penal, instanța stabilește obligația de restituire potrivit legii civile.

CAPITOLUL IV

Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite

Art. 281. Modificări în acte procedurale

(1) Orice adăugare, corectură ori suprimare făcută în cuprinsul unui act procedural este ținută în seamă, numai dacă aceste modificări sunt confirmate în scris, în cuprinsul sau la sfârșitul actului, de către cei care l-au semnat.

(2) Modificările neconfirmate, dar care nu schimbă înțelesul frazei, rămân valabile.

(3) Locurile nescrise în cuprinsul unei declarații trebuie barate, astfel încât să nu se poată face adăugări.

Art. 282. Îndreptarea erorilor materiale

(1) Erorile materiale evidente din cuprinsul unui act procedural se îndreaptă de însuși organul de urmărire penală sau de instanța de judecată care a întocmit actul, la cererea celui interesat ori din oficiu.

(2) În vederea îndreptării erorii, părțile pot fi chemate spre a da lămuriri.

(3) Despre îndreptarea efectuată, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, după caz, întocmește un proces-verbal sau o încheiere, făcându-se mențiune și la sfârșitul actului corectat.

Art. 283. Înlăturarea unor omisiuni vădite

Dispozițiile art. 282 se aplică și în cazul când organul de urmărire penală sau instanța, ca urmare a unei omisiuni vădite, nu s-a pronunțat asupra sumelor pretinse de martori, experți, interpreți, apărători, potrivit art. 276 – art. 277, precum și cu privire la restituirea lucrurilor sau la ridicarea măsurilor asigurătorii.

CAPITOLUL V

Nulitățile

Art. 284. Efectele nulității

(1) În condițiile prevăzute expres de prezentul Cod, încălcarea dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului.

(2) Actele îndeplinite ulterior actului care a fost declarat nul sunt la rândul lor lovite de nulitate atunci când există o legătură directă între acestea și actul declarat nul.

(3) Atunci când constată nulitatea unui act organul judiciar dispune, atunci când este necesar și dacă este posibil, refacerea acelui act cu respectarea dispozițiilor legale.

Art. 285. Nulitățile de ordin general

(1) Determină întotdeauna aplicarea nulității încălcarea dispozițiilor privind:

- a) compunerea completului de judecată;
- b) competența materială și competența personală a instanțelor judecătorești, atunci când judecata a fost efectuată de o instanță inferioară celei legal competente ;
- c) publicitatea sau lipsa de publicitate a ședinței de judecată;
- d) participarea procurorului atunci când participarea sa este obligatorie potrivit legii;
- e) prezența suspectului sau inculpatului atunci când participarea sa este obligatorie potrivit legii;
- f) asistarea de către apărător a suspectului sau a inculpatului, precum și a celorlalte părți, atunci când asistența este obligatorie.

(2) Nulitatea de ordin general se constată din oficiu sau la cerere.

(3) Nulitatea de ordin general se constată în orice stare a procesului. Încălcarea dispozițiilor legale prevăzute în alin. (1) lit. d), e) și f) în cursul urmăririi penale poate fi invocată cel mai târziu pînă la începerea dezbaterii în Camera Preliminară, iar în cazurile în care nu se desfășoară procedura de Cameră Preliminară, pînă la citirea actului de sesizare în fața primei instanțe.

Art. 286. Nulitățile relative

(1) Încălcarea oricăror dispoziții legale în afara celor prevăzute în art. 285 determină nulitatea actului atunci când a fost afectată echitatea procesului penal sau drepturile părților.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată de procuror, suspect, inculpat, celelalte părți, atunci când există un interes procesual propriu în respectarea dispoziției legale încălcate.

(3) Nulitatea relativă se invocă în cursul sau imediat după efectuarea actului sau cel mai târziu în termenele prevăzute în alin. (4) și (5).

(4) Încălcarea dispozițiilor legale în cursul urmăririi penale poate fi invocată cel mai târziu pînă la începerea dezbaterii în Camera Preliminară, iar în cazurile în care nu se desfășoară procedura de Cameră Preliminară, pînă la citirea actului de sesizare în fața primei instanțe.

(5) Încălcarea dispozițiilor legale în cursul judecății poate fi invocată cel mai târziu pînă la începerea dezbaterii în instanța imediat superioară sesizată cu o cale de atac.

(6) Nulitatea relativă se acoperă atunci când:

- a) persoana interesată nu a invocat-o în termenul prevăzut de lege;
- b) persoana interesată a renunțat în mod expres la invocarea nulității.

CAPITOLUL VI

Amenda judiciară

Art. 287. Abateri judiciare

(1) Următoarele abateri săvârșite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 100 lei la 1.000 lei:

a) neîndeplinirea sau îndeplinirea greșită ori cu întârziere a lucrărilor de citare sau de comunicare a actelor procedurale, de transmitere a dosarelor, precum și a oricăror alte lucrări, dacă prin acestea s-au provocat întârzieri în desfășurarea procesului penal;

b) neîndeplinirea ori îndeplinirea greșită a îndatoririlor de înmânare ori de comunicare a citațiilor sau a celorlalte acte procedurale, precum și neexecutarea mandatelor de aducere.

(2) Lipsa nejustificată a martorului sau părăsirea, fără permisiune ori fără un motiv valabil, a locului unde urmează a fi examinat se sancționează cu amendă judiciară de la 250 lei la 5.000 lei.

(3) Lipsa nejustificată a apărătorului ales sau desemnat din oficiu fără a asigura substituirea, în condițiile legii, ori înlocuirea sau refuzul acestuia de a asigura apărarea se sancționează cu amendă judiciară de la 500 lei la 5.000 lei. Baroul de avocați este informat cu privire la amendarea unui membru al baroului sau a unui avocat stagiar.

(4) Următoarele abateri săvârșite în cursul procesului penal se sancționează cu amendă judiciară de la 500 lei la 5.000 lei:

a) împiedicarea în orice mod a exercitării, în legătură cu procesul, a atribuțiilor care revin organelor judiciare, personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor, experților desemnați de organul judiciar în condițiile legii, agenților procedurali, precum și altor salariați ai instanțelor și parchetelor;

b) lipsa nejustificată a expertului sau interpretului legal citat;

c) tergiversarea de către expert sau interpret a îndeplinirii însărcinărilor primite;

d) neîndeplinirea de către orice persoană a obligației de prezentare, la cererea organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, a obiectelor ori înscrisurilor cerute de acestea, precum și neîndeplinirea aceleiași obligații de către reprezentantul legal al persoanei juridice sau de cel însărcinat cu aducerea la îndeplinire a acestei obligații;

e) nerespectarea obligației de păstrare, prevăzută în art. 110 alin. (5) (obiectele care servesc ca mijloc de probă, nesupuse confiscării, și restituite persoanei căreia îi aparțin, chiar înainte de soluționarea definitivă a procesului);

f) neluarea de către reprezentantul legal al persoanei juridice în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia sau pentru efectuarea la timp a expertizei, precum și împiedicarea de către orice persoană a efectuării expertizei în condițiile legii;

g) nerespectarea de către părți, apărătorii acestora, martori, experți, interpreți sau orice alte persoane a măsurilor luate de către președintele completului de judecată potrivit art. .... (asigurarea ordinii și solemnității ședinței);

h) manifestările ireverențioase ale părților, apărătorilor acestora, martorilor, experților, interpreților sau ale oricăror alte persoane, față de judecător sau procuror;

i) nerespectarea de către învinuit sau inculpat a obligației de a încunoștința în scris, în termen de 3 zile, organele judiciare despre orice schimbare a locuinței pe parcursul procesului penal;

j) neîndeplinirea de către organul de cercetare penală a dispozițiilor scrise ale procurorului, în termenul stabilit de acesta;

k) abuzul de drept constând în exercitarea cu rea-credința a drepturilor procesuale și procedurale de către părți, reprezentanții legali sau convenționali ai acestora ori apărătorii lor.

(5) Amenzile judiciare aplicate constituie venituri la bugetul de stat, cuprinzându-se distinct în bugetul Ministerului Public sau Ministerului Justiției, după caz, potrivit legii.

(6) Aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală, în cazul în care fapta constituie infracțiune.

Art. 288. Procedura privitoare la amenda judiciară

(1) Amenda se aplică de organul de urmărire penală, prin ordonanță, iar de instanța de judecată, prin încheiere.

(2) Persoana amendată poate cere scutirea de amendă ori reducerea amenzii. Cererea de scutire sau de reducere se poate face în termen de 10 zile de la comunicarea ordonanței ori a încheierii de amendare.

(3) Dacă persoana amendată justifică de ce nu a putut îndeplini obligația sa, organul de urmărire penală sau instanța de judecată, apreciind, dispune scutirea sau reducerea amenzii.